08/231 – 3765/ПР
19.10.2021

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

II СЕСІЯ IX СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

_____№_____

Проект

Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва

Відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про регулювання містобудівної діяльності», з метою забезпечення інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва, Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, що додається.

2. Виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації), Подільській районній в місті Києві державній адміністрації забезпечити врахування рішень Концепції інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва, затвердженої пунктом 1 цього рішення, під час реалізації програм та проектів на території Подільського району міста Києва.

3. Оприлюднити це рішення відповідно до чинного законодавства України.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань архітектури, містобудування та земельних відносин.

Київський міський голова **Віталій КЛИЧКО**

ПОДАННЯ:

Депутати Київської міської ради Гондаренко О.Ф.
Одинцов Володимирівський В.М.
Пилар Ю.В.
Брагінський В.В.

ПОГОДЖЕНО:

Постійна комісія Київської міської ради з питань архітектури, містобудування та земельних відносин

Голова	Михайло ТЕРЕНТЬЄВ
Секретар	Юрій ФЕДОРЕНКО

Постійна комісія Київської міської ради з питань бюджету та соціально-економічного розвитку

Голова	Андрій ВІТРЕНКО
Секретар	Владислав АНДРОНОВ

Постійна комісія Київської міської ради з питань екологічної політики

Голова	Денис МОСКАЛЬ
Секретар	Євгенія КУЛЕБА

Постійна комісія Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу

Голова	Олександр БРОДСЬКИЙ
Секретар	Тарас КРИВОРУЧКО

Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій

Голова	Вікторія МУХА
Секретар	Володимир АНДРУСИШИН

Постійна комісія Київської міської ради з питань освіти, науки, сім'ї, молоді та спорту

Голова	Вадим ВАСИЛЬЧУК
Секретар	Олександр СУПРУН

Постійна комісія Київської міської ради з питань охорони здоров'я та соціальної політики
Голова Марина ПОРОШЕНКО

Секретар Юлія УЛАСИК

Постійна комісія Київської міської ради з питань транспорту, зв'язку та реклами
Голова Олексій ОКОПНИЙ

Секретар Олесь МАЛЯРЕВИЧ

Постійна комісія Київської міської ради з питань охорони культурної спадщини
Голова Олександр ОМЕЛЬЧЕНКО

Секретар Олександр ПОГРЕБИСЬКИЙ

Постійна комісія Київської міської ради з питань цифрової трансформації та електронних послуг
Голова Максим НЕФЬОДОВ

Секретар Михайло НАКОНЕЧНИЙ

Постійна комісія Київської міської ради з питань підприємництва, промисловості та міського благоустрою
Голова Владислав ТРУБІЦИН

Секретар Василь ПОПАТЕНКО

В.о. начальника управління правового забезпечення діяльності Київської міської ради секретаріату Київської міської ради
Валентина ПОЛОЖИШНИК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту рішення Київської міської ради
«Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва»

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проект рішення, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проекті рішення механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва.

26 червня 2018 року підписано Протокол про співробітництво в рамках реалізації проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» між виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) та німецькою урядовою компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH».

У вересні 2019 року GIZ презентувала напрацьований із громадою проект Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, виконаний GIZ у співпраці з виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) за фінансування Уряду Німеччини.

За цей рік була пророблена величезна робота за трьома ключовими напрямами: розробка Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, підвищення кваліфікації держслужбовців, розробка Плану сталої міської мобільності. Результати роботи постійно обговорювалися з місцевими мешканцями.

Над концепцією працювали 12 експертів GIZ на чолі з німецьким ментором-містопланувальником Катаріною Георге у тісній співпраці з Подільською районною в місті Києві державною адміністрацією та фахівцями виконавчого органу Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією). За цей рік експерти детально проаналізували перспективи розвитку та ключові виклики в різних мікрорайонах Подільського району м. Києва. Важливою сильною стороною, але одночасно і викликом, є неоднорідність всього адміністративного Подільського району м. Києва. З метою інтеграції району експертна група розробила візію та стратегічні цілі його розвитку.

Одним із найбільших пріоритетів інтегрованого розвитку є залучення жителів та інших зацікавлених груп, три хвилі обговорень з якими були проведені за рік.

Загалом відбулись урочисте відкриття проекту, шість обговорень проблем та напрямів розвитку району, дві презентації та обговорення результатів аналізу наявного стану району й перспективних напрямів його розвитку, зустрічі-обговорення стратегічних цілей розвитку району із ключовими різнопрофільними, у т. ч. приватними організаціями, п'ять круглих столів у сфері екології та ландшафту, освіти та науки, соціального розвитку, підприємництва та зайнятості, культури й рекреації, круглі столи для узгодження стратегічних цілей у сфері історичної спадщини, а також загальні публічні дискусії щодо Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва.

Yehiel Ivanov

Z. Cohen

Зустрічі з представниками громадськості, мешканцями, експертами дали можливість виявити велику зацікавленість у проекті та потребу саме інтегрованого підходу до розвитку району та міста Києва. Заходи відбувались за активної участі представників виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, які задекларували готовність втілювати концепцію в життя та докласти для цього всіх зусиль.

Важливою складовою реалізації проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» є освітній компонент. Працівники виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації брали участь у тренінгах та курсах підвищення кваліфікації у сфері управління, проектного менеджменту, залучення мешканців та роботи з вирішення конфліктів, профілактики вигорання тощо. Ці навчальні заходи допомогли службовцям поглибити знання, розібратись у принципах інтегрованого розвитку та застосовувати нові підходи на практиці. Одним із важливих результатів участі в таких заходах є мережування, координація та налагодження взаємодії серед працівників різних департаментів та відділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

Реалізація проекту в Подільському районі м. Києва сприяє впровадженню інноваційних методів та інструментів сталого інтегрованого розвитку в Києві. Перший рік був результативним, але попереду ще багато роботи, зокрема узгодження й затвердження Концепції й Плану сталої міської мобільності для всього Подільського району м. Києва, де буде необхідна підтримка депутатського корпусу Київської міської ради.

2. Правове обґрунтування необхідності прийняття рішення (з посиланням на конкретні положення нормативно-правових актів, на підставі й на виконання яких підготовлено проект рішення).

Проєкт рішення Київської міської ради підготовлено у відповідності до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про регулювання містобудівної діяльності».

3. Опис цілей і завдань, основних положень проекту рішення, а також очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків для територіальної громади міста Києва від прийняття запропонованого проекту рішення.

Проєкт рішення Київської міської ради пропонується прийняти з метою забезпечення інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва.

Проєктом рішення Київської міської ради передбачено затвердити Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, надається доручення виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації), Подільській районній в місті Києві державній адміністрації забезпечити врахування рішень Концепції інтегрованого розвитку

Hoffick
B. Condrus

Подільського району міста Києва, затвердженої пунктом 1 цього рішення, під час реалізації програм та проектів на території Подільського району міста Києва.

4. Прізвище або назву суб'єкта подання, прізвище, посаду, контактні дані доповідача проекту рішення на пленарному засіданні та особи, відповідальної за супроводження проекту рішення.

Суб'єктом подання та особою, відповідальною за супроводження проєкту рішення є депутати Київської міської ради.

Депутати Київської міської ради Бондаренко В.В.
Мельничук В.М.
Шмаргун Ю.В.
Брагінський О.В.

співпраця з німеччиною

giz

Київська міська державна адміністрація

Подільська районна в місті Києві державна адміністрація

КИЇВ 2030
Інтегрований розвиток Подільського району

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Київської міської ради
_____ № _____

КОНЦЕПЦІЯ
інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва

Розроблено в рамках проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні». Виконавцем проекту є німецька урядова компанія «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH», за фінансування Урядів Німеччини та Швейцарії. Реалізація проекту в Подільському районі здійснюється у співпраці з виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією).

Концепція інтегрованого розвитку
Подільського району міста Києва

ЗМІСТ

0.0		**Передмова**		5
0.1		**Що таке концепція інтегрованого міського розвитку?**		7
0.2		**Візія Подільського району - 2030**		8
		Частина I. Вступ		9
1.1		**Подільський район у контексті міста Києва**		10
1.2		**Правове становище**		13
	1.2.1	Законодавчі регуляції у містопланування - поточний стан та пропозиції для змін		13
	1.2.2	Адміністративна структура - поточний стан та пропозиції для змін		15
		1.2.2.1	Реструктуризація адміністрації району	15
		1.2.2.2	Система залучення	17
		1.2.2.3	Доступність та розуміння для кожного	20
1.3		**Залучення громадськості**		21
	1.3.1	Існуюча практика залучення громадськості		21
	1.3.2	Перше коло обговорень (SWOT)		24
	1.3.3	Друге коло обговорень (Бачення - Цілі)		25
	1.3.4	Презентація експертного аналізу		26
	1.3.5	Третє коло обговорень (проект Концепції)		27
	1.3.6	Презентація Концепції інтегрованого міського розвитку Подільського району міста Києва		29
	1.3.7	Воркшопи із зацікавленими сторонами		30
	1.3.8	Майбутня концепція громадського залучення		31
1.4		**Ключові цілі**		33
		Частина II. Стратегії, які формують Концепцію		38
2.1		**Концепція міського розвитку**		39
	2.1.1	Планувальні принципи		39
	2.1.2	Розмежування урбанізованої території та цінного ландшафту		42
	2.1.3	Важливість вуличної мережі та її розвиток		43
	2.1.4	Компоненти та категорії плану користування землі		45
	2.1.5	Диверсифікація мікрорайонів за характерними ознаками (міські тканини)		47
	2.1.6	Типологія та розподіл центрів		48
	2.1.7	Мережа зелених зон і відкритих просторів		50
		2.1.7.1	Базові принципи	50
		2.1.7.2	Аналіз (включно із SWOT)	50

		2.1.7.3	Визначення цілей та стратегій	55
2.2		**Концепція житлової політики**		57
	2.2.1	Кількісна пропозиція та попит на житло		57
	2.2.2	Загальні житлові стратегії		59
	2.2.3	Розподіл попиту на житло		64
2.3		**Концепція загального соціального забезпечення**		74
	2.3.1	**Соціальна інфраструктура: освіта**		74
		2.3.1.1	Базові принципи	74
		2.3.1.2	Аналіз (включно зі SWOT)	74
		2.3.1.3	Під-цілі та сфери дій	77
		2.3.1.4	Стратегії відповідно до сфер дій	78
	2.3.2	**Соціальна інфраструктура: культура, туризм, спорт, дозвілля**		84
		2.3.2.1	Базові принципи	84
		2.3.2.2	Аналіз (включно зі SWOT)	85
		2.3.2.3	Під-цілі та сфери дій	86
		2.3.2.4	Стратегії відповідно до сфер дій	87
	2.3.3	**Соціальна інфраструктура: громадське здоров'я**		95
		2.3.3.1	Базові принципи	95
		2.3.3.2	Аналіз (включно зі SWOT)	96
		2.3.3.3	Стратегії відповідно до цілей	100
	2.3.4	**Забезпечення технічною інфраструктурою у відповідності до нових житлових територій**		101
2.4		**Концепція сталої мобільності**		104
	2.4.1	Аналіз (включно зі SWOT)		104
	2.4.2	Стратегії відповідно до сфер дій		111
2.5		**Соціально-економічний розвиток**		127
	2.5.1	Демографічний розвиток та прогноз		127
	2.5.2	**Соціальний розвиток**		133
		2.5.2.1	Базові принципи	133
		2.5.2.2	Аналіз (включно зі SWOT)	134
		2.5.2.3	Цілі та стратегії	144
	2.5.3	**Економічний розвиток та працевлаштування**		155
		2.5.3.1	Базові принципи	155
		2.5.3.2	Аналіз (включно зі SWOT)	156
		2.5.3.3	Цілі, під-цілі та стратегії для їх досягнення	159
2.6		**Стала стратегія навколишнього середовища**		169
	2.6.1	Базові принципи		169
	2.6.2	Аналіз (включно зі SWOT)		170
	2.6.3	Стратегії відповідно до сфер дій		177
2.7		**Розвиток історико-культурної спадщини**		180
	2.7.1	Базові принципи		180

	2.7.2	Аналіз (включно зі SWOT)	181
	2.7.3	Під-цілі, сфери дій та Стратегії	182
		Частина III. Впровадження	195
3.1		**Фінансування**	196
3.2		**Моніторинг**	197
		Частина IV. Кваліфікаційні тренінги	199
4.1		**Підсумки проведених тренінгів**	200
		Частина V. Альбом мап	202
5.1		**Мапи поточного стану**	203
5.2		**Мапи Концепції**	203
		Додатки	215

ПЕРЕДМОВА

Проєкт «Інтегрований розвиток міст в Україні» сприяв розробці концепцій інтегрованого міського розвитку (КІМР) п'ятьом українським містам та Подільському району Києва. Ініціатива відбувається в рамках співпраці з Німеччиною та підтримує Україну в реалізації головної мети реформи уряду. Це – децентралізація, запровадження місцевого самоврядування та надання можливості містам належним чином здійснювати свій мандат на самоврядування.

На відміну від важливості політики регіонального розвитку, над якою роками інтенсивно працювало Міністерство розвитку громад та територій України, національна політика міського розвитку в Україні досі знаходиться на початковій стадії. Зараз це контролюється виключно формальною національною регульованою системою планування, яка вимагає, щоб кожне місто розвивалося за генеральним планом, затвердженим Міністерством розвитку громад та територій України. Сучасні інструменти планування, які охоплюють стратегії структурного, транспортного, економічного, екологічного чи соціального розвитку міст, а також національні програми розвитку міста, ще не були запроваджені.

Перед сучасним та сталим міським розвитком стоять складні виклики та завдання такі як:

- глобалізація ринків та інтернаціоналізація економіки,
- економічні структурні зміни та трансформації,
- зниження народжуваності та старіння суспільства,
- імміграція та інтернаціоналізація,
- змінені соціальні структури («сингуляризація»),
- соціальна поляризація,
- втрата функцій міських просторів,
- обтяження міських структур з браком дизайну в публічному просторі,
- змінена структура попиту та пропозиції в роздрібній торгівлі та інших інфраструктурах,
- попит на основні потреби,
- зміни клімату («захист клімату та його адаптація»),
- енергоощадне перепланування міста,
- консолідація бюджетних витрат.

Ці загальносвітові тренди супроводжуються збільшенням критичних настроїв у громадянському суспільстві. Громадяни прагнуть більше брати участь у місцевих політичних рішеннях. В місцях партійної політичної участі та виборів інформаційне суспільство все більше висловлює свою думку щодо нових засобів масової інформації та комунікаційних структур. У такий спосіб різні інтереси швидше пов'язуються та формулюються. З цієї причини надзвичайно важливо, щоб органи місцевого самоврядування серйозно сприймали конфлікти інтересів, робили процеси прийняття рішень прозорими та обґрунтовували рішення зрозумілим чином.

Досі актуальним залишається завдання адаптувати міста та громади з їхніми околицями до всіх теперішніх викликів. Зокрема, місця з очевидним дефіцитом вимагають комплексних заходів. Окрім цього, також у кварталах із історичною спадщиною важливо підтримувати характерний вигляд міста чи міський пейзаж. Концепція пропонує відпрацьований та гарно зарекомендований інструмент завдяки своєму інтегрованому підходу для розв'язання цих проблем за допомогою дій, скоординованих між державними та приватними суб'єктами[1].

Ця концепція документує результати, отримані за консультаціями з відповідними спеціалізованими управліннями, мешканцями, власниками, представниками місцевих ініціатив та іншими зацікавленими сторонами. Вона служить основою для майбутніх рішень щодо планування.

[1] відповідно до *„Концепції інтегрованого містобудування у сприянні міського розвитку"* Методичні рекомендації для муніципалітетів. Видавець: Федеральне міністерство охорони навколишнього природного середовища, охорони природи, будівництва та ядерної безпеки (BMUB) 2015

0.1 ЩО ТАКЕ КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО МІСЬКОГО РОЗВИТКУ?

Термін «інтегрований міський розвиток» означає необхідність проєктувати планувальні процеси не секторально, а цілісно. У міському розвитку це означає перегляд та врахування структури розселення, рух транспорту, довколишні та соціальні проблеми в контексті. Метою є забезпечення сталого розвитку міських районів у міру зміни загальних умов та вимог міста.

Інтегроване міське планування вже є доброю практикою у багатьох європейських містах. Перш за все, концепції інтегрованого міського розвитку (далі – КІМР) виявилися придатним засобом імплементації інтегрованих цілей та заходів завдяки їхній високій територіальній відповідності.

КІМР створює конкретні, довгостроково ефективні та, перш за все, локально узгоджені рішення для великої кількості викликів та завдань таких як міське планування, функціональний або соціально-просторовий дефіцит та вимоги адаптації. Концепція ідентифікує ці проблемні області певного підпростору та обробляє їх орієнтованим на результат способом. При цьому вона враховує регіональні та загальні міські умови.

Концепція інтегрованого міського розвитку (КІМР):

• посилається на конкретну територію та координує місцеве просторове планування із вищими просторовими рівнями (місто, район),

• обґрунтовує вимоги до адаптації та описує цілі та сфери дії,

• дотримується цілісного комплексного підходу до планування з урахуванням соціальних, міських, культурних, економічних та екологічних сфер діяльності,

• розробляє заходи, орієнтовані на рішення,

• встановлює часові та змістовні пріоритети,

• є міждисциплінарним спільним завданням зовнішніх і внутрішніх суб'єктів,

• розробляється за участю громадськості,

• сприяє об'єднанню державних та приватних фондів, скеровує їх на конкретні та взаємоузгоджені заходи, стимулює розвиток міста та ініціює мережі суб'єктів,

• призначена для постійного перегляду та оновлення,

• виступає як довгостроковий орієнтир,

• адаптується до нових викликів,

• є актуальною та корисною, доки проблеми та цілі розвитку зберігаються[2].

---

[2] відповідно до *„Концепції інтегрованого містобудування у сприянні міського розвитку“* Методичні рекомендації для муніципалітетів. Видавець: Федеральне міністерство охорони навколишнього природного середовища, охорони природи, будівництва та ядерної безпеки (BMUB) 2015

0.2 ВІЗІЯ ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ - 2030

Подільський район - толерантний та соціально змішаний міський район з хорошою якістю життя, серйозним почуттям збереження та захисту культурної спадщини, сталості навколишнього середовища.

Район має сильну економіку завдяки збалансованій структурі змішаного використання галузей індустрії, які створені давно, та нової креативної стартап арени. Як творчий центр мистецтва та культури, а також як точка тяжіння для туризму, який пропонує мережі та простір для розвитку, він надихає творчих людей з усієї України.

Завдяки успішному поєднанню культурної спадщини, усвідомленої архітектури, добре спланованих громадських просторів та інноваційних практик у сфері містопланування, він зберігає баланс між традиціями та сучасністю. Різні мікрорайони пропонують різноманітні та доступні апартаменти. Люди в усіх соціальних ситуаціях живуть поруч, мають однакові громадянські права, отримують необхідну підтримку і можуть задовольнити свої основні потреби.

Усі частини району є легкодоступними і не існує перешкод в мобільності для людей з обмеженими можливостями, велосипедистів та пішоходів. Завдяки інтелектуальній транспортній мережі, люди можуть дістатися до потрібних місць призначень безпечно і швидко.

Район є зразком для наслідування в належній системі управління через тісну та багатогранну співпрацю між громадянським суспільством, політиками, адміністрацією, галузями економіки та культури.

ЧАСТИНА I
ВСТУП

1.1 ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН У КОНТЕКСТІ МІСТА КИЄВА

Подільський район це один з десяти адміністративних районів Києва. Він простягається від самісінького центру аж до околиць Києва і межує з Оболонським районом на півночі, Святошинським та Шевченківським районом на півдні та Дніпровським районом на сході. У напрямку до центру він частково межує з Печерським районом. Район розташований на правому березі річки Дніпро між берегом річки та ланцюгом пагорбів.

Поділ – це різноманітний район, який складається з мікрорайонів з різною історією, будівлями та їхнім призначенням.

На Подолі є «спальний район» **Виноградар**, де переважають житлові та великі модерністські архітектурні об'єкти. Він межує з величезними лісами та має не досить добре розвинений зв'язок з іншими частинами району. Схожі ознаки можна побачити більше у частинах Оболоні, ніж на Старому Подолі.

Існує тиск нещодавно запланованих масштабних житлових забудов та низка фрагментарних проектів забудови, які можуть призвести до перевантаження наявної інфраструктури, загрожують нинішнім природним особливостям та відновленню ідентичності природного ландшафту району. Це також може серйозно вплинути на стратегію прогресу КІМР, яка спрямована на концентрацію розвитку, створення збалансованих та чітко визначених мікрорайонів. Це зростання спричинить брак робочих місць і належної соціальної інфраструктури у мікрорайоні Виноградар, а також зробить ці нові житлові райони залежними від центру міста, що суперечить цілі щодо зняття тиску на центральну частину міста.

Для того, щоб змінити цю тенденцію, потрібно запропонувати стратегію на загальноміському рівні, яка б встановлювала правила та положення щодо нових забудов як зон змішаного використання для забезпечення повного спектру робочих місць, освітніх та соціальних закладів, які розміщуються на відстані, яка більша за середню до центру Києва.

У центрі Подільського району знаходиться мікрорайон **Куренівка**, який просторово поєднується з сусідніми районами, котрі мають схожу морфологічну будову і виокремлюються межами району. Для подальшого загального розвитку міста ці мікрорайони слід розглядати в одному контексті.

Житлова забудова здебільшого з'єднана з Шевченківським районом, позаяк індустріальна зона вливається в Оболонський район до точки «зіткнення» з відділеною колією міської електрички. Ця колишня індустріальна зона змінює своє використання та зовнішній вигляд: від виробництва до послуг, з великими порожніми та покинутими просторами та будівельними спорудами між ними.

Цій значній зоні, між залізничними коліями та ланцюгом подільських пагорбів, безперечно потрібні нові стратегії розвитку, які будуть використовувати перевагу близькості до центру та берега річки зі старою гаванню, що мають потенціал привабливого середовища. Крім того, тут знаходяться історичні індустріальні будівлі, які мають бути захищені та інтегровані в новий контекст. Також слід уникати монофункціонального

використання для підвищення привабливості та пропозиції нових житлових умов.

Найвідоміша частина району - **Старий Поділ**, який має величезне історичне значення. Це один із трьох центрів стародавнього Києва, який має найбільшу щільність об'єктів культурної спадщини на території Києва. Починаючи від річки Дніпро з його островами та закінчуючи пагорбами Крайки, він має особливу привабливість як для інвесторів та забудовників, так і для туристів та молоді, яка концентрується навколо Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Старий Поділ також служить районним центром, який простягається навколо Поштової та Контрактової площі, вздовж вулиці Сагайдачного та Верхнього / Нижнього Валу із традиційним ринком та багатьма магазинами, ресторанами на перших поверхах.

Близькість до природної краси та зелені надає особливої якості Старому Подолу. Однак якість тротуарів, прибережних шляхів та утримання парків і скверів є поганим, а Крайка неохайною та незахищеною. Тим не менш, Старий Поділ є визначною пам'яткою не тільки для іноземців-туристів, але і для киян з інших районів.

Старий Поділ є частиною та центром ширшого міста, а це може спричинити проблеми в майбутньому.

• Поділ продовжить залучати великі іноземні та приватні інвестиції. А це може сприяти перетворенню району на опортуністичну забудову. Така ситуація склалася з великою кількістю немасштабних забудов. Для збереження ідентичності Подолу важливо запропонувати стратегію, яка готуватиме правильний контекст для таких інвестицій, щоб зменшити негативні зовнішні впливи, трафік на маршрутах та їх несприятливий вплив на ключові екологічні ресурси Подолу (Крайка, Дніпро та острови). Ця загальна стратегія, в якій Генеральний план є основним компонентом, повинна забезпечувати чіткий контекст для майбутніх інвестиційних проектів.

• Занедбаність історичної спадщини продовжуватиметься і надалі, якщо не буде впроваджено комплексної стратегії, в якій визначалися б чіткі правила, нові пропозиції щодо використання та методологію фінансової підтримки. Значні будівлі, такі як Гостинний Двір, є домінантними над ширшою територією, і якщо вони будуть втрачені, це вплине на атмосферу в історичному центрі Києва. Кияни цінують свою історичну спадщину, і їм загрожує втрата своєї ідентичності, якщо ці історичні приклади зникнуть.

• Моторизований рух збільшуватиметься, розділить квартали і погіршить якість життя через новозбудований міст та потоки, які ведуть рух з лівого берега прямо в старе місто без додаткових можливостей відтоку трафіку (наприклад, запланований тунель, який позначений у проекті Генерального плану, але не має шансів добудуватись). Додатковий моторизований транспорт проїжджає через старі квартали, щоб дістатись саме в переповнені центри, які сьогодні і так викликають затори та хаос. Такі трансрегіональні транспортні сполучення

можуть працювати лише в тому випадку, якщо вони плануються вздовж усього маршруту.

Концепція інтегрованого міського розвитку Подільського району повинна враховувати всі ці особливості та визначати стратегії для майбутнього.

1.2 ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ

1.2.1 ЗАКОНОДАВЧІ РЕГУЛЯЦІЇ В МІСТОПЛАНУВАННІ - ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ ЗМІН

Нормативно-правова основа розвитку територій в місті видається недосконалою з точки зору збереження балансу між інтересами громади, влади і бізнесу, її доступності та зрозумілості.

Містобудівна документація в місті Києві має певні проблеми. Наприклад, чинний Генеральний план розвитку (початок 2000-х) років не є актуальним. Генеральний план розвитку розробляється вже майже 15 років, однак і досі не є затвердженим. Це спричиняє складнощі на всіх етапах містобудівного процесу: при землевідведенні, наданні вихідних даних на проектування, проектуванні та будівництві.

Детальні плани територій, які відображають запит девелоперів і розробляються їхнім коштом, часто суперечать рішенням Генерального плану розвитку міста Києва в частині зміни функціонального призначення територій – промислові зони перетворюються в житлові. Детальні плани територій сьогодні стають основою для містобудівної діяльності в місті.

Плани зонування центральної частини міста, які визначають основні параметри умов і обмежень при забудові, були представлені для громадськості в 2016 році (в тому числі і на території Подільського району), але й досі залишаються проектними, адже базуються на рішеннях проекту Генерального плану розвитку міста, отже, затвердити їх можна виключно після прийняття нового Генерального плану.

Все це призводить до протестних настроїв мешканців та конфліктних ситуацій, які спричиняють зменшення довіри в суспільстві.

Складна нормативно-правова база містить велику кількість суперечностей, часто змінюється і відрізняється високим рівнем ліберальності по відношенню до розвитку підприємництва, не враховуючи право громади впливати на рішення.

Стратегічні документи – Стратегія розвитку міста, міські галузеві концепції не враховуються ані в містобудівній документації, ані в Програмі економічно-соціального розвитку.

Також необхідно відзначити складність розуміння містобудівної документації для пересічного мешканця. Генеральні плани, плани зонування та детальні плани територій занадто деталізовані, мають невдалу кольорову легенду і велику кількість незрозумілої термінології. Та й громадські слухання зазвичай проводяться формально, коли мешканці часто просто не знають про такі події. Рішення Генерального плану розвитку міста щодо висотного житлового будівництва та розподіл фінансування у районі стали несподіванкою для киян. Мешканців району лякають можливі наслідки таких міських політик.

Однак вивчення матеріалів Генерального плану, зонінгу, детальних планів територій, інформації щодо розподілу фінансування у їх поточному вигляді на цей момент є непосильною задачею для пересічної людини.

Пропозиції:

1. Необхідно провести перегляд Державних будівельних норм про склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні з метою зменшення деталізації містобудівної документації, введення поняття «щільність забудови» на заміну «щільність населення», розробка ясної та зрозумілої легенди для креслень, яка змогла би пересічному громадянину легко зрозуміти що саме пропонується змінити на території.

2. Детальні плани територій мають конкретизувати чинний генеральний план розвитку міста, принципово не змінюючи функцію. Для цього необхідно внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

3. Містобудівною документацією необхідно передбачати багатофункціональні утворення, надаючи перевагу змішаним функціям на противагу одній функції на території міста.

4. При формуванні Програми економічно-соціального розвитку міста необхідно виходити із положень містобудівної документації, яка, в свою чергу, має базуватися на стратегічних документах в місті. Необхідно забезпечити послідовність і сталість прийняття рішень.

5. Необхідно оновити чинний Генеральний план розвитку міста з метою його актуалізації або прийняти проект нового Генерального плану розвитку міста після його професійного аудиту та якісного громадського обговорення.

6. План зонування є вкрай важливим документом для планування міста в реаліях сьогоднішнього містобудівного законодавства. Адже саме цей документ встановлює висотність та щільність забудови на території району. Після оновлення Генерального плану розвитку міста або прийняття проекту Генерального плану вкрай необхідно прийняти план зонування, якісно обговоривши його із громадою.

7. Для налагодження якісного залучення громадськості пропонується кожні п'ять років інформувати мешканців про основні положення Генерального плану розвитку міста (містобудівна політика) із всіма змінами, що відбулися за 5 років.

8. Всю інформацію щодо планування та фінансування у районі необхідно зробити зрозумілою для пересічного подолянина і таким чином включити запобіжні механізми у суспільстві. Для цього ефективним видається створення низки медійних продуктів, які б розповідали у короткій і зрозумілій формі про основні містопланувальні політики. Аудит і представлення містобудівної документації має виконуватись незалежною командою аналітиків, копірайтерів, графічних дизайнерів тощо. Результатом їхньої роботи має стати:

- Веб-сторінка для стаціонарних і мобільних користувачів;
- Youtube-канал з відео-контентом;
- Сторінки у соціальних мережах;
- Брошури маленького та середнього формату;
- Стаціонарна виставка у Департаменті містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної

адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації, районних адміністраціях, офісах районів тощо;

- Відео-контент для телевізійних каналів;
- Контент для друкованих видань та інтернет-видань.

1.2.2 АДМІНІСТРАТИВНА СТРУКТУРА - ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ ЗМІН

1.2.2.1 РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ АДМІНІСТРАЦІЇ РАЙОНУ

Сучасна система адміністрування районом є недосконалою.

Це притаманно не тільки Подільському адміністративному району, а й іншим районам міста Києва і пов'язано із жорсткою централізацією влади на рівні Президента України та виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), починаючи з 2010 року при скасуванні районних в місті Києві рад.

Надання Законом України «Про столицю України — місто-герой Київ» Київській міській державній адміністрації функції виконавчого органу та державної виконавчої влади водночас створює колізію інтересів територіальної громади міста Києва та державної влади. Управління районом у випадку неутворення районної ради здійснюється органом державної влади — районної в місті Києві державної адміністрації, керівник якої, як і голова Київської міської державної адміністрації призначається Президентом України. Районні в місті Києві ради не утворені. Київська міська рада у 2019 році вже двічі не проголосувала за звернення до Центральної виборчої комісії щодо призначення дати виборів до районних рад у місті Києві.

Проблеми, які виникають в існуючій системі адміністрування районом:

1. Відсутній орган місцевого самоврядування на рівні району, тому місцеві мешканці не можуть брати участь в управлінні району повноцінно.
2. Централізація влади на міському рівні не приділяє достатньо уваги проблемам району.
3. Затвердження планів зонування, територій, бюджетування програми соціально-економічного розвитку приймаються на рівні міста, а мешканці не можуть впливати на розвиток району.
4. Подвійне підпорядкування районної державної адміністрації Київській міській державній адміністрації та водночас Президенту України ускладнює прийняття рішення.
5. Окремі функції районної в місті Києві державної адміністрації дублюють функції Київської міської державної адміністрації.
6. Окремі комунальні підприємства мають подвійне підпорядкування.
7. Рівень залученості мешканців залишається низьким.

Пропозиції:

Місцеве самоврядування необхідно повернути на рівень району, що відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованою Україною 15 липня 1997 року, а також однієї із ключових реформ Уряду — реформи децентралізації країни.

Система управління районами в місті Києві видається ефективною при наступних умовах:

1. Зменшення територій адміністративних районів у місті Києві і збільшення їхньої кількості з огляду на історично складені особливості розвитку території, містобудівні утворення, природні межі, кількість мешканців та наявності територій для розвитку. До прикладу, на території Подільського адміністративного району доцільно утворення трьох районів — Поділ, Куренівка та Виноградар з огляду на їхні типологічні відмінності, структуру житлового фонду, особливості міської тканини, кількість мешканців, наявність територій для розвитку.

Це дозволить невеликим громадам трьох нових утворених районів брати більш активну участь в управлінні районом.

2. Чіткий розподіл міської, районної та державної влади на території району.

3. Децентралізація на рівні міста Києва. Утворення районних у місті Києві рад, надання їм повноважень щодо територіального розвитку та розпоряджання бюджетом відповідного району.

4. Виведення виконавчої влади району з-під вертикалі Президента України.

5. Розвиток органів самоорганізації населення з рівня будинкових комітетів / вуличних комітетів / квартальних комітетів до районних у місті Києві рад.

6. Чітке підпорядкування комунальних підприємств міській або районній владі. Уникнення подвійного підпорядкування.

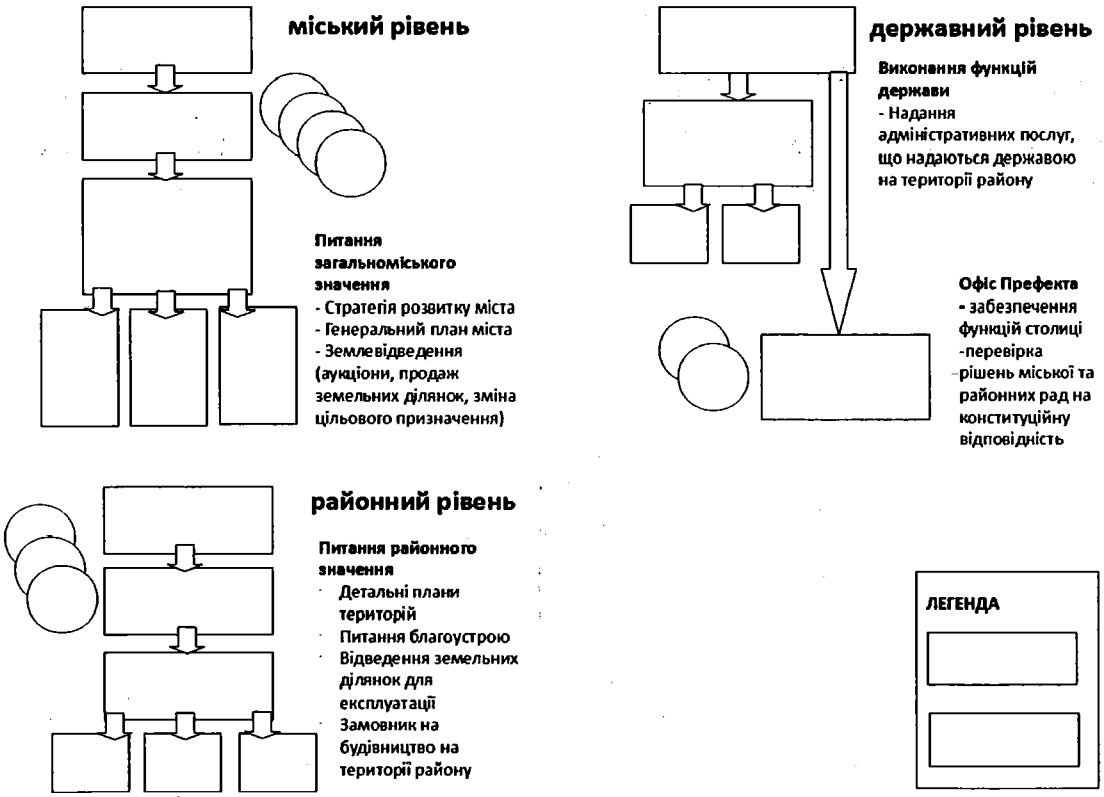

Для цього є декілька шляхів, пов'язаних із змінами до законодавчих актів або прийняття декількох рішень Київською міською радою:

1. Зміни до Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ», а саме скасування правок, прийнятих у 2010 році Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» щодо порядку утворення районних рад», прийнятим 7 вересня 2010 року за № 2500-VI (обмовка про «у разі утворення районних рад» та одноосібне призначення голови районної в місті Києві державної адміністрації Президентом України).

2. Прийняття рішення Київською міською радою щодо звернення до Центральної виборчої комісії щодо призначення дати виборів до районних у місті Києві рад.

3. Перегляд повноважень районних в місті Києві рад з метою розширення повноважень в сфері територіального розвитку — внесення змін до рішення Київської міської ради від 23 липня 2015 року № 787/1651 «Про управління районами в місті Києві».

4. Перегляд кількості районів у місті Києві у бік збільшення їх кількості та зменшення розмірів територій — внесення змін до рішення Київської міської ради від 23 липня 2015 року № 787/1651 «Про управління районами у місті Києві».

1.2.2.2 СИСТЕМА ЗАЛУЧЕННЯ

Залучення громадськості до прийняття рішень у місті не є досконалим. За українським законодавством громадським слуханням підлягають лише проекти містобудівної документації (генеральні плани розвитку міст, плани зонування та детальні плани територій). Однак і ці документи обговорюються із занадто формальними процедурами, що не забезпечують реальної участі громади (оголошення на сайті органу містобудування та архітектури, виставка в районній або міській адміністрації, журнал зауважень та пропозицій та листування). Живих зустрічей та обговорень не передбачено (Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні»).

З іншого боку в місті Києві діють інші способи залучення громадськості до прийняття рішень: місцеві ініціативи, електронні петиції, громадський бюджет (бюджет участі), громадські ради при органах влади, архітектурні конкурси.

Місцеві референдуми не проводяться з огляду на відсутність відповідного закону України. Загальні збори проводяться окремими громадськими об'єднаннями. Загальні міські збори проводилися один раз, в 2014 році, під час ескалації конфлікту на Майдані Незалежності.

Пропозиції:

1. Участь містян у процесі створення містобудівної документації (за результатами проектного семінару «Право на місто»):

- Громадяни, на яких потенційно впливає планувальна документація, мають право брати участь у процесі прийняття рішень.

- Міська (або районна) влада є відповідальною за організацію і реалізацію процесу участі громадян. Результати загальних напрацювань мають бути враховані у процесі створення та ухвалення містобудівної документації. Інвестор бере участь у процесі на загальних підставах, навіть якщо він фінансує та організовує розроблення містобудівної документації.
- Для організації процесу участі громади потрібен незалежний професійний модератор.
- Кожен містянин має право на вчасне отримання чіткої та зрозумілої інформації щодо відповідних проектів та планів у місті.
- Рішення органів влади, інформація про діяльність органів влади та будь-які зміни міського простору має оприлюднюватись і роз'яснюватися у доступній формі. Прозорість прийняття рішень у містобудуванні є запорукою боротьби з корупцією.
- Громада має право надавати свої коментарі, пропозиції та зауваження на всіх стадіях планування.
- Зауваження та пропозиції громадян мають бути враховані, прийняті або відхилені з обов'язковою обґрунтованою відповіддю. Зауваження, що не були враховані, мають бути прокоментовані, а відхилення — пояснені у письмовій формі.
- Містобудівна документація, що стосується певного району, території, ділянки, має бути представлена у районі, на території, на ділянці, до якої стосується. Районні органи влади мають бути відповідальні за організацію, проведення та врахування процесу залучення / участі громади.
- З метою допомоги містянам у отриманні інформації та розумінні процесу створення містобудівної документації центральні та місцеві органи влади мають налагодити та удосконалити міждисциплінарну співпрацю, взаємодію та обмін інформацією між собою.
- Система створення містобудівної документації має бути змінена відповідно до міжнародних стандартів та практик найрозвиненіших країн світу.
- Містобудівна документація має бути відображена у зрозумілій формі, оцифрована та доступна на онлайн-ресурсах.
- Мають бути розроблені та представлені альтернативні варіанти планувального вирішення.
- З метою найширшого розповсюдження інформації мають бути обрані найдієвіші канали інформування.
- Кожен орган влади повинен мати інтернет-ресурс для розміщення інформації про наміри, проект, графіки та проведення робіт.
- У районах мають бути відкриті інформаційні центри — офіси розвитку районів для обміну інформацією про міські, регіональні та локальні проекти.
- Різні дії зі створення містобудівної документації потребують різних форм залучення та участі громади.
- Розроблення нової процедури участі / залучення громади має стати результатом широких громадських дискусій.

2. Участь у громадських ініціативах, локальних проектах та інших неформальних діях з модифікування міського простору та міського життя.

Загальні принципи:

- Якнайширше та якнайраніше залучення громади до напрацювання завдання на проектування, творення ідей та обговорення проектів.
- Міський простір є спільним простором мешканців. Навіть 100% фінансування з боку певної особи (осіб) змін цього простору не дає право прийняти рішення без залучення громади та без проведення відкритого публічного обговорення проектів змін цього простору.
- Втручання в міський простір має бути максимально неконфліктним по відношенню до середовища та його елементів.

Принципи залучення громади до прийняття рішень:

- Громадські проекти створюються волонтерами, які допомагають міській владі у її завданні створити краще життя в українських містах. Відтак вони повинні бути підтримані міською владою, а не знехтувані та відхилені.
- Громадські проекти повинні мати такий самий статус, відношення та права, як й проєкти від інвесторів.
- Для низових ініціатив процес не менш важливий за результат, оскільки формує нову практику поведінки, комунікації та співпраці. Включення низових ініціатив до чіткого процесу комунікації та прийняття рішень — це запорука зростання інституційної довіри та відповідальності у суспільстві.
- Гідним має бути не тільки результат, але і процес. Жодної задокументованої домовленості та норми законодавства не має бути порушено у процесі прийняття рішень.

Необхідні складові процесу:

- Механізми підтримки громадських ініціатив адміністраціями міст для того, аби ініціативні групи та активісти могли отримати всю потрібну інформацію та допомогу щодо погоджень, яких потребують.
- Інститут незалежних модераторів для налагодження процесу громадських обговорень різних типів та громадських слухань. Модератор є незалежним і не має своєї чіткої позиції щодо предмету обговорення.
- Ідеалом результатів громадських обговорень та громадських слухань є консенсусне рішення, таке яке буде сприйматись позитивно усією громадою, а не таке, яке «продавить» більшість на противагу меншості.
- Громадська ініціатива має право бути залученою до контролю реалізації проекту з важелями впливу.
- Прийняття рішення щодо підтримки впровадження проекту громадської ініціативи владою має бути максимально прозорим. Міська адміністрація має забезпечити рівні можливості для всіх громадських ініціатив.
- Рішення щодо впровадження має містити чітку інформацію про те, на балансі якої інституції перебуватимуть здобутки проекту, розраховані експлуатаційні витрати та зазначено джерело фінансування експлуатаційних витрат.

1.2.2.3 ДОСТУПНІСТЬ ТА РОЗУМІННЯ ДЛЯ КОЖНОГО

Інформація про державні та міські послуги має бути доступною та зрозумілою. Саме створення центрів надання адміністративних послуг дасть можливість надавати адміністративні послуги централізовано. Та є певні проблеми:

1. В центрах надання адміністративних послуг надаються адміністративні послуги у розумінні Закону України «Про адміністративні послуги», натомість деякі центральні органи виконавчої влади та структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надають інші послуги, не віднесені законом до адміністративних (різного роду довідки, інформацію тощо). Інформацію про відповідні послуги, якщо громадянин не знає який саме структурний підрозділ надає, знайти складно.

2. У Подільському районі міста Києва діє один центр надання адміністративних послуг на Контрактовій площі. З огляду на велику територію району цього, вочевидь, недостатньо.

Пропозиції:

1. Провести ретельний аудит всіх послуг, що надають центральні органи виконавчої влади та структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), надати можливість громадянам отримувати їх у центрах надання адміністративних послуг.

2. Відкрити щонайменше ще два центри надання адміністративних послуг на території Подільського району — на Виноградарі та на Куренівці для збільшення доступності мешканців району отримувати послуги від міста та держави.

1.3 ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

1.3.1 ІСНУЮЧА ПРАКТИКА ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Залучення жителів та комунікація з ними є основними завданнями відділу з питань внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю. Ця команда наповнює офіційний сайт, соціальні мережі, співпрацює із засобами масової інформації, комунікує з жителями та забезпечує доступ до публічної інформації.

Більшість із механізмів залучення координується та здійснюється на міському рівні. Здебільшого районна адміністрація відіграє роль виконавця або посередника: донесення інформації, організація процесу взаємодії, тощо. В районі є позитивні приклади ініціювання процесу обговорення реалізації проектів та створення робочих груп на локальному рівні, однак процес прийняття рішень все ж знаходиться на міському рівні.

На міському рівні існує значна кількість механізмів залучення мешканців до прийняття рішень на всіх етапах та рівнях участі. Є обов'язкові механізми, що здебільшого спрямовані на дотримання прозорості та публічності влади, розробки містобудівної документації та розгляд звернень громадян (в більшості механізми інформування та консультацій). Інші механізми не є обов'язковими та їх застосування лежить на відповідальності конкретних посадовців (в більшості механізми діалогу).

Інформування відбувається на всіх етапах. Використовуються як формальні, так і неформальні канали. Та здебільшого поширення інформації відбувається в онлайн-форматі, а комунікаційна політика формується на рівні виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

За результатами дослідження[3] існує низька поінформованість серед мешканців як в основних сферах життя району, так і в розподілі повноважень та роботи конкретних відділів та службовців. Високий рівень незнання є і стосовно роботи громадських організацій. Таким чином, існує брак розуміння процесів прийняття рішень, його етапності та можливості залучення і впливу. Найчастіше представникам громадськості стає відомо про реалізацію проекту вже на етапі його погодження, коли вплив на рішення є досить обмеженим.

Це породжує недовіру до процесу прийняття рішення та часті конфлікти між громадськими активістами та представниками влади. Для уникнення цієї ситуації жителі мають бути залучені на ранніх стадіях прийняття рішення починаючи від розробки стратегії розвитку, планів соціально-економічного розвитку, формування бюджетних запитів та складання технічних завдань на реалізацію конкретних проектів.

У районі існує позитивний досвід реалізації механізмів консультацій та діалогу. На районному рівні на постійній основі функціонує Громадська рада, відбуваються зустрічі із представниками підприємств та бізнесу району,

---

[3] https://cedos.org.ua/uk/articles/podil-potentsial-do-hromadotvorennia-zvit-za-rezultatamy-sotsiolohichnoho-doslidzhennia Результати дослідження. Поділ: потенціал до громадотворення. Звіт за результатами соціологічного дослідження. Дослідження проведене аналітичним центром CEDOS на замовлення ГО Хмарочос. 2018 року.

створюються робочі групи щодо реалізації конкретних проектів або вирішення конфліктних ситуацій.

У Подільському районі існує позитивний досвід залучення жителів до реалізації інфраструктурних проектів на ранніх етапах, зокрема на етапі розробки технічного завдання та проектування. Однак цей процес носить точковий поодиноких характер і найчастіше є реактивним, а не системний характер. Найбільш яскравим прикладом є проект Контрактової площі.

Взаємодія з мешканцями відбувається і через депутатів міської ради. Загальноміський депутатський корпус -це єдиний представницький орган на рівні міста. Більш того, депутати ради відповідальні не лише за представництво жителів свого району, а й врахування інтересів інших мешканців Києва. Тому представництво декілька сот тисячного району кількома депутатами є недостатнім. Більш того вирішення багатьох питань має відбуватись на районному рівні із врахуванням інтересів жителів конкретної території.

Залучення громадськості в районі відбувається через Громадські ради, проведення конкурсів на отримання фінансування для неурядових організацій соціального спрямування, ОСББ та ОСН, комітети з благоустрою. Майже в кожному мікрорайоні Подільського району активно діють локальні спільноти, що залучаються до процесу прийняття рішень в районі. Всі спільноти мають багаточисельні активні сторінки в соціальних мережах. Це має значний вплив на рівень самоорганізації та участі мешканців району.

Мешканці району мають змогу долучатися до процесів прийняття рішень за допомогою механізмів залучення на етапі формування порядку денного. Це дає можливість залучити ширшу аудиторію, але брати участь безпосередньо в прийнятті рішень жителі району можуть на пізніших етапах. Мешканці можуть впливати на процес прийняття рішень лише за допомогою прописаних процедур. Наприклад, громадські слухання.

		Етапи процесу прийняття політичних рішень					
		Визначення порядку денного	Складання проекту	Прийняття рішення	Здійснення	Моніторинг	Повторне формулювання
Рівні участі	Інформування	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Зустрічі із представниками громадських організацій, що надають послуги в сфері соціальної опіки та захисту. Зустрічі із представниками ГР.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств. Інформування авторів електронних петицій та проектів громадського бюджету, що впроваджується.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання.
	Консультації	Звернення громадян. Електронні петиції. Контактний центр 1551. Особистий прийом. Консультації з громадськістю. Круглі столи із залученням різних заінтересованих сторін. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Громадські слухання. Робочі групи. Консультації з громадськістю. Органи самоорганізації населення. Громадські обговорення. Консультації з громадськістю. Громадська рада. Круглі столи із залученням різних заінтересованих сторін.	Громадські слухання.	Консультації з громадськістю. Громадська рада. Робочі групи. Зустрічі із представниками батьківських комітетів для реалізації політик в сфері освіти. Консультації з авторами електронних петицій, що впроваджуються. Консультації з авторами проектів громадського бюджету, що впроваджуються.	Звернення громадян. Контактний центр 1551. Електронні петиції. Публічні звітування. Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.	Консультації з громадськістю. Громадська рада. Зустрічі з представниками бізнесу та підприємств.
	Діалог	Збори мешканців за місцем проживання. Громадська рада. Консультації з громадськістю.	Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.		Консультації з громадськістю.	Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.	Консультації з громадськістю. Громадська рада.
	Партнерство	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Громадський бюджет.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Громадський бюджет.	Конкурси для громадських організацій. Громадський контролю у сфері благоустрою. Органи самоорганізації населення.	Громадська експертиза. Органи самоорганізації населення. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Таблиця: Етапи процесу прийняття політичних рішень

1.3.2 ПЕРШЕ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (SWOT)

Метою перших громадських обговорень був збір потреб мешканців, проблем району, його сильних сторін, викликів та ризиків з точки зору жителів та заінтересованих сторін району, напрацювання ідей для пілотного проекту. Усього відбулось три події, у кожній з частин району - Виноградар[4], Куренівка[5], Поділ[6]. Обговорення пройшли 8, 13, 15 листопада 2018 року. Локаціями для проведення публічних заходів виступили бібліотека Дружби Народів, загальноосвітня школа №118 та Будинок Контрактів. Загалом, в обговореннях першої хвилі взяла участь 101 особа.

Процес дискусії було організовано у форматі малих групах та online форми. Формат малих робочих груп передбачає, що учасники обговорень сидять за окремими столами у групах по 6-8 осіб, кожна група має свого модератора, який організовує дискусію, слідкує за часом та занотовує думки мешканців району. В кінці заходу відбувається коротка презентація кожної групи.

Під час громадських обговорень у всіх частинах району жителі обговорювали ряд питань:

- основні проблеми мікрорайону району, де проживають люди, з якими вони персонально зіштовхувались за останній рік і є найбільш нагальними для вирішення;
- за що мешканці люблять свій район, що тут подобається, що тут є важливого та хорошого саме для них;
- які зміни мають відбутись, можливо реалізуватись проекти, найближчі 5 років, що покращать. Можливо такі ініціативи вже існують, але ще не реалізовані;
- Чи є щось, чого вони бояться, що може статись у вашому районі та завадити створенню більш комфортного району для їхнього життя тут.

Загалом, мешканці Подільського району задоволені доступом до зелених зон та озер, втім наголошують на проблемі відірваності від Дніпра та нестачі зелених насаджень на вулицях.

---

[4] Виноградар - включно з Вітряними горами, частиною Нивок та іншими прилеглими районами меншого розміру.

[5] Куренівка - включає Пріорку, Мостицький масив, Замковище, Антифіївку та інші прилеглі райони меншого розміру.

[6] Поділ - від поштової Площі, до м.Тараса Шевченка та Воздвиженка.

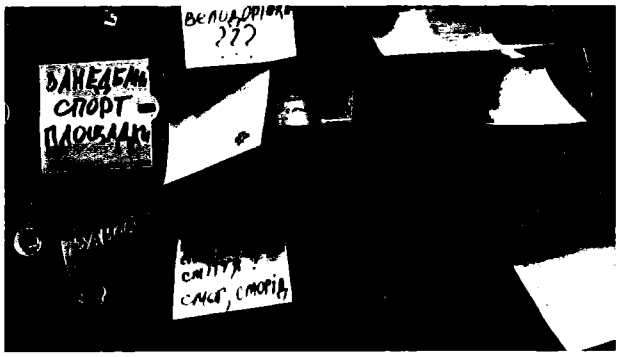

Спільним предметом занепокоєння для людей з усіх частин району є поява новобудов, які спричиняють тиск на соціальну, транспортну інфраструктуру, призводять до скорочення зелених зон та руйнуванню історичних пам'яток. Мешканці також згадували міські продовольчі ринки як позитивний аспект з точки зору доступу до свіжих продуктів, але за відсутності належного регулювання вони призводять до антисанітарії та не охайного вигляду вуличного простору. У різних частинах району мешканці згадували про історію, архітектуру, природній ландшафт, що є важливою складовою для формування ідентичності та відчуття приналежності.

Жителі різних частин району мають певні відмінності.

Зокрема, жителі Виноградаря та Куренівки побоюються пріоритезації історичної частини Подільського району та поглиблення депресивного стану інших частин. Особливо це увиразнюється на фоні скарг щодо збільшення кількості закладів з ігровими автоматами та лотереями, пивних магазинів та кіосків, збут наркотиків. Більше аніж інші, мешканці старого Подолу занепокоєні ризиком автомобілізації та транспортного колапсу, що може бути спричинений побудовою нового мосту та інтенсифікацією трафіку через Вали. Поділ також відрізняється значною кількістю активістів та налагодженими практиками добросусідства.

Район потребує комплексних змін у декількох сферах: реорганізація недобудов, приведення до ладу ринків, об'єктів соціальної інфраструктури, історичних місць, ремонт та освітлення тротуарів, створення публічних просторів та закладів дозвілля. У сфері ландшафту актуальними є посилення захисту лісів, створення доступу до річок та збільшення кількості величного озеленення. У зв'язку з появою нових мешканців, район потребує збільшення навчальних закладів та місць для дозвілля дорослих. Крім цього, мешканці потребують системної взаємодії з районною адміністрацією та ефективної комунікації потреб через службу 1551.

1.3.3 ДРУГЕ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (БАЧЕННЯ - ЦІЛІ)

Мета другої хвилі громадських обговорень - формулювання бачення майбутнього району, його візії, стратегічних цілей спільно з жителями та іншими заінтересованими сторонами. Обговорення відбулись у трьох мікрорайонах (Виноградар, Куренівка, Поділ) у період з 20, 26 січня і 2 лютого 2019 року.

Місцями проведення були загальноосвітні школи №123 та №93, ліцей №100. Сумарно у трьох подіях взяли участь 92 людини.

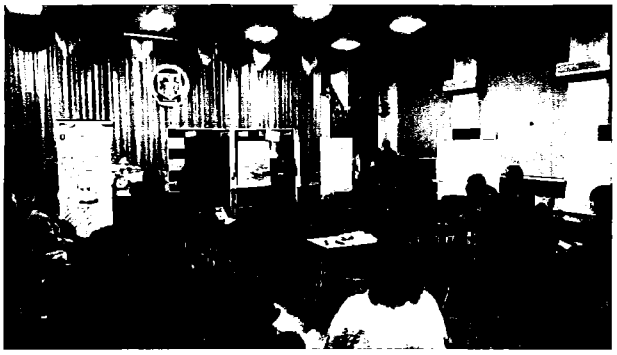

Процес було організованого у форматі «відкритого простору». Він передбачає, що учасники процесу самостійно пропонують теми для обговорення та мають можливість самостійно вибрати та приєднатись до тем, які хочуть обговорити. На початку обговорення жителі сідають колом. Далі їм пропонується сформулювати в одному реченні конкретну ідею, бачення або проблему про вирішення якої він/вона хотіли б поговорити з іншими мешканцями протягом обговорення. З усіх запропонованих тем формується розклад обговорень, по 5 одночасно. Протягом наступних 2 годин жителі обговорюють запропоновані теми в малих групах. Помічники модератора допомагають занотовувати проговорене в колах та за потреби допомогти модерувати бесіду.

Під час трьох подій було обговорено 37 бачень розвитку району. Так, деякі з них виявились спільними у різних частинах району: район культурної та історичної спадщини, комфортний та безпечний для життя, район зі зручною транспортною інфраструктурою, зелений та екологічний, район з комфортними громадськими просторами, сильною громадою та самоврядуванням. Крім цього, було озвучено та обговорено бачення Подільського району як культурно-освітньої мекки, "ревіталізованої промислової зони", "бізнесу та інновацій і заможної громади".

1.3.4 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕКСПЕРТНОГО АНАЛІЗУ

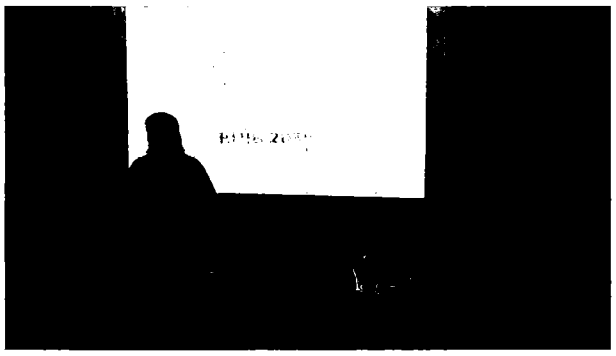

15 та 19 лютого 2019 року відбулись презентації від залучених експертів, що працюють над Концепцією інтегрованого міського розвитку Подільського району. Презентації пройшли в публічній бібліотеці для дітей ім. Валі Котика та культурному кластері IZONE. Під час події експерти продемонстрували результати перших

напрацювано, зокрема SWOT аналіз Подільського району. Після презентацій усі охочі могли поставити питання та прокоментувати.

1.3.5 ТРЕТЄ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (ПРОЕКТ КОНЦЕПЦІЇ)

Упродовж вересня 2019 року відбулась третя хвиля громадських обговорень Концепції інтегрованого розвитку Подільського району. Метою заходу був збір коментарів громадськості щодо просторових та змістових напрямів розвитку Подільського району до 2030 року, що в подальшому будуть враховані в Концепції. Заходи пройшли 5, 13 та 17 вересня в загальноосвітніх школах № 242 та № 118 і Дитячому будинку творчості. Крім цього, до 26 вересня тривало онлайн коментування. Загалом, до третьої хвилі обговорень долучились 110 осіб.

Усі події були ідентичними за змістом та форматом, тому учасники могли обрати найбільш зручний для себе день та місце. Кожне обговорення починалось з презентації напрацювань до Концепції, після чого мешканці мали можливість поставити питання учасникам команди, що безпосередньо розробляє Концепцію. Подальша робота проходила в форматі «світового кафе», який передбачає обговорення в групах за окремими сферами розвитку Подільського району. Усі охочі могли долучитись до робочих груп за тією тематикою, яку вважають найбільш цікавою та актуальною для себе як мешканці цього району.

Так, за столом, де обговорювались **міське планування та ландшафт** мешканці наголосили на необхідності ревіталізації закинутих будівель та потребі у невеликих необлаштованих територіях для самостійного облаштування. Крім цього, звучали пропозиції про недопущення змін до роботи ДП Агрокомбінату «Пуща-Водиця» та забудови набережної р. Дніпро, яка унеможливлює доступ до ріки. Під час обговорення концепції за напрямом **економіка** думки щодо промисловості розділились: деякі учасники пропонували залишити її та зробити привабливою, інші - прибрати з району взагалі. Так само, різні позиції звучали

щодо бізнесу в перших поверхах житлових будинків: перемістити в офісні чи підтримати створення активних перших поверхів.

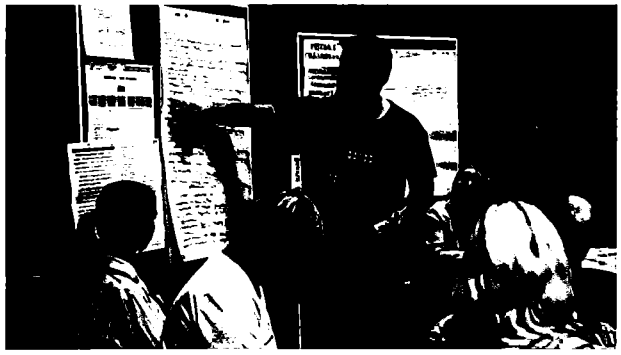

Основні коментарі за темою **мобільності** стосувались відведення транзитного руху з історичної частини Подільського району. Мешканці Подолу занепокоєні потенційними наслідками побудови Подільського мосту. Прозвучали пропозиції по відновленню трамваю на Набережній та відновлення активного річкового порту та транспорту з інтегрованими економікою та екологією.

Під час обговорення концепції з **історико-культурної спадщини** мешканці підняли питання шкоди туристичної функції та запропонували створити жорсткий регламент використання туристичних територій. На додачу зазначили, що декоративність заходів, імітація історичних елементів не сприяє розвитку району. Окрім покращення благоустрій навколо історико-архітектурних об'єктів та запровадження дизайн код для реклами прозвучали пропозиції збереження керамічних скульптур на Виноградарі та врахування об'єктів постмодернізму в концепції розвитку. В той же час, за столом **культура, спорт, туризм** учасники обговорювали необхідність відновлення стадіонів, що не функціонують, ревіталізації та зміни стандартів дитячих майданчиків, створення інтерактивних музеїв, експериментаріумів та збільшення кількості спортивних зон відповідно до потреб населення.

У блоці **соціальної інфраструктури** учасники обговорення підтримали створення притулку для безхатьків, організацію громадського центру та впровадження принципів гендерно-чутливого планування. Крім цього, було запропоновано запровадити «ранки татусів» в дитячих садках для зміцнення сімейних зв'язків та послуги психолога, терапевта у соціальних центрах і громадському центрі. На додачу, за столом напряму **громадське здоров'я** було наголошено не потребі створення дитячої поліклініки та жіночого кабінету на Подолі, і рекомендованого при плануванні міста брати до уваги рекомендації МОЗ щодо розміщення зелених зон. В ході обговорення концепції з **освіти** мешканці озвучили необхідність

створенні груп денного перебування для дітей, залучення до освіти людей третього віку та відкритті територій шкіл для включення її у систему міста. Прозвучали також пропозиції виділення приміщень під приватні інклюзивні навчальні заклади, залучення до реновації приватних фірм та створення можливості для районної громади інвестувати в розвиток вчителів. Ключовими тезами, що звучали за столом **технічна інфраструктура** були покращення фільтрації води, мінімізація шкідливого світлового забруднення, створення інфраструктури для сортування сміття та забезпечення шумо- й вібро-захист від залізничної дороги біля приватного сектору.

1.3.6 ПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО МІСЬКОГО РОЗВИТКУ ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

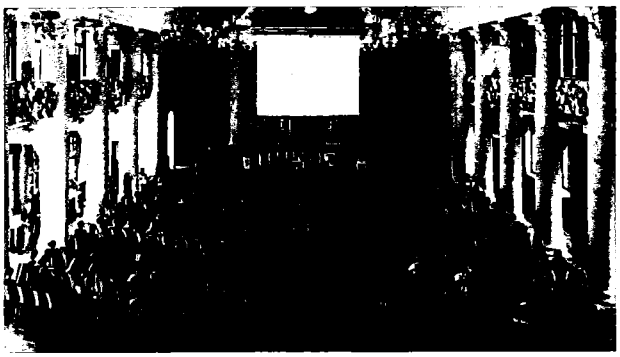

Виставка фінальної версії Концепції пройшла 22 жовтня 2019 року в Колонній залі Київської міської ради. Під час заходу відбулась презентація Концепції розвитку району та панельні дискусії за участі представників виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації, GIZ, Ляйпцигу. Після основної частини заходу гості могли перейти до неформального спілкування та обговорення документу.

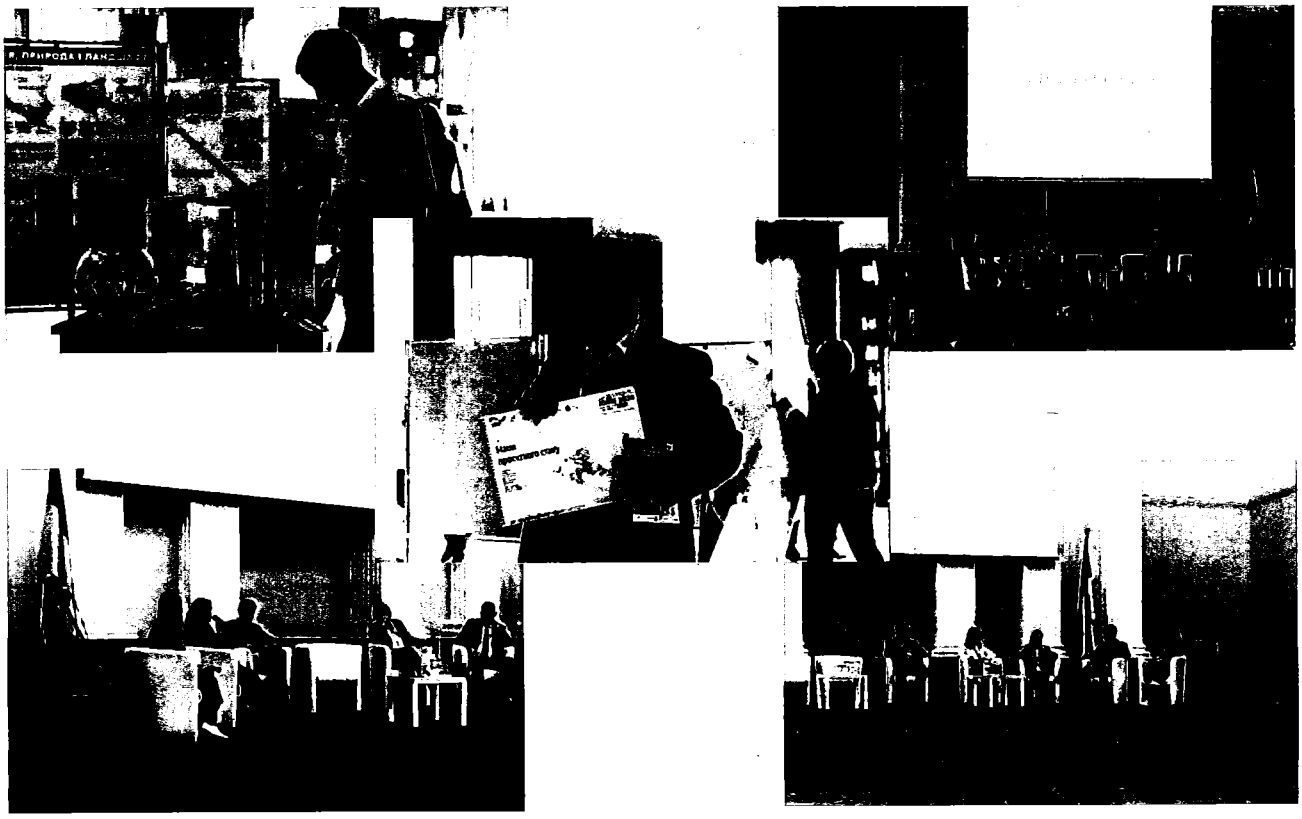

1.3.7 ВОРКШОПИ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

Впродовж травня-липня 2019 відбулося 6 воркшопів зі стейкхолдерами у сферах: культури дозвілля і туризму; ландшафту та довкілля; економіки та підприємництва; соціального розвитку; освіти та історичного розвитку. На кожній зустрічі були присутні представники бізнесу, громадського сектору, міської та районної адміністрації, а також дослідники та активні громадяни, які цікавляться розвитком перелічених тем. Метою залучення стейкхолдерів було уточнення інформації щодо наявних проблем та потенційних ризиків розвитку району у різних сферах, збір пропозицій та критики. Крім цього учасники могли ознайомитись із секторальними візіями та цілями. На кожній події були присутні від 7 до 15 осіб.

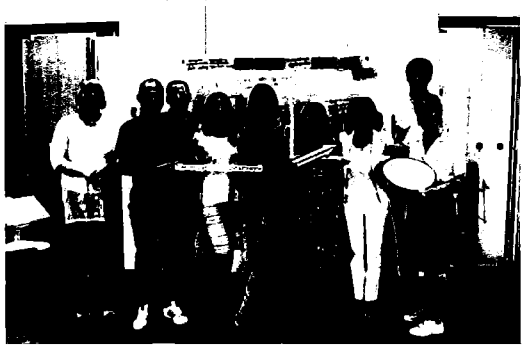

1.3.8 МАЙБУТНЯ КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗАЛУЧЕННЯ

1) Відновлення районних у місті Києві рад та розширення повноважень їх виконавчих органів дасть можливість розвитку самоврядування в районі та посилить вплив жителів на процес управління своїм районом.

2) Створення офісу розвитку району, що буде відповідати за розробку стратегій розвитку району та окремих території, комунікацію та взаємодію з заінтересованими сторонами в районі. Офіс розвитку району має перебувати у взаємодії з ком'юніті центрами та використовувати їх ресурсну базу для проведення своїх заходів та інформування. Офіс може бути створений на базі офісу проекту "Інтегрований розвиток міст України в Подільському районі".

3) Розробка комунікаційної стратегії та стратегії залучення мешканців району для Подільського району. Розширення каналів комунікації: друковані засоби, що розміщуються в різних інституціях району (школи, ком'юніті центри, бібліотеки, ЦНАПи тощо) та на ключових транспортних розв'язках; розробка додатку для смартфону для інформування мешканців про життя району; розповсюдження інформації через групи спільнот району в соціальних мережах.

4) Запровадження практики інформування про життя району, діяльність районної адміністрації та громадських організацій району під час всіх фестивалів та публічних подій, що відбуваються в районі.

5) Запровадження практики залучення мешканців на ранніх етапах. Досліджувати потреби мешканців та залучати їх до розробки стратегій, планів соціально економічного розвитку та бюджетних запитів, а також розробки технічних завдань на реалізацію конкретних проектів. Залучення має відбуватись на всіх етапах, починаючи від розробки порядку денного. Інформування про чіткі етапи реалізації проектів в районі та можливості залучення до них мешканців. Запровадження практики інформування про результати обговорень та яким чином були враховані пропозиції мешканців (у випадку відхилення пропозиції інформувати щодо причин).

6) Забезпечення процесу взаємодії та інформування мешканців за територіальним принципом. Місцеві питання мають вирішуватись на локальному рівні. Взаємодія має відбуватись на території спільноти та у зручний час.

7) Створення проектів та програм залучення молоді та студентів до управління районом.

8) Запровадження освітньої програми для мешканців району щодо базових "громадянських компетенцій". Освіта має відбуватись як для дітей, так і дорослих в зрозумілій інтерактивній формі.

9) Запровадження конкурсів проектів для Громадських організацій, що працюють на рівні району.

10) Запровадження освітньої програми для службовців щодо практик проведення взаємодії з мешканцями, модерації дискусії та обговорень,

вирішення конфліктів, аналізу результатів обговорень та консультацій та процесу прийняття рішень на їх основі. Запровадження практики неформальної взаємодії обміну досвідом між представниками громадянського суспільства та органів місцевої влади.

Схема громадської участі в прийнятті політичних рішень в Подільському районі. Пропозиція.

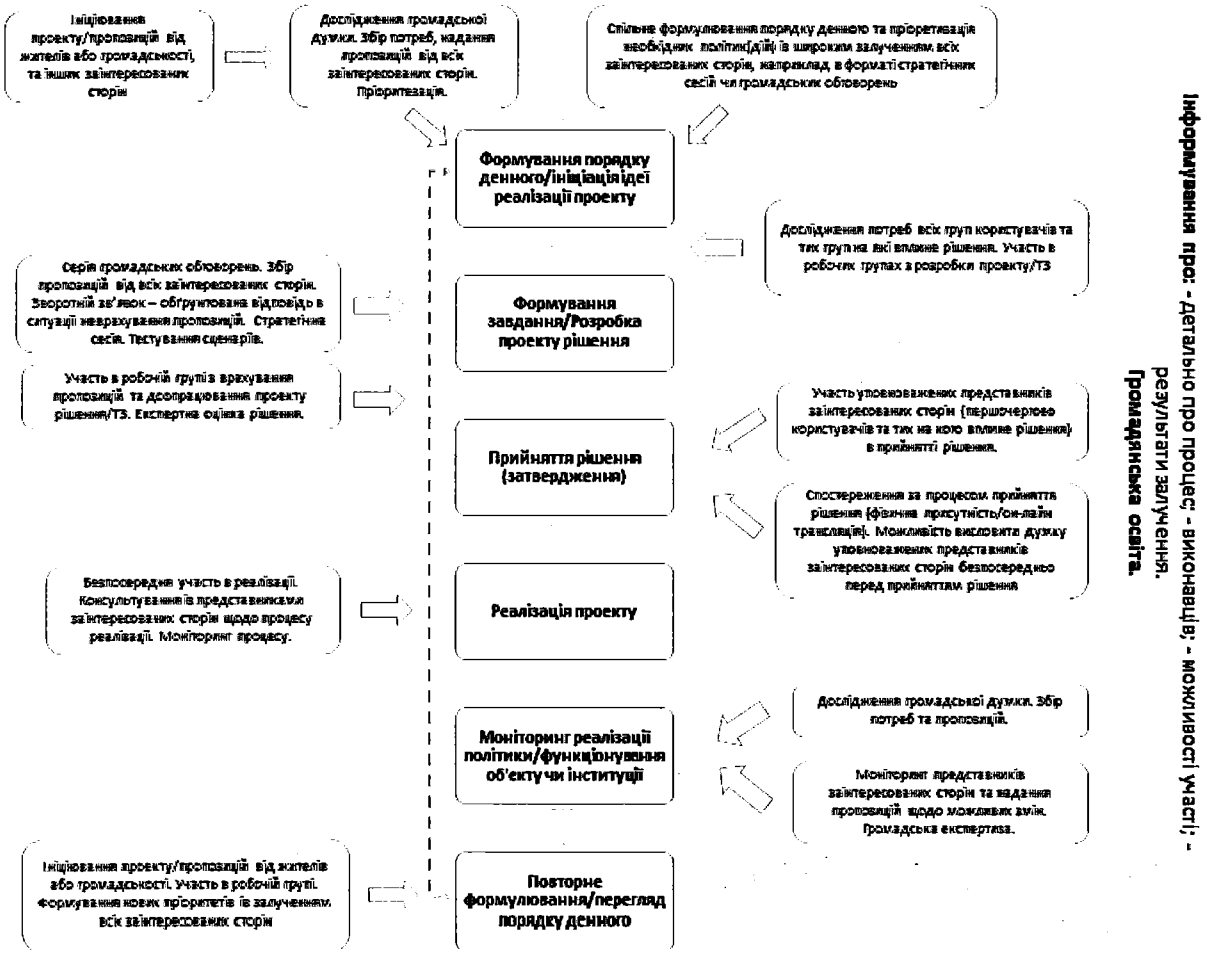

1.4 КЛЮЧОВІ ЦІЛІ

Спільно узгоджене бачення (візія) та чіткі й обов'язкові цілі створюють основу для розробки та формулювання заходів, що призводять до досягнення цілей. Вони також пропонують гарну можливість для подальшого контролю продуктивності. Узгоджена цільова система може бути досягнута на основі попереднього аналізу та в рамках загальних міських та регіональних керівних принципів.

Візія та ці сім цілей були розроблені на основі зауважень та побажань мешканців району, над якими вони працювали на кількох громадських обговореннях в різних частинах району.

Ці цілі були сформульовані аби містити принципи та прагнення до майбутнього району у стислій та зручній формі. Їх основною метою є надання чіткого керівництва для підготовки Концепції інтегрованого міського розвитку.

Щоб бути ефективними, цілі повинні бути лаконічними, всеосяжними та підтримуватися зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) та загально мешканцями, базуватися на київських стратегіях.

Цілі були зроблені з метою підтримання розробки концептуального плану, формування рекомендацій та надання послідовного та обґрунтованого інструменту оцінки та моніторингу. Генеральний план та План зонування працюють з цілями та прийняли їх основи за керівні принципи.

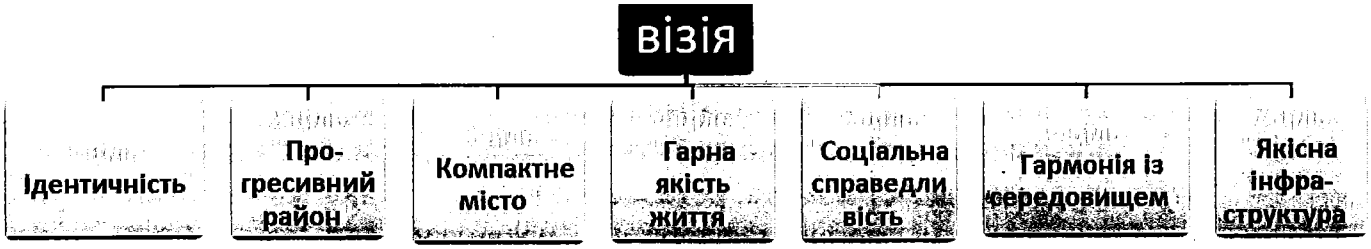

1. Ціль перша – **Подільський район поєднаний своєю ідентичністю**

Ціль 1 виникає з наступних спостережень, які резонували дуже сильно в більшості зацікавлених сторін, посадових осіб, експертів і громадян:

- Подільський район має своє коріння в особливому ландшафтному середовищі - нижній частині історичного міста вздовж річки Дніпро з відповідною екосистемою;
- Центральній та захисним зонам загрожує занепад, втрата використання та активності, а також прогресуюча колонізація туризмом;
- Ідентичність району загубилася за сучасними забудовами;
- Поділ має дуже активне населення, яке стурбоване своєю історичною спадщиною і хоче брати участь у прийнятті рішень.

Подільський район повинен розвиватися як сучасний район міста, де культурна спадщина лежить в основі його нинішньої та майбутньої ідентичності. Особливо це стосується збереження та відновлення унікального

розташування хребта пагорбів, річки та її островів, берегів і водойм, а також побудованої спадщини.

2. Ціль друга – **Поділ - найсучасніший район міста**

Поділ є найстарішою частиною міста і водночас центром Києва. Це мультикультурний квартал, який стає дуже модним районом завдяки багатьом галереям, кафе, ресторанам, барам та іншим популярним локаціям.

Туристи, які приїжджають до Києва, відвідують Поділ, щоби побачити об'єкти культурної спадщини, музеї, театри, знайти хороші ресторани та клуби.

Художники та митці знаходять надихаюче оточення, доступні місця та відповідну інфраструктуру. Як і в інших європейських містах, вони можуть привнести з собою стартапи та творчі індустрії, які є першопрохідцями для подальших економічних інвестицій, таких як електронна комерція, інноваційні галузі та наукові установи. Останні також можуть отримати вигоду від близькості до Національного університету «Києво-Могилянська академія».

3. Ціль третя - **Створення компактного та європейського району**

«Компактне місто» - це коли центр міста та інші субцентри мають достатню кількість торгових центрів та концентрацій роздрібної торгівлі поза міським контекстом. Це означає створення синергії між різними районами та уникнення конкуренції в межах одного ареалу за клієнтів.

На Старому Подолі існує усталена традиція розвитку середньої та високої щільності забудови по типу традиційних європейських периметральних кварталів. Ця міська форма заохочує людей розвивати вуличне життя і приносить їм додатковий динамізм. Такому підходу суперечать високі будинки та Виноградарі та частково на Куренівці. Оновлення та реструктуризація необхідні для реалізації більших можливостей компактного міста.

Досягнення цієї мети може бути зроблено, наприклад, шляхом заохочення дружніх до людей форм міста, ретельного контролю над земельними ресурсами та фокусуванням меншомасшабного розвитку для заповнення ділянок, водночас запобігаючи неформальному розвитку в охоронюваних зонах.

4. Ціль четверта – **Створення гарного місця ДЛЯ ЖИТТЯ**

Здебільшого пізні забудови району створені як якісні житлові будинки, але не всі частини району забезпечені школами, дитячими садочками, публічними просторами тощо. Тому тут важливу роль відіграє транспорт, який допомагає отримати доступ до інших локацій.

Надмірні ціни на нерухомість у деяких частинах міста витісняють домогосподарства з меншим рівнем доходів і викликають дисбаланс у демографічній структурі району. Місто є привабливим, коли його жителі можуть жити добре і розвивати цікаву й стабільну соціальну мережу. Це означає створення житлових умов, де всі люди можуть розвиватися і процвітати, а не будувати житло тільки для заможних людей. Це також означає запровадження гнучкості при проектуванні та будівництві житла, щоб можна було легше задовольнити різні потреби в житлі. Також необхідно зосередити

увагу не тільки на нових будівельних проектах, а й на тому, що робити з існуючим житловим фондом який потребує реконструкції.

Для гарного місця проживання необхідно переглянути стандарти соціальної та технічної інфраструктури та державних послуг. Базові інфраструктурні сервіси є фундаментальними для забезпечення сталих міських громад. Для підвищення рівня життя мешканців усі види послуг (державні та приватні) повинні знаходитися на доступній відстані і в т.ч. для маломобільних груп населення (літні, люди з інвалідністю, маленькі діти та ін.).

Громадський транспорт повинен бути краще обладнаний, особливо для Виноградаря, який має доступ до громадського транспорту в радіусі 300 метрів (що відображає максимальну пішохідну доступність). Ситуація з немоторизованим трафіком і якістю громадських просторів потребує термінового поліпшення.

Необхідно також зробити акцент на забезпеченні зеленими зонами та спортивними об'єктами. В деяких мікрорайонах є велика нестача спортивних споруд та відкритих майданчиків на достатній відстані до житлових кварталів і районів.

Удосконалення вищезгаданих умов допоможе забезпечити більш процвітаюче і більш здорове місто. По суті, це амбіційна мета, що прагне збільшити і збалансувати якість життя мешканців Подільського району у всіх його мікрорайонах.

5. П'ята ціль – **Соціальна справедливість**

У Подільському районі існує економічна нерівність, соціальні послуги та послуги не є достатніми та доступними кожному, хто їх потребує. Наприклад, найвразливішою групою є пенсіонери, люди похилого віку, які становлять чверть населення району. Вони отримують невелику пенсію і мають обмежені можливості для активного суспільного життя. Поділ та Куренівка - це місця концентрації безпритульних людей, приваблених ринками та транспортними вузлами. В районі немає комунальних послуг (доступ до їжі, місць ночівлі, потреб гігієни) для цієї групи. Додатковим фактором ризику є збільшення у Києві і в Україні випадків насилля на ґрунті ненависті, зокрема, щодо ромів і ЛГБТ.

Необхідно розширити інфраструктуру надання соціальних послуг та соціальної допомоги (розширення програм допомоги та мережі установ, усунення бар'єрів), організувати програми та громадські місця для соціальної інтеграції різних соціальних груп та створити муніципальне соціальне житло для пільгової оренди.

6. Шоста ціль – **Гармонія з навколишнім середовищем**

Експертний аналіз показав, що мікроклімат в Подільському районі є незручним для життя внаслідок щільного розвитку, бетонних поверхонь та бідного озеленення, високого хімічного забруднення від виробничих майданчиків та високого хімічного й шумового забруднення уздовж головних вулиць. Має місце також постійне скорочення площ зелених ділянок внаслідок

міської розбудови. Крім того, існує незадовільний стан води через забруднення хімічними та органічними речовинами, а технічна інфраструктура характеризується зношеною каналізацією. Також зазначається, що руйнування Київських схилів може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами чи ерозією.

«Гармонія з навколишнім середовищем» передбачає прийняття стратегій та ініціатив, які приведуть місто до більш комфортного балансу з оточуючим середовищем. Це дуже важливо для самого виживання міста як місця проживання. Це також ознака сучасності та успішного зростання.

Для створення ефективного середовища району та керування ресурсами потрібно запровадити конкретні плани управління. Необхідно запровадити ефективну практику поводження з відходами та їх переробкою, поступово контролюючи джерела забруднення та вживаючи заходи з очищення де це необхідно. Біорізноманіття та екологія повинні стати серйозними факторами, які завжди потрібно враховувати.

Для нових розробок необхідно забезпечити поступове прийняття міжнародних екологічних стандартів. Це означає перевірку екологічних повноважень проекту з точки зору впливу на землю, флору, фауну, ландшафт, культурну спадщину та побудований міський контекст. Необхідно вивчити вплив на транспортну та комунальну інфраструктури, а також перевірити потенційний вплив на місцеву економіку. Використання ресурсоефективних будівель та мінімізація використання невідновлюваних ресурсів як у будівництві, так і в експлуатації нових будівель будуть складовими цієї мети.

7. Сьома ціль – **Якісна інфраструктура (включаючи транспортні та комунальні послуги)**

Ціль «Високоякісна інфраструктура» визнає, що сучасна технічна інфраструктура необхідна для підтримки добрих умов життя та економічного розвитку. Це також означає скоординоване вирішення транспортних потреб, що включає в себе заходи з управління дорожнім рухом, системи громадського транспорту, регулювання автобусів і маршруток, забезпечення паркомісцями, поліпшення немоторизованого руху тощо. Ефективна та приємна система громадського транспорту не тільки забезпечує легкий доступ по всьому району та місту, але й сприяє формуванню мобільності, що мінімізує її вплив на навколишнє середовище.

Існуюча система громадського транспорту широко різниться в окремих мікрорайонах: у той час як Старий Поділ має доступ до метро та сучасні автобуси, мешканці Виноградаря перевищують нормативний час поїздок якщо їм потрібно відправитися в центр. Доступність пішоходів до лінії рейкового швидкісного транспорту відсутня, а якість рухомого складу є низькою.

Інфраструктура не закінчується громадським транспортом. Мережа автомобільних доріг є суперечливою та не має зручних маршрутів для подорожей. Транзитні перевезення завдають великої шкоди старому Подолу, а умови для велосипедистів і пішоходів погані. Паркування автомобілів в центрі

міста часто викликає проблеми руху транспорту, але також і, що більш важливо, пішоходам, які часто змушені ходити по проїжджій частині через паркування автомобілів на тротуарах. Паркування необхідно контролювати і переводити в дієву систему управління.

Щодо технічної інфраструктури існують низькі стандарти у сфері надання послуг водопостачання та каналізації, збору відходів та постачання електроенергії. Існує необхідність гармонізувати ці послуги, щоб забезпечити послідовний рівень обслуговування в усьому районі. На мережі постачання часто виникають надзвичайні ситуації та значні втрати під час транспортування. Більша частина мережі має ступінь зношення для понад 80%, і її буде складно ремонтувати особливо в історичній частині міста. Також буде важко підключити мережу до нових об'єктів будівництва через обладнання з низькою енергоефективністю.

У майбутньому необхідно враховувати збільшення енергопостачання (у тому числі з поновлюваних джерел), ремонт каналів і труб, модернізацію збору відходів та ін.

ЧАСТИНА II
СТРАТЕГІЇ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ КОНЦЕПЦІЮ

2.1 КОНЦЕПЦІЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

2.1.1 ПЛАНУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

За результатами громадських обговорень та зустрічей зацікавлених сторін експерти узгодили базові принципи, які є основою Концепції міського планування.

1. «Ні» транзитному трафіку через старий Поділ

*Новий міст має **лише** з'єднати північний схід старого Подолу і не може вливатись до вулиць Нижній / Верхній Вал. Ця гілка Рибальського мосту повинна бути відкрита тільки для пішоходів і велосипедистів. Вулиця Нижній / Верхній Вал має бути спроектована і переобладнана як бульвар з зеленими середніми острівними, автобусними та велосипедними смугами і декількома пішохідними переходами на рівні землі.*

Причина: Фактична версія проекту Генерального плану 2025 показує, що запланований маршрут нового мосту перетне Поділ у двох точках і принесе багато транзитного трафіку до району. Це призведе до незручностей для жителів, сильного впливу на навколишнє середовище (шум, забруднення повітря) і зменшить якість життя у вирішальній мірі.

2. Мережа доріг на Подолі

Мережа доріг на Подолі має бути реорганізована (без вулиць з одностороннім рухом і тупиків, але із зоною спокійного трафіку (30 км /год)

Причина: Зараз весь місцевий автомобільний трафік поєднується в декількох пунктах, що викликає об'їзди та перевантаження в житлових районах. Це також викликає збільшення паркування на тротуарах через заборону (неможливість) паркування вздовж доріг. Через намір обмежити рух транспорту погіршилась ситуація для місцевих користувачів автомобілів і пішоходів.

Більш доречно обмежувати швидкість (не більше 30 км / год) для досягнення місця призначення без продовження маршрутів. Якщо всі вулиці відкриваються в обох напрямках, швидкість автоматично зменшується. Адже для транзитного трафіку менш привабливо дотримуватись місцевого трафіку.

3. Набережні / береги водойм

Привабливість набережних (річкові береги і гавань) необхідно збільшити. Потрібні кращі зв'язки, особливо для пішоходів і велосипедистів:

*a. більше наземних **пішоходних переходів** до берегів*

b. безперешкодний зв'язок по нижній прибережній доріжці (набережна, де рибалки сидять) за допомогою легких тимчасових споруд, які обходять прогалини чи перешкоди

*c. доступна **публічна доріжка** на набережній*

*d. Оскільки на старому Подолі надто мало зелених насаджень, там не може бути більше будівель в «шаховій дошці». Вільні ділянки мають залишитись під **сквери**.*

Причина: Як і в інших європейських містах, де набережні є публічними просторами, Дніпро має бути в громадському користуванні.

4. Культурна спадщина

Всі історичні будівлі, ансамблі, археологічні пам'ятки або історичні парки потребують особливого ставлення та чітких правил (що відображено на більш детальній карті), щоб бути захищеним від руйнування, неправильного використання тощо.

Причина: Історична спадщина формує характер і обличчя європейського міста. Вона дає відчуття ідентичності мешканцям і є причиною для приїзду туристів. До цих пір історичною спадщиною часто нехтували, незаконно замінювали новими будівлями, спотворювали або навмисно погіршували її стан. Особливо на Старому Подолі є приклади цих явищ. Тільки сильне захисне регулювання та ефективний контроль за його жорстким виконанням можуть змінити ситуацію.

5. Ланцюг пагорбів

Ланцюг пагорбів (Крайка) на південному сході від Подолу і в сусідньому Шевченківському районі є природною спадщиною і потребує кращого ставлення і утримування. Необхідно розробити програму для очищення, стабілізації, відновлення і повернення озеленення цієї території для збереження особливостей природних ландшафтів.

Причина: Доступність зелених зон відпочинку на старому Подолі дуже низька. Мікроклімат там не є комфортним для умов життя через розвиток щільної забудови, бетонної поверхні та бідного озеленення. Тому кожен додатковий зелений простір є дуже цінним. Разом із збереженням і підтримкою лісової рослинності, що покриває схили, необхідно підтримувати і впроваджувати інженерні рішення для запобігання ризику небезпечних проявів зсувів або ерозії.

6. Промзона

Промислова зона, яка частково покинута, повинна бути переведена в сучасну територію змішаного користування з торгівлею, послугами, IT та креативними індустріями, а менший відсоток (30%) житла в оренду. Історичні промислові будівлі повинні бути збережені, повторно використані та модернізовані.

Причина: Виробництво товарів більше не придатне у внутрішньо-міській зоні через екологічні та логістичні питання, тому необхідна конверсія цих територій. Для компактного міста пропозиція робочих місць в околицях житла важлива для того, щоб уникнути трафіку і втрати часу особистого відпочинку. Для задоволення потреб молодих та / або тимчасових працівників потрібно більше квартири для оренди, особливо для IT-сектора. Існуючі компанії повинні зберігатися та інтегруватися.

7. Відновлення та модернізація

Необхідно запровадити програми з відновлення та модернізації старих житлових будинків (сталінки, хрущовки).

Причина: Є велика кількість існуючого житлового фонду, що знаходиться в дуже поганому стані, має застарілу інфраструктури та відсутність енергоефективності. Ці будинки в основному населені малозабезпеченими і молодими сім'ями, які не можуть дозволити собі дороге нове житло. Щоб зберегти цей житловий резерв, потрібні скоординовані заходи та державне субсидування.

8. Розвиток субцентрів

Розвиток субцентру та підсилення змішаного використання (житлового та робочого) уздовж вулиці Кирилівської (Фрунзе).

Причина: Центри та торгові вулиці є вузловими точками, вони є місцями для роботи та життя, для відпочинку та культури. Демографічні зміни, що характеризуються зростанням кількості людей похилого віку, ведуть до нових вимог. Управління роздрібними проектами необхідно для збереження активного живого міста. Це означає, що пріоритети містобудування зосереджені на визначенні та зміцненні різних центрів, уникаючи моторизованого руху.

Нова соціальна інфраструктура

Визначені ділянки для нових 20 130 місць у школах і 9 140 місць у садках..

Причина: На багатьох публічних заходах люди скаржилися на недостатнє забезпечення соціальної інфраструктури. Зокрема, забезпечення державними школами та комунальними дитячими садками є недостатнім через велику кількість нових будівель, які пропонують лише квартири, але не пов'язану з ними інфраструктуру.

9. Розділення по залізничним коліям

Заплановано 5 нових транзитних переходів через насип залізничних колій.

Причина: Розділення мікрорайону, спричинене трасою залізниці, є перешкодою, особливо для пішоходів і велосипедистів. Також необхідно покращити ситуацію для автобусів, автомобілів і вантажівок, а також уникнути великих об'їзних шляхів.

10. Озера та їх оточення

Необхідно організувати очищення озер, а їхнє навколишнє середовище повинно бути модернізовано та озеленено.

Причина: Екологічна ситуація подільських озер є поганою, тому її треба якнайшвидше виправляти. Це має включати не тільки відновлення водних об'єктів, але й збільшення зручності для відпочинку та інтеграцію в місто.

11. Реорганізація і зонування великих блоків / мікрорайонів

Великі блоки / мікрорайони особливо на Виноградарі потребують нового зонування і чіткого дизайну, який слід враховувати:

- *Шляхи доступності та організоване паркування*
- *Публічне озеленення / парки*
- *Внесення відсутньої соціальної інфраструктури*
- *Можливі зони для додаткових будівель (повторне ущільнення)*

Причина: Внутрішні простори мікрорайонів зазвичай зруйновані і зайняті автостоянкою. Вони завалені сміттям, і не існує ні підтримки, ні відповідальності за їх поганий вигляд. Розумне зонування з чітким дизайном покращить це середовище і зробить його зручним для проживання і можливим до управлінням для чиновників.

12. Робота з існуючими ДПТ

Існуючі ДПТ в Подільському районі повинні бути переглянуті або перероблені відповідно до нових потреб і більш сучасного міського дизайну. Тому, щоб знайти нові та кращі рішення, мають бути проведені національні та міжнародні конкурси з містобудування. Будівельні роботи, які вже розпочалися, повинні включатися і консолідуватися.

Причина: Більшість міських проектів є застарілими, радянського стилю і відносяться до вже не дійсних ситуацій планування (наприклад, тунель). Це не слід приймати. Для прогнозованого зростання населення до 2030 року так багато будівель на зелених і садових ділянках не потрібні. Тому потрібне поетапне планування.

13. Визначення "цінного ландшафту»

*Існуючі зелені зони визначають обов'язковий зелений простір, який називається **«невід'ємним ландшафтом»**, який необхідний:*

a. для дозвілля і рекреації

b. для захисту клімату та сталості

c. для біорізноманіття

d. для збереження історичних природних особливостей

d. для чіткого розділення міста та ландшафту

Причина: У сенсі компактного міста, вже розвинуті внутрішні райони повинні бути ущільнені, а вільні ландшафтні зони не повинні забудовуватись: «внутрішній розвиток має бути пріоритетним перед зовнішнім розвитком». Внаслідок змін клімату важливо не займати все більше і більше земель, а ефективніше використовувати вже розроблені землі.

2.1.2 РОЗМЕЖУВАННЯ УРБАНІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ТА ЦІННОГО ЛАНДШАФТУ

Розмежування урбанізованої території та цінного ландшафту визначає базове розуміння територій з потенцією до подальшої забудови («червоні зони») та зон цінного ландшафту і публічних просторів («зелені зони»), будівельна активність в яких має бути заборонена. Необхідність розмежування випливає з потреби уникнення «розповзання» забудови на вільні території, цільового використання наявних і потенційних ресурсів, уникнення надмірного навантаження на транспортну інфраструктуру та інженерні комунікації. Чітке розмежування «червоних» і «зелених» зон визначає передумови, «правила», для подальшого розроблення низки цільових програм та формування компактного міста, що є наріжним питанням в концепції Подільського району.

Визначення меж значущих ландшафтів («зелених зон») сприяє відновленню рекреаційних та природних ресурсів території, а також ініціює сталий розвиток природного середовища.

Визначення меж урбанізованих територій («червоних зон») безпосередньо пов'язане з підвищенням якості міського середовища шляхом акумуляції будівельної активності та вторинним використанням вже освоєних ділянок. Вкрай важливим є концентрування уваги на питаннях технічного стану і щільності забудови, впорядкування занедбаних промислових територій, інженерної інфраструктури тощо.

У процесі визначення меж враховуються топографічні та природні умови місцевості, розташування існуючої забудови, потреби захисту наявних ресурсів та принципи раціонального землекористування.

2.13 ВАЖЛИВІСТЬ ВУЛИЧНОЇ МЕРЕЖІ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

Вуличний простір покриває широку частину публічного простору щоденного використання і формує сприйняття міста. Вулиці мають формувати соціальний простір взаємодії, як ланка між скверами і парками, як базова структура публічних просторів. Публічний вуличний простір формується з численних містопланувальних шарів і будь-якому типу мешканців мусить бути місце для перебування та участі в ньому. Тож слід зважати на привабливість його дизайну, функціональність як простору для життя та доступність для кожного мешканця.

Вулиці виконують важливу функцію задоволення щоденних потреб мешканців, тому перші поверхи вздовж вулиць мають використовуватись переважно для комерційних та технічних потреб. Завдяки цьому публічний простір стане придатнішим для життя та привабливішим для пішоходів.

Аналіз подільської вуличної мережі.

Закриті території підприємств та житлових комплексів, що не мають розвиненої вуличної мережі, магістралі загальноміського значення без поперечних пішохідних зв'язків займають близько 39% території району. Це суттєво ускладнює пішохідну, велосипедну та транспортну мобільність. Фактично такий стан речей є обмеженням базової свободи людини на пересування.

30 років після проголошення Незалежності місто не проєктує і не створює нові вулиці за принципами Компактного міста. Натомість застосовуються принципи Афінської хартії. Часто забудовники самостійно вирішують цю планувальну задачу, проте жодних домовленостей щодо взяття нових вулиць на баланс містом не існує. Це призводить до появи у місті значних забудованих територій з якостями, які не притаманні міським спорудам. Важко недооцінити демографічні, соціальні, економічні, містопланувальні та екологічні наслідки, які маємо від нерозвиненої муніципальної вуличної мережі: порушення усіх видів мобільності, закриті спільноти, невпорядкована забудова та несформований фасад вулиці, брак соціальної і комерційної інфраструктури,

збільшення витрат на опалення та транспортування енергоносіїв, нераціональне використання земельних ресурсів, збільшення кількості транспортних переміщень, низька якість публічних просторів тощо.

Мережа вулиць — основний планувальний елемент міста, який дозволяє організувати усі види мобільності і інженерних комунікацій у коридорі червоних ліній. Розподілена вулична мережа запобігає концентрації транспортних потоків на магістралях загальноміського значення. Компактна та впорядкована забудова, що вишикувалась вздовж червоних ліній, організує неперервний фасад вулиці вздовж публічних просторів та пішохідних комунікацій. Фасад вулиці розділяє території на публічні, колективні і приватні, допомагає уникнути виникнення закритих спільнот і є домівкою для комерційної та соціальної інфраструктури у перших поверхах будівель. Розподіл територій на муніципальні та колективні визначає джерела фінансування на утримання територій та право доступу. Отже, вулиця — основний інструмент міського управління, який дозволяє оптимально збалансувати різні функціональні компоненти та керувати ними.

Під час планування міської вуличної мережі слід застосовувати певні принципи побудови вуличної мережі задля створення добре поєднаної сітки, яка забезпечує велику кількість вибору маршрутів та варіантів виду транспорту. Врахування таких принципів побудови вулиць в процесі планування сприяє вирішенню ключових проблем та досягненню цілей.

Стала вулична мережа забезпечує наступні результати:

- Високий рівень зв'язаності – пішоходи, велосипедисти, транзитний транспорт та приватні машини можуть обирати інші шляхи та діставатись місця призначення в місті.
- Функціональна вулична мережа має бути побудована таким чином, щоб доступ до активного вуличного життя, точок щоденної діяльності та задоволення щоденних потреб в мікрорайонах були у зоні пішохідної доступності, з метою максимальної активізації соціальної та комерційної інфраструктури. Однією з ключових характеристик такої функціональної вуличної мережі є можливість вибирати декілька маршрутів з вихідної точки до місця призначення.
- Прилеглі до вулиць квартали мають бути зв'язані з багатьма локальними вуличками.
- Розбудова мережевої пропускної здатності через густу і взаємопов'язану мережу малих вулиць радше, ніж акцент на широких артеріях з потужним і щільним трафіком
- Планування вуличної мережі має бути інтегрованим у довгострокові плани мобільності, загальні плани (Генеральний план та зонінг) та детальні плати території.

Планувальні пропозиції для різних мікрорайонів:

Рибальський острів

Вже запланована сітка, закладена в детальних планах територій, створює передумови для активного міського життя. Якщо додатково перші поверхи будинків будуть більше застосовуватись за принципом змішаного використання, то у нього є великі шанси стати жвавим кварталом.

Старий Поділ

Старий Поділ має традиційну сітку вулиць у межах однієї ієрархії. Це приносить міське життя всім його частинам і пропонує хороші шанси на активне використання перших поверхів. Ця гнучкість не повинна змінюватися через дороги в одну сторону, закриття вулиць та заборонені повороти. У будь-якому випадку слід зберігати життєдіяльність цього кварталу, сформовану сіткою.

Куренівка (промзона)

Ця ділянка, яка має бути перетворена на територію змішаного використання, потребує більш щільної вуличної мережі, ніж існуюча, типова для великих промислових об'єктів.

Житлові масиви Виноградару

Неорганізовані та довільно розташовані будівлі перешкоджають розвитку додаткової вуличної мережі. У цьому випадку найкращим рішенням було б реорганізувати внутрішній простір у дворах і спробувати привнести деякі «вуличні якості» таким чином. Якщо в наступні десятиліття з'явиться можливість забудови на місцях, де зараз є гаражі, це слід будувати паралельно дорогам.

Пуща-Водиця

Плани, зображені на ДПТ, нехтують бажаною вуличною сіткою. Вони були зроблені в застарілому функціоналістичному підході, коли вулиці не мають інших функцій, окрім як розподілу автомобілів (дороги). Потрібно переробити структуру міського дизайну, щоб визначити менші та чіткіші ділянки.

2.1.4. КОНЦЕПЦІЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

План землекористування (в розумінні української традиції «генеральний план розвитку міста» та «план зонування» як його складова частина) – це містобудівна документація, яка має на меті вказати вектори розвитку міста в просторовому аспекті та забезпечити баланс функцій міських територій. Також цей документ формує умови та обмеження для забудови.

В Києві, окрім загальної проблематики містобудівної документації, спостерігаються характерні для всієї української містобудівної сфери, а саме:

- ускладненість містобудівної документації
- відірваність від планів неформального планування (стратегій, концепцій, прийнятих містом)

- відірваність від планів соціально-економічного розвитку міста (відсутність фінансування проектів та програм, закладених в містобудівній документації)
- відсутність ефективної системи громадського обговорення
- відсутність зон змішаного використання територій
- незрозумілість планів для пересічного киянина
- жорсткість зафіксованих функцій і практична неможливість внесення змін до документації (зміни до генеральних планів розвитку міст вносяться один раз на 5 років за результатами містобудівного моніторингу, який насправді не замовляється і не проводиться, унеможливлюючи тим самим внесення будь-яких змін).

Натомість європейська практика говорить про важливість створення гнучкого та простого плану землекористування, зрозумілого кожному містянину. Це є запорукою прийняття зважених та збалансованих рішень за участі громадськості та збільшення інвестицій в міста.

Ляйпцизька хартія сталого розвитку міст декларує «компактне місто», як найбільш ефективну форму міської тканини, що пожвавлює міську економіку.

Пропозиції:

1) необхідно прийняти модель «компактного міста» за основу і не допускати розповзання міста; формувати квартальну забудову, уникаючи окремих житлових висотних будівель та таких форм організації житлової території, як мікрорайони;

2) необхідно переглянути мікрорайонну забудову в спальних районах і застосовувати заходи з пожвавлення міської економіки (наприклад, активізація перших поверхів будинків, будівництво невеликих магазинчиків та сервісних центрів тощо), а у випадку застарілості існуючої житлової забудови створювати на таких територіях компактну забудову;

3) необхідно ввести в нормативну базу поняття «компактне місто», змішане використання», «щільність забудови» (FAR) тощо;

4) необхідне забезпечення реальної участі громадськості в обговоренні планів міського розвитку;

5) містобудівна документація має базуватися на стратегічних планах, прийнятих містом, а не навпаки, також плани розвитку міста мають входити у вигляді заходів та програм фінансування до програми соціально-економічного розвитку;

6) план розвитку міста має бути зрозумілим для кожного містянина, це має бути забезпечено зменшенням деталізації планів, простою ясною графічною та текстовою частинами;

7) план розвитку міста має надавати широку рамку для подальшої деталізації на рівні детальних планів територій, це забезпечить гнучкість його використання і зменшення необхідності постійного внесення змін до нього;

8) Має бути розроблена проста процедура внесення змін до генеральних планів розвитку міст, без прив'язки до п'ятирічного терміну, однак такі зміни мають базуватися на процедурах неформального планування.

9) Механізм надання земельних ділянок під забудову має відбуватися не через процедуру оренди земельної ділянки (це не спонукає орендаря бережно відноситися до міської території), а шляхом інвестиційних конкурсів, в особливо важливих місцях із застосуванням архітектурного конкурсу «design and build». В умовах інвестиційного конкурсу можна сформувати взаємовигідні умови для міста, міської громади та забудовника.

2.1.5 ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МІКРОРАЙОНІВ ЗА ХАРАКТЕРНИМИ ОЗНАКАМИ (МІСЬКІ ТКАНИНИ)

Особливе зонування міського простору в межах адміністративних кордонів району є особливість Подільського району. Цю характерну особливість Подільських мікрорайонів слід посилити і зберегти шляхом збереження сучасної міської тканини та доповнення відсутнього використання, таких як соціальна інфраструктура, більше можливостей для працевлаштування, добре структуровані відкриті простори та керівництво міським дизайном для новобудов. Більше не слід сприяти монофункціональному модерністському міському дизайну, проте унікальність мікрорайонів має зберігатися та розвиватися. У кожному мікрорайоні будуть власні центри з усіма необхідними послугами, комерційними пропозиціями та закладами соціальної інфраструктури. Також колишні промислові райони включатимуть відповідну кількість житлових районів, що забезпечило б їх життєздатність.

Рекомендації щодо містобудівного дизайну, які надаватимуться, покликані проілюструвати вимоги до різних мікрорайонів, як одного з ключових компонентів ISEK. Загальна концепція полягає в тому, що всі райони, кожен квартал матимуть хороші міські дизайнерські якості відповідно до їх особливого характеру, сформовані міською тканиною, активностями, вулицями та просторами. Кожна міська тканина буде найкращою, якою вона може бути, і відповідатиме її розташуванню; зовнішні ділянки матимуть інші якості, але не обов'язково «нижчої якості», ніж центральні.

Більше того, формулювання різних стандартів та вимог забудови, відповідно до типу тканини, забезпечить покращення сучасних районів при повному визнанні їх позитивних характеристик, в той час як нові зони будуватимуться для забезпечення різноманітності будівельних форм та параметрів міського дизайну, які ґрунтуються на позитивних моделях розвитку, які вже існують у місті.

Інвестори (міжнародні забудовники, кооперації або навіть фізичні особи) можуть визначити свою забудову у Плані ISEK, а потім звернутись до кількісних та якісних рекомендації за визначеним типом тканини, щоб дізнатись, яка забудова належна та прийнятна у цій місцевості. Вони можуть

швидко оцінити кількість населення та площу забудови та оцінити витрати на розвиток - обов'язкові елементи економічної доцільності.

Рекомендації даються на рівні тканини, а не на рівні окремої забудови, як у звичайних системах зонування, і включають визначення ролі вулиць та заходів - це забезпечує базову основу для хорошого містобудування, без зайвих обмежень у процесі будівництва.

Рекомендації для різних мікрорайонів наведені у Додатку. (Додаток 1)

2.1.6 ТИПОЛОГІЯ ТА РОЗПОДІЛ ЦЕНТРІВ

Різноманітні сконцентровані центри в різних точках міста можуть допомогти звільнити основний центр міста від переповненості, забезпечити місцевих мешканців робочими місцями у районах їх проживання та уникнути підвищеного попиту на транспорт. Політика адміністрації міста повинна бути спрямована на економічну та іншу діяльність у міських субцентрах для підтримки більш збалансованого розвитку в місті.

Київ загалом страждає від нерівноваги, за якої більшість робочих місць, культурних та інших об'єктів знаходяться на правому березі, що спричиняє щоденні поїздки з лівого берега.

У Подільському районі робочі місця, культурні та адміністративні установи сконцентровані переважно в історичному центрі, тому люди з житлових масивів Виноградар та Куренівка вимушені їхати значну відстань до своєї роботи та в місця надання послуг.

Забезпечення та зміцнення збалансованої, ієрархічно-структурованої поліцентричної структури міста є важливою запорукою створення конкурентоспроможного і економічно-привабливого міста та високої якості життя в ньому. Слід сприяти функціонуванню окремих міських центрів різноманітних функцій. Основними критеріями центру є хороша доступність, привабливість та ефективне поєднання послуг.

Для цього слід визначити ієрархію різних типів центрів:

- Центр району виконує аналогічні до центру міста функції. Він забезпечує товарами довгострокового користування, культурними об'єктами та основними адміністративними та іншими послугами. До нього слід забезпечити високу доступність громадським транспортом (у першу чергу метро і трамваєм), а також забезпечити велику кількість робочих місць у комерційній сфері та сфері послуг. Він може обслуговувати околиці району, а також навколишні території за межами міста.
- Субцентр забезпечує концентрацію об'єктів середнього рівня, маються на увазі товари та послуги періодичної, але не щоденної потреби. Він також повинен включати обмежену кількість культурно-оздоровчих закладів (кінотеатр, спортзал, бібліотеки тощо)
- Місцеві центри враховують лише щоденні потреби та в них немає потреби, якщо забезпечено гарне змішане використання перших поверхів

будинків для сфери послуг. Лише в суто житлових районах без змішаного функціонального використання необхідні невеликі місцеві центри.

Необхідним є довгострокове забезпечення розвитку центру. Місто чи район повинні створити настанови та сформувати заходи, щоб краще направляти нові об'єкти до центрів, ніж до деяких віддалених локацій, які мають слабкий доступ, до яких люди можуть дістатися лише автомобілями та які виводять діяльність із життя міста. З цією метою слід визначити принципи управління роздрібною торгівлею, центральним та нецентровим роздрібним продажем, згідно з яким містобудівна документація та заходи повинні бути узгоджені.

Обмежена доступність простору, інтеграція до встановлених структур поселення, обмеження руху та забруднення навколишнього середовища, а також мета всебічної безпеки надання послуг потребують функціонального поділу між різними центрами та місцями роздрібної торгівлі. Це незамінний аспект для того, щоб виключити або мінімізувати негативні містобудівні, транспортні та екологічні наслідки.

Значну роль відіграє концентрація роздрібної пропозиції у міських центрах. Потужність центру як найважливішої території концентрації сфери послуг ґрунтується насамперед на просторовій щільності та різноманітності пропозицій роздрібної торгівлі та послуг, що відповідає його ієрархічній функції пропозиції.

Заходи щодо зміцнення центру повинні сприяти насамперед покращенню функціональності та якості. Важливим завданням на майбутнє є підвищення привабливості цих центрів шляхом модернізації, доповнення та переоцінки, а отже, забезпечення їх функції у структурі центру.

Районний центр Подільського району

Подільський район вже має районний центр у районі Старого Подолу, який обслуговує не тільки містян, але й зростаючу кількість туристів. Він розташований на самому краю району. Тому він не є доцільним районним центром для людей у таких щільних житлових масивах, як Виноградар. Завдяки новому торговому центру та нових станцій метрополітену на Виноградарі очевидним є розвиток районного центру в цьому місці.

Субцентри Подільського району

Уздовж вулиці Кирилівської, яка буде відремонтована найближчим часом і де в районі Куренівки вже частково концентруються центральні функції, може бути довгий розтягнутий підцентр, який буде обслуговувати також нещодавно заплановані житлові квартали на колишніх промислових майданчиках, а також сусідні житлові райони.

Нова забудова на Рибальському півострові та садах агрокомбінату "Пуща-Водиця" потребують також нового субцентру.

На півночі Виноградаря, де проживає близько 40 000 людей, має бути ще один субцентр, який повинен обслуговувати людей.

Місцеві центри Подільського району

Місцеві центри або концентрація вулиць із змішаним функціональним використанням потрібні в різних житлових мікрорайонах, таких як Рибальський, Берковці, Біличе Поле, масив вздовж вулиці Гречка, Мостицький масив, Пріорка, Замковище, Сирець, Квітництво, частина Виноградаря тощо (див. економічну карту)

2.1.7 МЕРЕЖА ЗЕЛЕНИХ ЗОН І ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ

2.1.7.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Мережа зелених зон складається з відкритих просторів, які вже існують чи є запланованими. Їх наявність зміцнить концепцію компактного міста, захистить природну та культурну спадщину Києва, забезпечить якісний відпочинок та місця для заняття спортом.

Мережа зелених зон має поєднувати існуючі парки та сади з такими історичними природними особливостями, як ланцюг пагорбів Крайки та берег річки. Вона буде створена для забезпечення населення ландшафтами з благоустроєм. «Ландшафти з благоустроєм» - це ті зелені / відкриті ділянки, які служать для відпочинку, наприклад, сквери, парки та спортивні майданчики, які регулярно використовуються та повинні бути легкодоступними для всіх, на відстані близько 400-1000 метрів.

Інші важливі ландшафтні особливості, які рідше використовуються, головним чином у вихідні та сезонні дні, але відіграють ключову візуальну роль у впливі на характер міста та його історичну спадщину, як система річки Дніпро та Крайка, повинні бути захищені в короткостроковий і повторно рекультивований у довгостроковій перспективах.

2.1.7.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ІЗ SWOT)

Положення Подільського району Києва у межах трьох типів ландшафтів – мішано-лісових, лісостепових, заплавних, – ускладнене особливостями геоморфологічної будови, зумовлюють виняткове ландшафтне різноманіття території району (рис. Природні ландшафти подільського району - реконструкція). Напрями, інтенсивність і час освоєння території району остаточно сформували сучасний образ ландшафту, визначальними рисами якого є поєднання природних ландшафтів і забудованих ландшафтів, кардинально перетворених через людську діяльність.

Ознакою природного стану ландшафтів, або скоріше стану, наближеного до природного, є збереженість рослинності, яка відповідає природним умовам. У Подільському районі це – лісовий масив у західній частині району та фрагментовані більші або менші за площею зелені ареали на схилах у південній та центральній частині. У західній частині розміщена найбільша за площею зелена зона району – ліси соснові та дубово-соснові ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв (рис. Ліси). Вони вже зараз використовуються як рекреаційні публічні простори, зокрема поблизу Виноградаря.

Збереженість зелених зон у центральній та південній частині району зумовлена недоступністю для освоєння через геоморфологічні умови. Це смуга схилів шириною 1-2 км, розчленованих численними ярами і балками, перепад висот – близько 100 метрів. По лінії вулиці Олени Теліги поверхня схилів поділяється на дві частини:

- північна – переважно пологі схили із широкими балками у поєднанні із крутішими схилами з ярами. Саме останні є причиною збереження серії зелених зон. Тут розміщені парки Кирилівський гай та Куренівський Парк, в долині річки Сирець – парк Сирецький Гай поряд із Сирецьким дендрологічним парком (об'єкти ПЗФ загальнодержавного значення), парки Кинь-Грусть, Березовий гай, урочище Кристерів, Крістерова Гірка;
- південна частина – більш круті схили, густо розчленовані ярами і короткими балками із деревною широколистяною рослинністю, що відповідає природним умовам. Це – схили Старокиївської і Замкової гори, гори Дитинка.

ПРИРОДНА ОСНОВА СУЧАСНИХ ЛАНДШАФТІВ

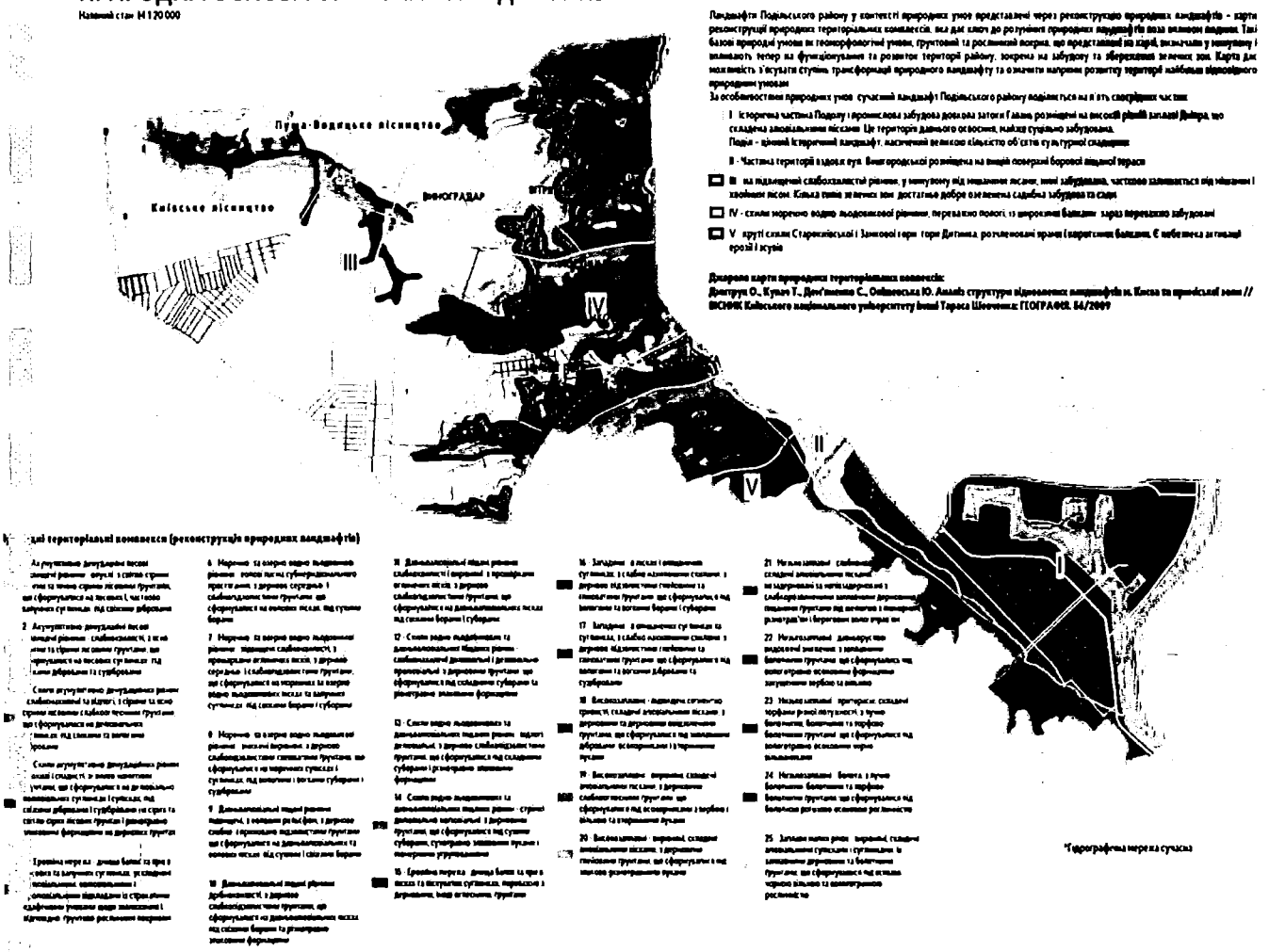

Офіційні дані свідчать про наявність 783,6 га зелених зон загального користування, загалом всіх видів зелених зон, якими опікується КП УЗН Подільського району - 836,34 га (рис. Графік співвідношення зелених зон).

Найбільші за площею – Сирецький Гай (105,2га) та «Зона відпочинку на масиві Виноградар» (554,0га). Окрім парків, на території району створений 31 сквер, вони виконують важливу функцію забезпечення короткострокового відпочинку, формують привабливий ландшафт серед забудови.

Важливе значення має озеленення вулиць, зокрема найбільших із інтенсивним рухом. Верхній та Нижній Вал, проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе та Мінський значною мірою перетворені на бульвари, частина вулиць озеленена. Стан зелених насаджень характеризується як задовільний. Зелені насадження є типовими для ландшафтних умов. Із деревних видів поширені клен гостролистий і сріблястий, клен американський, акація біла, ясен звичайний, граб звичайний, дуб звичайний, в'яз, липа, тополя біла і чорна, каштан кінський; серед хвойних – сосна звичайна і ялина колюча. Вік деревних насаджень складає переважно 30-50 років.

Забезпеченість озелененими територіями загального користування ~ 40 м2/особу. Проте, якщо виключити із розрахунків Виноградарський ліс, що знаходиться у віддаленій крайній західній частині району, то показник озеленення у Подільському районі становитиме лише ~10 м2/особу.

Важливе значення для підтримки комфортності мікроклімату та формування публічних зелених просторів для спілкування та відпочинку має внутрішньоквартальне озеленення (рис. Озеленення внутрішньоквартальне). Чим вища частка зелених, особливо деревних, насаджень у межах забудованих кварталів, тим комфортнішими є вони для проживання. Рівень озеленення територій мікрокварталів, розрахований за основі аналізу космічного знімка Sentinel 2 (2018), залежить від особливостей і часу забудови:

- вкрай низька частка озеленення (до 10% площі) характерна для щільно забудованого Старого Подолу;
- середні значення – до 30% (подекуди до 50 %) - характерні для житлових спальних кварталів Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького Масиву, Куренівки;
- найвища частка озеленення - у межах приватної садибної забудови на Берковці, Шевченкове, вздовж вулиці Білицька, Петропавлівська (від 50%);
- промислові зони мають дуже низьку частку зелених насаджень – до 5%.

Важливим і цінним елементом ландшафту Подільського району є водойми. У минулому територію нинішнього району прорізали декілька малих річок і струмків, що стікали із підвищеного межиріччя і впадали у Дніпро. Це - Глибочиця, Юрковиця, Кирилівський Струмок, Сирець, Курячий Брід, Коноплянка. Нині ці водотоки каналізовані або замкнені у колектори, як наприклад Глибочиця під Верхнім і Нижнім Валами. Тільки окремі відтинки названих річок збереглись у природному стані, як наприклад, фрагменти Сирця. Доступ до цих водотоків утруднений або взагалі виключений. Проте озера та ставки - Синє, Блакитне, Куренівське, Княжиха, Кулик, Коноплянка – доступні

для людей, використовуються з рекреаційною метою, хоча і потребують догляду.

Особливу увагу привертає ситуація із набережними Дніпра та затоки Гавань – акваторія фактично відрізана: доступ до Дніпра блокується Набережно-Хрещатицькою вулицею, а Гавань «закрита» промисловими територіями, які зусібіч оточують затоку. Ландшафтні особливості у цій частині міста зумовили своєрідний розвиток Подолу як ремісничого і промислового району. Тим не менше, ще на початку XX століття заплава Дніпра залишалась у природному стані, а вихід до річки був відкритий. Зараз річка Дніпро та його затока Гавань лише частково доступні для громадян. Прибережні території забетоновані і практично позбавлені будь-якої рослинності.

Для збереження і охорони особливо значимих ландшафтів та підтримки зелених зон на території Подільського району створено ряд об'єктів природно-заповідного фонду (рис. ПЗФ). Загалом – 24 об'єктів (табл. у Додатки). Найважливіші серед них - дендропарк «Сирецький» і парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сирецький Гай», які мають загальнодержавне значення.

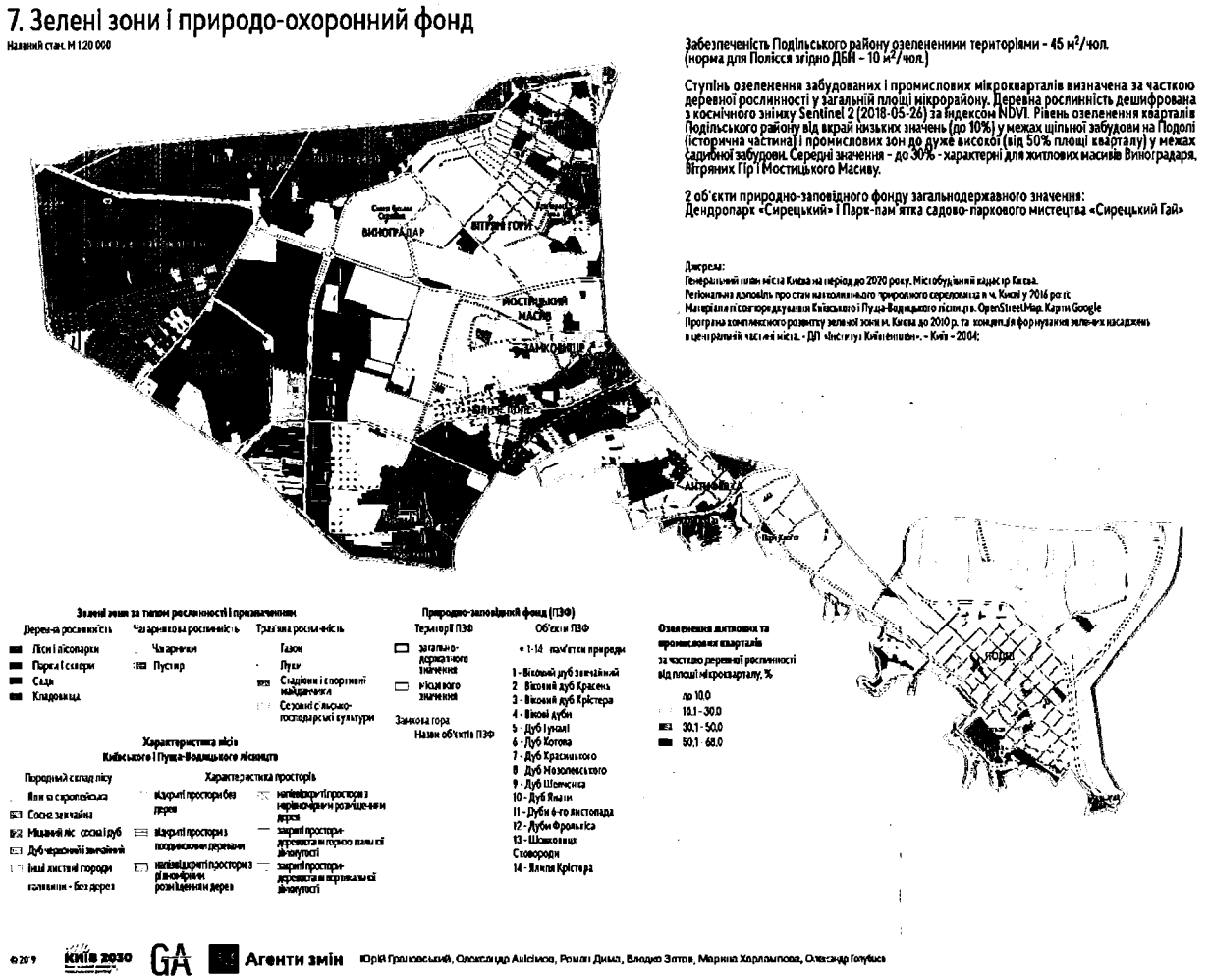

Особливими територіями у межах Подільського району є кладовища – Берковецьке, Куренівське, Фролівське. Вони носять виражений зелений характер, причому очевидно, що вони залишатимуться такими протягом

тривалого часу. Поряд із своєю основною функцією, такі території є важливими для підтримки збалансованості міської екосистеми, можуть бути більше залучені до суспільного використання.

SWOT-АНАЛІЗ

Збереженість зелених зон із природними ландшафтами на значних територія є очевидною та важливою перевагою для формування привабливого ландшафту Подільського району. Також зелені зони виконують важливі функції збалансованості міської системи: фільтрація забруднень, підтримка біорізноманіття та формування комфортного мікроклімату.

Важливо, що поряд з інтенсивним рекреаційним використанням привабливих зелених ландшафтів, особливо цінні природні ареали охороняються як об'єкти природно-заповідного фонду.

З іншого боку, існують проблеми, пов'язані із нерівномірним озелененням житлових і, особливо, промислових кварталів. Вкрай мало зелених насаджень на Старому Подолі, а озеленення Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву (досить значне) слабо залучене до формування публічних зелених просторів. Залишаються проблемними найбільш привабливі береги Дніпра і Гавані – відрізані промзонами і магістралями, шумні і позбавлені рослинності.

Головні загрози – заміщення зелених зон забудовою, відкриті і вільні нині простори, які могли би стати парками і скверами, - під загрозою перетворення на забудову.

Можливості розвитку і організації зелених зон – у небайдужості і активності місцевих жителів, що засвідчили громадські слухання, а також у зацікавленості місцевої влади у сталому еколого орієнтованому розвитку району.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	**СЛАБКІ СТОРОНИ**
Високий ступінь ландшафтного різноманіття, обумовлений природними особливостями. Великі зелені зони, значною мірою збережені у природному стані – ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв, Сирецький і Куренівський парки, парк Кинь-Грусть, Березовий гай. Зелені схили Київських гір, що поєднуються із цінним історичним ландшафтним комплексом Старого Подолу. Об'єкти і території природно-заповідного фонду.	Низький ступінь озеленення історичної частини Подолу. Невпорядкованість зелених насаджень. Слабка залученість внутрішньоквартальних зелених насаджень до формування публічних просторів. Прибережні території (Дніпро і Гавань) антропогенізовані і позбавлені будь-якої рослинності.
ЗАГРОЗИ	**МОЖЛИВОСТІ**
Неконтрольоване заміщення зеленої зони забудовою. Активна забудова вільних просторів.	Зацікавленість і сприяння керівництва міста і району у впровадженні природоохоронних і еколого-орієнтованих проектів. Відкритий Громадський бюджет для залучення коштів на виконання проектів різного рівня. Активність громади і громадських організацій у питанні розвитку району і міста Київ загалом.

2.1.7.3 ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ ТА СТРАТЕГІЙ

Збереження, охорона і належне управління територіями зелених зон має забезпечити хорошу якість життя у Подільському районі. Збереження і розвиток зелених зон - одне із найактуальніших екологічних питань, яке перебуває у фокусі уваги громадян, про що було вказано на громадських слуханнях. Розвиток зелених зон має відбуватись у поєднанні із відкриттям для людей прибережних зон – Дніпра і Гавані, озер, ставків і річок у глибині району, про що було наголошено під час громадських обговорень. Належне управління зеленими зонами у поєднанні із водоймами із дотриманням чинних законодавчих та нормативних вимог є центральною темою розвитку Подільського району.

Збереження і розвиток зелених зон буде забезпечене через створення мережі, яка складається із ядер (ареалів із наближеними до природних або природними ландшафтами – ліси, лісопарки і парки, поєднані із водоймами) і сполучних ланок між ними – зелених коридорів, насичених природними елементами. За суттю це – екологічна мережа, покликана забезпечити цілісність ландшафту, стабілізувати стан довкілля; поєднати житлові масиви і громадську забудову із зеленими зонами і водоймами; «вписати» район у навколишній (зовнішній до Подільського району) ландшафт. Залежно від цінності ландшафту та особливостей конкретної території будуть застосовані відповідні стратегії.

Головною складовою мережі є цінні ландшафти, що забезпечують екологічну збалансованість всього міського ландшафту. Такими ландшафтами є ліси Києво-Святошинського та Пуща-Водицького лісництв, парки Сирецький, Кирилівський і Березовий Гай та інші дрібніші, що забезпечують підтримку високого рівня біорізноманіття та збалансованість всієї міської екосистеми. Особливе значення – ландшафт Крайки (зелені схили Київських гір), для якого слід встановити мораторій на будівництво, чітко визначити зелену лінію між забудовою, відновити втрачені зелені насадження. Доцільно підвищити охоронний статус цього ландшафту шляхом включення його до складу природно-заповідного фонду.

Проте зелені зони у місті не можуть існувати відірваними від людей. Зелені зони мають бути залученими у повсякденне життя мешканців і гостей району. Зробити більше зелених зон доступними для використання як публічних просторів – важлива складова забезпечення гарної якості життя. Громадяни мають отримати сталий вільний доступ до зелених зон і водойм, облаштованих і добре організованих для спілкування та відпочинку, наближеного до природи.

З цією метою слід подбати про створення ключових зелених просторів, де буде розвинута інфраструктура для перебування людей. Мова йде про створення наближеної до природи інфраструктури – велодоріжки, альтанки, спортивні майданчики, прогулянкові стежки тощо. Такі ключові зелені простори можуть бути створені шляхом розвитку існуючих зелених зон на

Замковій Горі, у Виноградарському лісі із включенням території довкола озера Синє, Сирецькому дендропарку, на основі поєднання каскаду парків Кинь-Грусть – Урочище Крістерів – Крістерова Гірка, на місці садів Пуща-Водицького агрокомбінату. Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Розвиток ключових зелених просторів має поєднуватись із ревіталізацією озер як особливо важливих компонентів ландшафту для сфери рекреації. Озера і ставки є центрами просторів для відпочинку, довкола яких розвиватимуться рекреаційні зони. У межах ключових зелених просторів слід передбачити функціональне зонування для нормування та розподілу рекреаційних навантажень, виділення місць для охорони видів рослин і тварин.

Особливе місце у зеленій мережі – набережна Дніпра: Дніпро має бути відкритий для громади. Суспільна важливість і актуальність питання щодо відкритого Дніпра підтверджена і наголошена під час громадських обговорень. Тому прибережні зони Дніпра мають стати доступними, облаштованими та добре організованими для відпочинку. Передбачається очищення акваторії Дніпра, ревіталізація набережних та облаштуванням тут публічних просторів. Також набережні будуть поєднані зі Старим Подолом для забезпечення вільного доступу.

У контексті розвитку публічних зелених просторів природно-заповідний фонд Подільського району має позиціонуватися не лише як цінний природний компонент, а і як компонент культурної спадщини. Це означає більшу залученість об'єктів і територій природно-заповідного фонду до суспільного життя, туристичних маршрутів, культурних подій. Кладовища – перетворюються на публічні простори пам'яті, доступ до них комерціалізується, а самі простори реконструюються. Важливо дотримуватись законодавчих вимог щодо охоронного режиму.

Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Так як і території з зеленим характером – стадіони, спортивні майданчики, зелені насадження на елементах транспортної інфраструктури тощо.

Цінні ландшафти та ключові зелені простори різного рівня, які розглядаються як ядра зеленої інфраструктури, мають бути поєднані для побудови цілісної зеленої мережі. Головна роль належить вулицям. Основні вулиці району будуть перетворені на зелені коридори та у разі потреби насичені деревними, чагарниковими та трав'яними насадженнями різних видів. Створення бульварів або планування нових вулиць, наприклад у межах сучасних промислових територій, може бути поєднане із відновленням річок і струмків.

Нині ряд основних вулиць вже може виконувати функцію сполучної ланки (проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе). Але особливу вагу має

перспективний «зелений коридор» Верхній і Нижній Вал, який має поєднати схили Щекавиці та Замкової гори із Дніпром. Тут може бути створений ще однин зелений публічний простір, особливо у поєднанні із відкриттям річки Глибочиця. Продовженням Валів, як публічного зеленого простору, стане парк на Рибальському мосту із публічним простором, пішохідною та велосипедною інфраструктурою; міст поєднає Рибальський острів зі Старим Подолом.

Реалізація стратегій для територій із різним типом забудови залежить від ступеню озеленення територій, розвитку публічних просторів та рівня їх організації. Загалом забудовані території за особливостями стратегій доцільно розділити на такі групи:

- Садибна забудова - основна мета політик, що застосовуються до цих територій – збереження зеленого характеру приватних садиб та запобігання виникненню інших типів забудови. У силу високої частки зелених насаджень, ці території виконують функцію підтримки та стабілізації міської екосистеми;
- Добре озелененими є спальні райони Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву, Куренівки, але значні зелені насадження мають бути переплановані через використання їх для розвитку публічних зелених просторів;
- Старий Поділ - реконструкція громадських просторів Старого Подолу та Воздвиженки; збереження усіх існуючих зелених насаджень, суттєве збільшення рівня озеленення вулиць та дворів, створення нових парків і скверів на вільних просторах;
- Територія нової забудови - збереження наявних зелених насадження та створення нового зеленого каркасу вулиць, скверів, парків, бульварів тощо (територія Пуща-Водицького агрокомбінату, Рибальський півострів);
- Стратегії для промислових територій -

o Озеленення ревіталізованих промзон (Подільська промзона) - ревіталізація промислових зон буде супроводжуватись озелененням існуючих вулиць та створенням нових скверів, парків, бульварів, вулиць тощо;

o Озеленення промислових територій (промислова зона довкола затоки Гавань, окремі території у межах району) - ці території як правило, потребують додаткового озеленення та створення санітарно-захисних зелених зон для компенсації шумового та атмосферного забруднення.

2.2.КОНЦЕПЦІЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.2.1 КІЛЬКІСНА ПРОПОЗИЦІЯ ТА ПОПИТ НА ЖИТЛО

Існуючий житловий фонд у Подільському районі складається приблизно 4 300 000 м2 для більш ніж 226,000 людей. Всього є 77,500 квартир в 1,015 багатоквартирних будинках та 2,187 одно-сімейних будинках.

Забезпеченість житлом складає у середньому 19,2 м2/особу загальної площі житлових приміщень, а саме житловою площею — 11,2 м2, що є незадовільним. Існуюча норма житлової площі в Україні — 13,65 м2 на одну особу 4. Житлова забезпеченість по району відрізняється у залежності від історичних особливостей заселення, планувальної зони, структури та характеру житлового фонду. Кращий показник на Подолі, особливо на Воздвиженці, найменша забезпеченість — на Виноградарі.

Поділ. Воздвиженка	23.6
Виноградар	18.5
Вітряні гори	19.7
Куренівка, Пріорка, Замковище	18.9
Мостицький	20.6
Антифіївка	18.6
Перспектива ГП 2020	27.0

Графік 1. Забезпеченість житлом по територіям району, м2 / ос

На сьогодні існує попит на квартири класу комфорту у центральній частині. Комфорт та бізнес-клас тяжіють до цінних ландшафтів та водних ресурсів центру. Економ-клас побудований у віддалених районах району. Немає пропозицій щодо доступного соціального житла. В майбутньому це посилить соціальні проблеми нових мешканців, погано вплине на екологічний стан та комфорт життя в районі.

Нове будівництво відбувається хаотично, для нього не планується і не будується в достатньому об'ємі необхідна транспортна, технічна інфраструктури, не вистачає дитячих садків та шкіл. Будуються монофункціональні багатоповерхові комплекси з низькою якістю будівництва, одноманітні за дизайном та плануваннями квартир. Не вистачає публічних зелених зон. Житлові комплекси або будинки стають територіально закритими спільнотами, що призводить до втрати доступності та пов'язаності міського простору. Невпорядкованість земельних відносин та відсутність регулювання призводить до висотного будівництва в будь-якому місці району.

Відповідно до прогнозу чисельності населення 20 000 (низький сценарій) та 38 000 (високий сценарій), люди потребують додаткового житлового потенціалу. Враховуючи найвищий сценарій із середнім розміром домогосподарств у 2,6 осіб, існуватиме потреба у **14 615 додаткових квартир**.

Необхідна кількість житлової площі залежить від різного розподілу квадратних метрів на людину:

1. якщо рахувати з 27 м2 / особу + 10,5 м2 на сім'ю та квартира розміром 80м2, нам знадобиться **1 179 458 м2** житлової площі ;
2. якщо розраховувати 40 м2 / особу та середню площу квартири з 114,5 м2, нам знадобиться **1 673 458 м2** житлової площі.

Інша ситуація складеться, якщо два ДПТ - в Рибальському та Пущі-Водиці - будуть реалізовані в повному обсязі. Це означає, що додаткові до 100 000 людей переїдуть на Поділ завдяки оціненим 43 300 квартирам з

приблизно 2 452,230 кв. м житлової площі. Це поставить величезний тягар на існуючу соціальну та технічну інфраструктуру, і завадить розвитку в більш прийнятних для розвитку Києва та району місцях.

Пропозиції:

- Реалізація цих детальних планів територій повинна бути поступовою, поетапною, а процес впровадження та його наслідки слід контролювати. Необхідна пов'язаність містобудівної документації усіх рівнів при плануванні та проектуванні. Також потрібне для регулювання будівництва впорядкування земельних відносин між забудовниками та містом.
- Необхідно змінити методологію планування з меншими ділянками міської землі та з розвиненою мережею вулиць. Потрібно більше змішаного використання та сучасного розвитку соціальної інфраструктури. Міська або районна адміністрація повинна створити юридичну планувальну документацію, а також забезпечити технічну інфраструктуру. Земля, невеличкі майданчики повинні розподілятися на конкурентній основі та будуватися різними інвесторами, що створить різноманітність міського середовища. Взагалі менші будівельні майданчики повинні надаватися декільком інвесторам. Переваги слід надавати розробникам, які опановують райони покинутих міських та промислових територій у вже розвинених районах з існуючою інфраструктурою, а не використовувати «незаймані території» без будь-якої інфраструктури.
- Для задоволення реального попиту на нові будинки розвиток житла має бути більш пристосованим до попиту, особливо для домогосподарств з низьким рівнем доходу.
- Пропонується врегулювати поверховість нового будівництва задля створення більш комфортного міського середовища. Багатоповерхівки будуються виключно та за особливими міськими розробками.
- Потрібна оновлена законодавча база, оскільки сьогодні Житловий кодекс застарів
- Розширити громадський житловий фонд не лише на околицях міста. Громадське, доступне житло має бути доступним у всіх районах, що пожвавить соціальне середовище та буде мати економічні переваги.
- Житлова ситуація має бути покращена не лише за рахунок нових будівель, а й шляхом переобладнання колишніх виробничих будівель та реконструкції існуючих будинків.
- Необхідне формування міської та державної житлових політик, на які буде спиратись будівництво в районі.

2.2.2 ЗАГАЛЬНІ ЖИТЛОВІ СТРАТЕГІЇ

Необхідним заходом для покращення якості життя є пропозиції належного житла. Житло - важливий засіб для виживання людини. Житло забезпечує відчуття особистого простору та конфіденційності. Житло пропонує себе як ґрунт для соціального життя.

Зараз житлова система в Україні спирається на ринкову систему. Це означає, що доступність до житла залежить від можливості дозволити собі витрати на житло (включаючи комунальні платежі), будь то в орендованій власником квартирі чи приватному житлі. Навіть якщо в майбутньому приватні інвестиції на ринок житла будуть посилені, завжди буде потреба в підтримці спеціальних секторів житла на користь груп населення, які не можуть дозволити собі пропозицій з вільного ринку. Тому необхідні різні пропозиції постачання житла.

Нещодавно зведені будинки в Києві та у Подільському районі мають мало різноманіття. Однак потреби населення варіюються залежно від добробуту, способу життя, стадії сім'ї, особливо в суспільстві, що розвивається та багатонаціональній столиці. Пропозиції Концепції це визнають, пропонуючи розробляти різні типи будівель у майбутньому.

Також необхідно забезпечити підтримку для захисту частки житлового користування в районах, що мають історичну важливість. Ареали міської спадщини стануть неживими без частки житлових функцій. Без жителів ці райони втрачають свою привабливість навіть для туристів.

Житло під оренду включає житло для тимчасового коротко- або довгострокового проживання - квартири, односімейні будинки, або їх частини, гуртожитки для робітників та студентів, сімейні, готелі, хостели, будинки відпочинку, будинки для літніх, всі форми соціального житла, колівінги. Збалансованість у співіснуванні всіх форм житла, в необхідній кількості та належному стані. Житло має бути рівномірно розподілене по району, а освітні заклади та громадські простори мають бути розташовані у пішохідній доступності від місця проживання.

Житло також виступає на ринку як товар та стає засобом інвестування. Створюється ситуація, коли є багато порожніх квартир в новобудовах, вони не здаються в оренду, хоча існує попит на орендне житло. Необхідно регулювати цей сектор. Для його розвитку необхідно розробляти чітку міську житлову політику.

Щоб розвиток району був сталим, а якість життя мешканців більш високим, необхідне створення інституцій міського планування та розвитку, плану землекористування для району, міста, агломерації, відкритості даних, формування проєктних пропозицій, а загальне бачення майбутнього району повинно розділяти якнайбільше сторін: адміністрація, бізнес, експерти, містяни, приватний сектор. Як результат - сформульовані пріоритети та проєкти реалізації, що стають результатом партнерства всіх зацікавлених сторін міського життя.

Ключові пункти житлової політики:

- Будівництво нового житла не повинно перевищувати попиту з демографічних прогнозів. Для нового міського планування необхідно розробляти детальні плани територій на основі рекомендацій КІМР.

- Слід перейти до освоєння малих площ, майданчиків за результатами архітектурних конкурсів, регулювання дизайн-кодів, максимальної висоти та щільності забудови та високої якості будівництва.
- Слід зосередити увагу на резервних міських територіях та перетворенні вакантних ділянок, деградованих, покинутих, незаконно використовуваних постіндустріальних зон.
- Потрібні перепланування, модернізація, реставрація існуючих будівель. Повинна бути підтримка існуючого житлового фонду за допомогою програм модернізації, фондів соціального житла, обов'язкової частки соціальних квартир в новобудовах та підтримки оренди.
- Необхідно уточнити межі власності, підтримуючи внутрішньо будинкові території, збільшуючи кількість загальних зелених територій, підтримуючи програми ОСББ.
- Уникати сегрегації територій та закритих громад.
- Необхідно сприяти різним формам ринку оренди житла (законодавча база оренди). Це створить можливість витягнути ринок оренди із тіні.
- Мають існувати спеціальні стандарти для нових розробок – такі як енергоефективність, диверсифікація типів квартир, якісний благоустрій, достатня соціальна інфраструктура, можливість змішаного використання перших поверхів.
- Необхідно слідкувати за новими будівництвами житла, його постачанням та зростанням відповідної інфраструктури.
- У всіх мікрорайонах повинні бути інформаційні центри для жителів та власників.

Для нового житлового будівництва:

- Визначити критерії та пріоритети для справедливого розподілу (пропозиції) землі.
- Обґрунтована політика забудови району та обмеження надмірної забудови.
- Надавати міську землю тим забудовникам, які пропонують найкращу концепцію* відповідно до рекомендацій КІМР шляхом юридично обов'язкових державно-приватних угод.
- Визначити зміни до Генерального плану відповідно до керівних принципів КІМР перед розробкою нових детальних планів територій.
- Запровадити поетапну, відповідно до демографічних потреб, розробку проєктів.
- Запровадження інноваційних практик для підвищення стандартів якості житла, яке проєктується та будується.
- Розширення варіантів житлових практик: колівінги, житло для студентів, літніх, готелі та хостели.

Хороша концепція передбачатиме:

- частку соціального житла,

- будівництво дитячих садків,
- будівництво публічних зелених зон,
- відкрита доступність для всіх (без закриття/обмеження об'єктів).

Соціальне та фінансово доступне житло:

Соціальне житло — це одна з форм використання житла в рамках житлової політики держави, міста чи району. Частина всіх нових житлових будинків мають бути соціальним житлом для малозабезпечених груп та з середніми доходами, частини населення, яке старіє, молоді та вимушено переселених громадян.

Зобов'язати постачальників житла на державних/комунальних землях створити до 25% для соціального житла.

- Сформувати законодавчу базу для врегулювання питання, кому надаватиметься соціальне житло, на який термін та орендну плату, без подальшої приватизації мешканцями.
- Створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо.
- Формування фонду соціального житла державними та неприбутковими організаціями.
- Створення житлових асоціацій або житлових неприбуткових організацій (наприклад, Данія, Нідерланди) як постачальника квартир.
- Організувати агентство з розподілу та контролю за соціальним житлом.
- Для соціального житла бажано рівномірне просторове розташування в районі, щоб уникати створенню гетто. Важливо створювати соціальну різноманітність у житлових районах.
- Оренда соціального та муніципального житла на пільгових умовах, програми для молоді.
- Формування моделей розподілу соціального житла та їх раціонального співвідношення: розподіл житла незалежно від обмежень по рівню доходів; розподіл соціального житла на підставі встановленого рівня доходів; розподіл житла тільки певним вразливим або особливим групам.
- Організувати агентство з розподілу та контролю за соціальним житлом.

Оренда квартир в районах конверсії (перетворення):

У колишніх промислових районах під час ревіталізації, окрім комерційного використання, має додаватись також житлове використання, щоб створити спільне використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в оренду для залучення молодих та тимчасових працівників. Це буде перетворювати індустріальні території на «живе» місто.

- Перевірити, які існуючі будівлі можна зберегти та перетворити на офіси та / або квартири.
- Надавати менші ділянки / квартали для невеликих девелоперів.

- Розробити комплексні концепції реорганізації існуючих будівель, нових будівель та громадського простору між ними.

Існуючий житловий фонд (багатоквартирні будинки) з різних століть:

- Розробити стратегії реорганізації тих будинків, які перебувають у поганому стані, оскільки вони потрібні для майбутнього доступного житла в місті.
- Розробити заходи щодо енергозбереження разом із реконструкцією.
- Генерувати фонди на енергетичну модернізацію.
- Створення спеціальних програм щодо відновлення за допомогою державних фондів:
  - Створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо;
  - Створення спеціальних міжнародних фондів.
- Підтримка програм ОСББ:
  - Для самоорганізації;
  - Для ремонту власних будинків;
  - Для освоєння своїх прибудинкових територій та їх озеленення без залучення третіх сторін.
- Заміна старих, нецінних будівель в аварійному стані.
- Задіювати перші поверхи існуючих житлових будинків та дати можливість появі та розвитку Змішаного використання.
- Добудова поверхів, при визначенні необхідності та конструктивній можливості, для розширення житлового фонду та розвитку фонду соціального житла. Підтримка участі та можливості реалізації самими мешканцями, що створить фінансове підґрунтя для проведення модернізації цих будинків та підтримки прибудинкових територій.
- Визначення меж відповідальності та ревіталізація публічних зон.
- Необхідно відновити поєднаність територій нових житлових комплексів за рахунок прокладання додаткових пішохідних і транспортних зв'язків та запобігати створенню закритих спільнот у подальшому.
- Редизайн існуючих житлових будинків радянських часів, "хрущовок". Для цього відбуваються міські архітектурні конкурси на редизайн, що можуть стати зразковими проєктами для реалізації.
- Визначити типи будинків з можливістю добудови 1-2 верхніх поверхів, нові житлові площі можуть бути задіяні в якості соціального житла. При добудові верхніх поверхів надати фінансову можливість на реалізацію модернізації.
- Встановити консалтинговий офіс у районі.

Односімейні будинки (дачі та садиби):

Ділянки з одинарними будинками та високою часткою зелені (які необхідні для мікроклімату та пропозиції доступного житла) потребують модернізації та стабілізації. На цих територіях важливо зберегти характер

існуючої садибної забудови, регулювати нову забудову, розвивати пішохідну, транспортну, технічну, соціальну інфраструктуру:

- Необхідно забезпечити достатню технічну інфраструктуру (каналізацію, водо- та електропостачання, освітлення вулиць, збір сміття з майданчиками для роздільного збору сміття)
- Визначити щільність та мінімальний та висотність розмір ділянки
- Визначити зону змішаного використання вздовж головних доріг, яка може бути щільнішою, максимум 3 поверхи. Території, де необхідно підтримати формування фасаду вулиці житлової та комерційної забудови, або передбачити містопланувальною документацією створення нового.
- Створення необхідних публічних зелених зон, спортивних та дитячих майданчиків
- Захист малих річок, які протікають на цих територіях.
- На територіях дач внутрішні проїзди мають набути статус міських вулиць з безпечним освітленням та покриттям.

2.2.3 РОЗПОДІЛ ПОПИТУ НА ЖИТЛО

Різні квартали Подільського району потребують різних стратегій та заходів для забезпечення різноманітних житлових можливостей. Різноманітні мікрорайони пропонують різні види житла, унікальні особливості кожної території . Для людей різного достатку та соціальних прошарків, яким потрібне безпечне комфортне міське середовище.

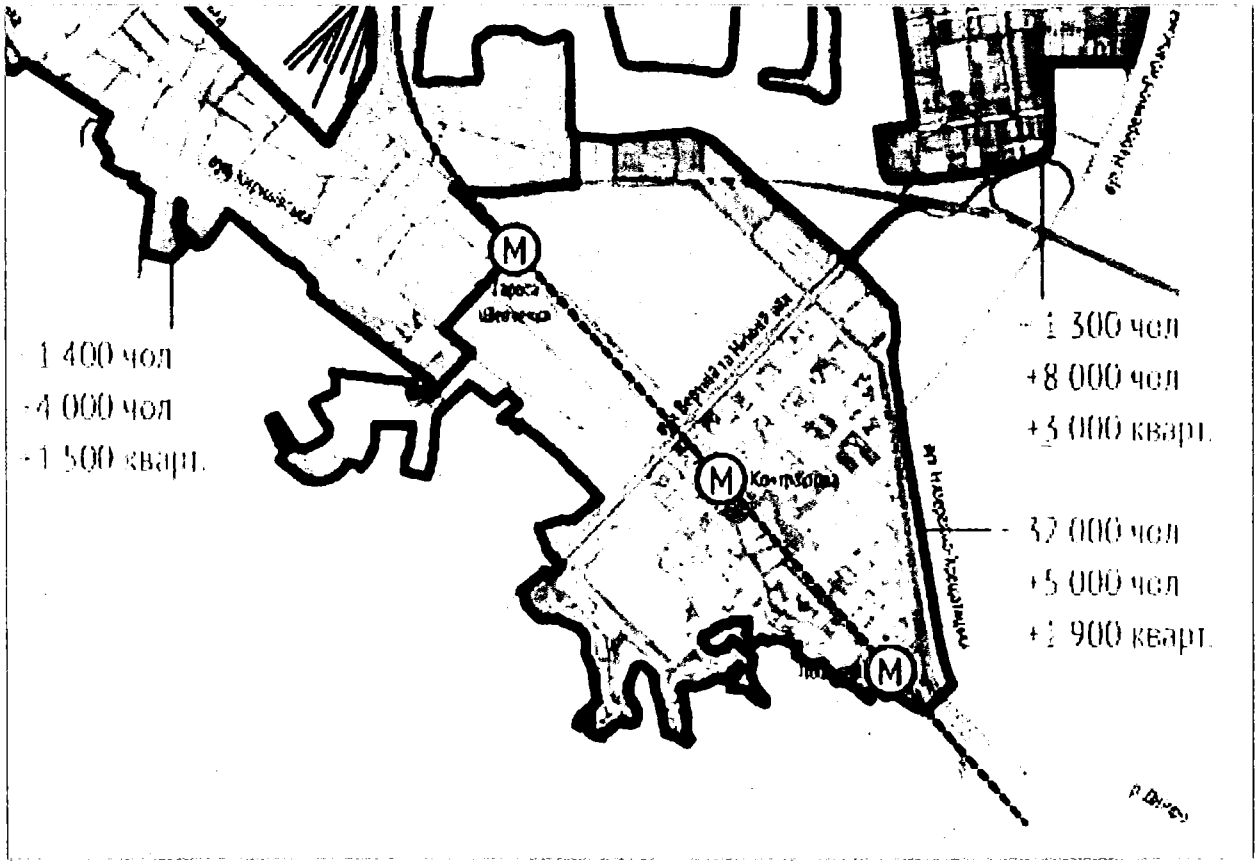

Поділ на північ від Верхнього і Нижнього Валів (Плоский Поділ)

Ця частина Старого Подолу, яка в даний час в основному є житловою, повинна зберігати свою частку житла і має бути вбережена від подальшої джентрифікації. Якісне середовище потребує збільшення озеленення, у тому числі публічних зелених зон, збереження та ремонт територій подільських двориків. Відновлення втрачених публічних зон, які незаконно зайняті під інші функції (квартали по вул. Межигірській). Житлові будинки Плаского Подолу потребують реставрації і модернізації. Висотність забудови має регламентуватись, а дизайн-код містити універсальні рішення для реновації.

Поділ на південь від Верхнього і Нижнього Валів (Старий Поділ)

Ця частина Подолу, яка зараз є комерційною, повинна зберігати свою частину житла, щоб зберегти її живою та привабливою

- Підтримка існуючого змішаного використання, збереження існуючої частки житла та підтримка балансу між житлом та торгівлею;
- Створення пропозиції щодо соціального житла;
- Винайти регулювання новобудов, прибудов та модернізацію (висота, щільність, дизайн-код). Першочерговий ремонт двосхилих дахів історичних будинків потрібен як нагальний захід для збереження цих будинків, для забезпечення безпеки жителів, захисту будинків від руйнування;
- Реконструкція та реставрація історичних житлових будинків;
- Створювати зелені зони для громадського використання;
- Потрібно винайти варіанти т.з напівпублічної зелені в прибудинкових дворах.

Територія житлової концепції «Новий Поділ» – набережна

Існують плани та проекти (без ДПТ) для створення додаткових житлових кварталів вздовж набережної Подолу до гавані.

- Провести архітектурні конкурси на нове містобудівне проектування відповідно до рекомендації КІМР з урахуванням впливу нового мосту.
- Дотримуватись 25% частки соціального житла.
- Зберегти громадський, відкритий для усіх простір уздовж набережної.
- Нове будівництво повинно бути співмасштабним до існуючої історичної забудови Подолу, враховувати збереження цінних видових панорам на місто.

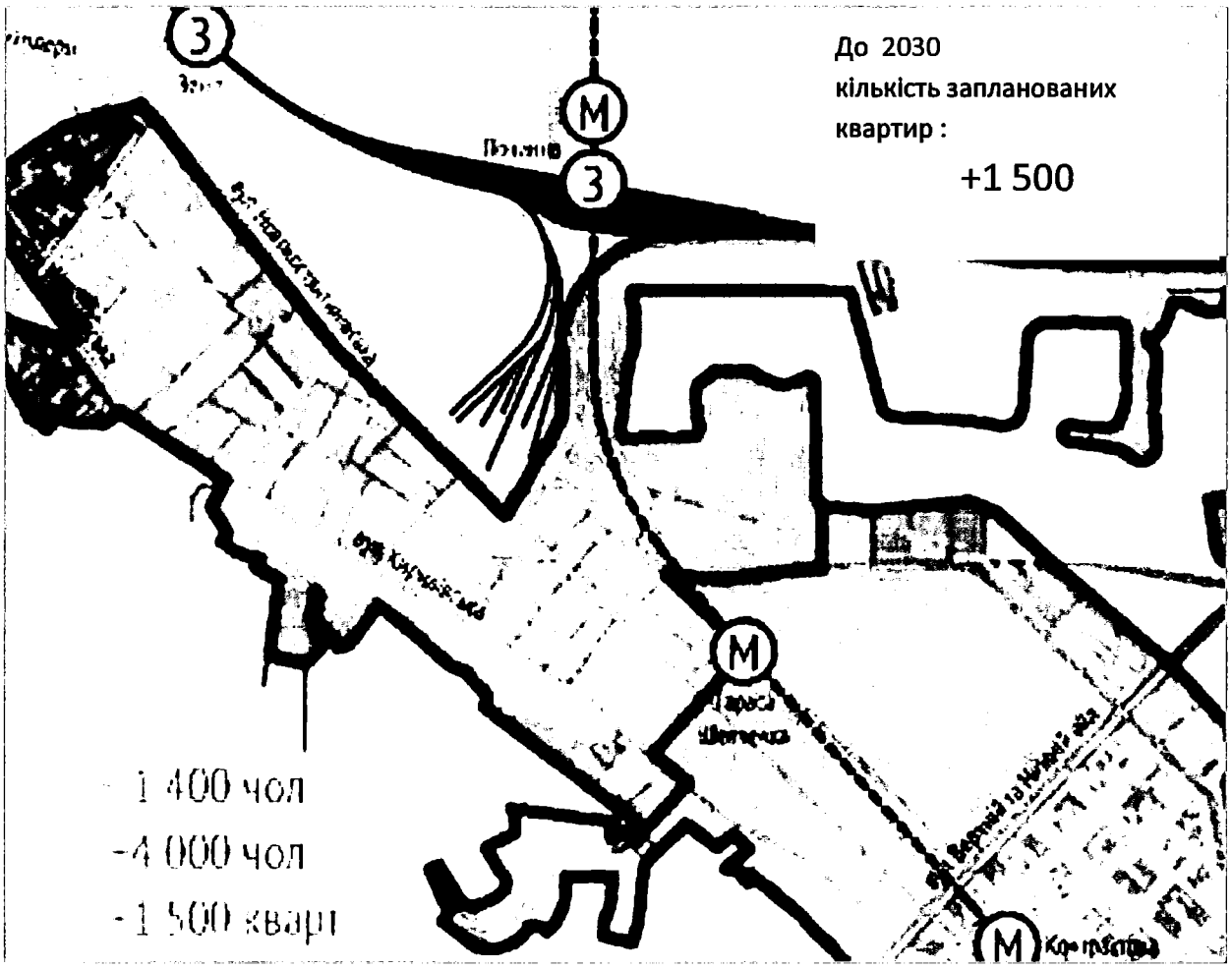

Частина Петрівсько-Куренівської промзони – житло в зоні конверсії (території змішаного використання)

На додаток до комерційного використання також слід включити житлове використання, щоб створити змішане використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в оренду для залучення молодих працівників та працівників, які працюють на короткий час. Близькість до міського центру сприятиме розвитку культурних та соціальних точок тяжіння.

• Розробити комплексні концепції перетворення існуючих та нових будівель та публічного простору між ними;

• Підтримувати творчий кластер із відповідним житлом;

• Підтримка існуючого комерційного використання;

• Підтримка використання вільних майданчиків та розвиток менших ділянок / блоків для невеликих забудовників;

• Регулювання прибудов, новобудов та реконструкцій (висота, щільність, проектний код);

• Розробка міської бази технічної інфраструктури у контексті містобудівної документації;

• Перевірити, які існуючі будівлі можна утримувати та перетворювати на офіси та / або квартири;

• Невеликі компактні нові проекти забудови за результатами архітектурних конкурсів на невеликих вільних ділянках та територіях ревіталізації.

Нове житло в межах нового ДПТ біля майбутнього входу в тунель, передгір'я київських схилів

Цей ДПТ показує дуже застарілі типи житлових блоків, і він буде застарілим, якщо запланований тунель не з'явиться.

• Провести архітектурні конкурси на нове міське планування відповідно до принципів КІМР.

• Зосередитись на елітному житлі завдяки привабливому оточенню.

• Будівлі біля київських схилів мають жорстко регулюватись по висоті та щільності.

• Невеликі за розміром житлові квартали співмасштабні забудові Подолу.

• Візуальний та фізичний доступ до затишних зелених зон додасть цінність новому житлу.

• Запобігати неконтрольованому житловому розвитку нагірної частини схилів Крайки.

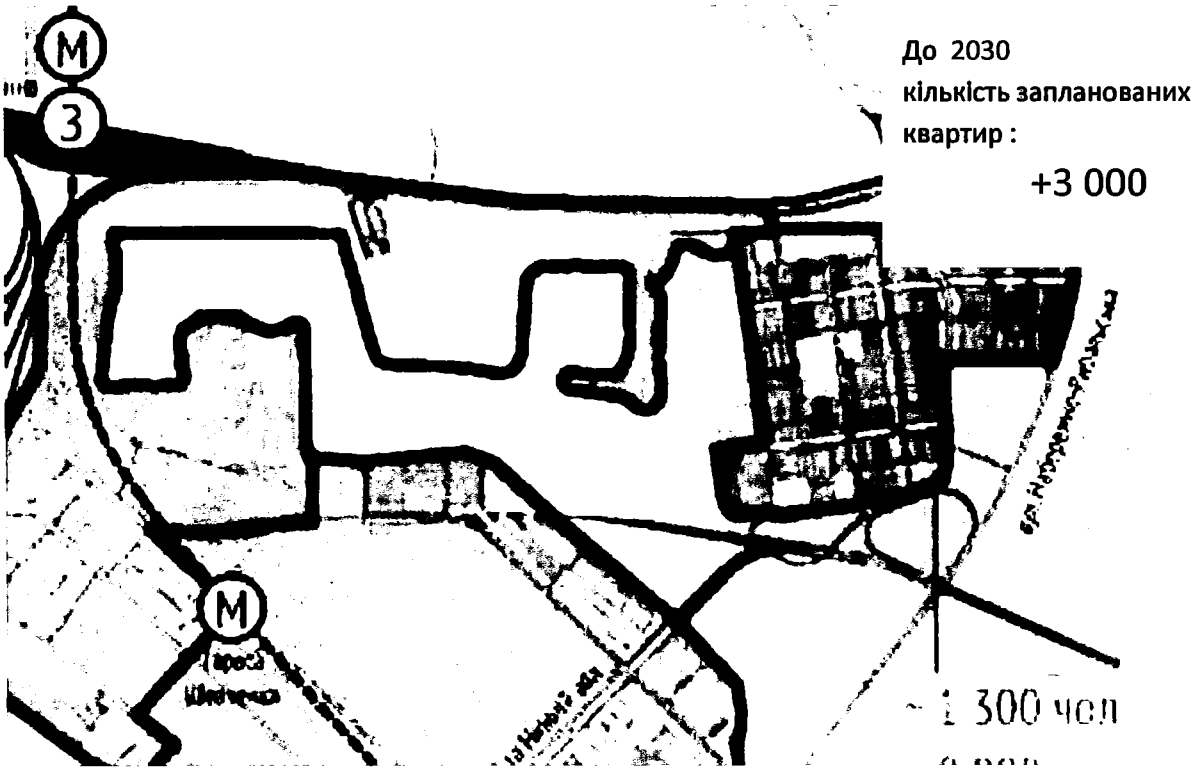

Нова житлова забудова на Рибальському півострові

Існуючий ДПТ відображає вже забудовані території і продовження забудови в тому ж стилі. Ця житлова зона страждатиме від масивного шумового забруднення через транспортну інфраструктуру, таку як новий міст, міська електричка і дорога до Рибальського півострова.

• Прийняти вже завершене або розпочате будівництво, проте спланувати відкриті зони у новому і екологічному дизайні;

• Взяти до уваги вжиття заходів проти шумового забруднення;

• Перевірити чи можливе здорове життя біля теплової станції;

- Розробити фазування по часу відповідно до демографічних потреб;
- Вказати бажану щільність та висотність території;
- Наполягати на конкурсі міського дизайну з чіткими рекомендаціями КІМР;
- Забезпечення різноманіття дизайн-коду при освоєнні міської території півострова невеликими ділянками.

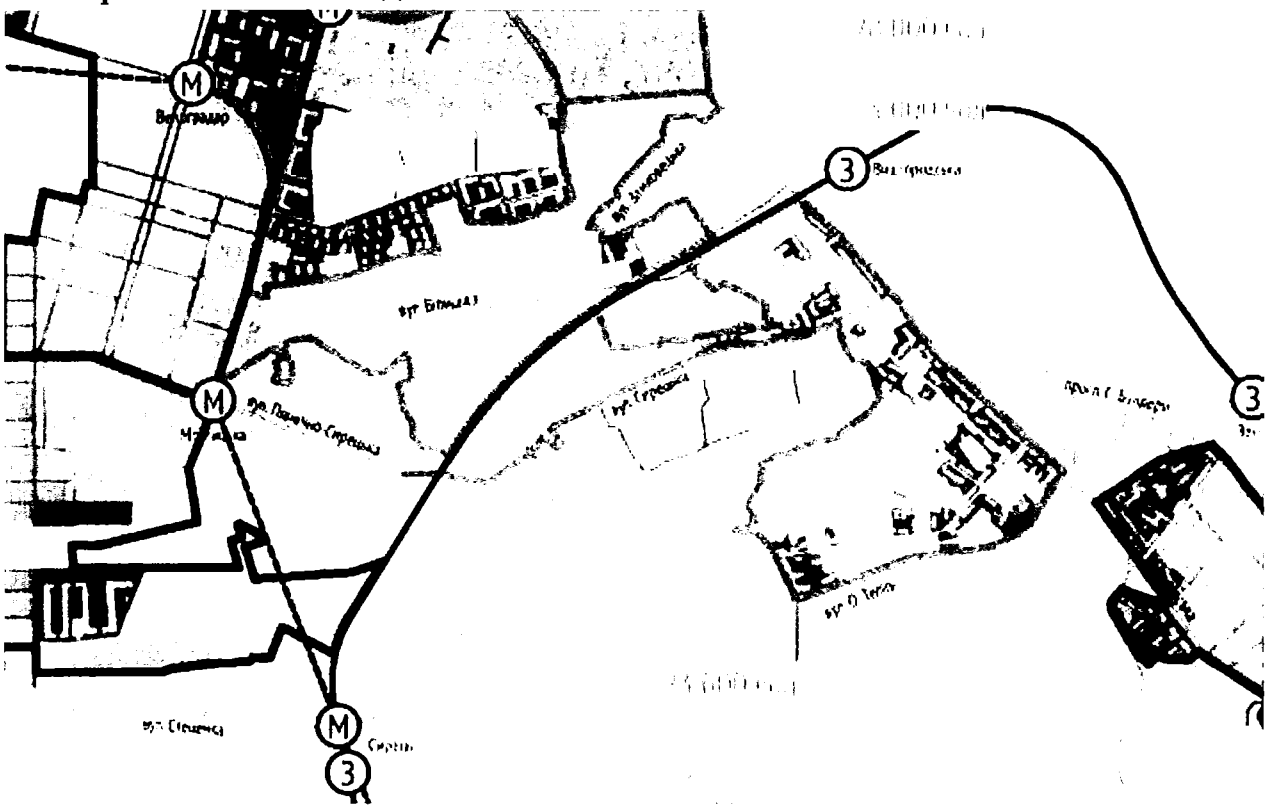

Мостицький масив, Куренівка

На цих територіях є термінова потреба реновації «сталінок» та «хрущовок» для збереження обсягів доступного житла.

- Розробити стратегії повної реконструкції (перебудови) для будинків у поганому стані;
- Визначити будівлі, як підлягають ремонту;
- Спонукати власників активніше осучаснювати домівки і довкілля;
- Визначити, яких енергозаощаджуючих засобів можна вжити під час реконструкції;
- Розробити державні програми модернізації;
- Запровадити спеціальні програми оновлення з гарантованим державною фінансуванням;
- Запровадити регулювання нового будівництва, прибудов та ремонтів (висота, щільність, дизайн код);
- Підтримувати зведення житлової забудови на вільних ділянках з регулюванням висоти та типології;
- Дбати про територію між будинками і утримувати її максимально озелененою задля екології та відпочинку;

- Збереження ландшафту при новому девелопменті; зберігається якомога більше зелені з екологічних та рекреаційних міркувань.

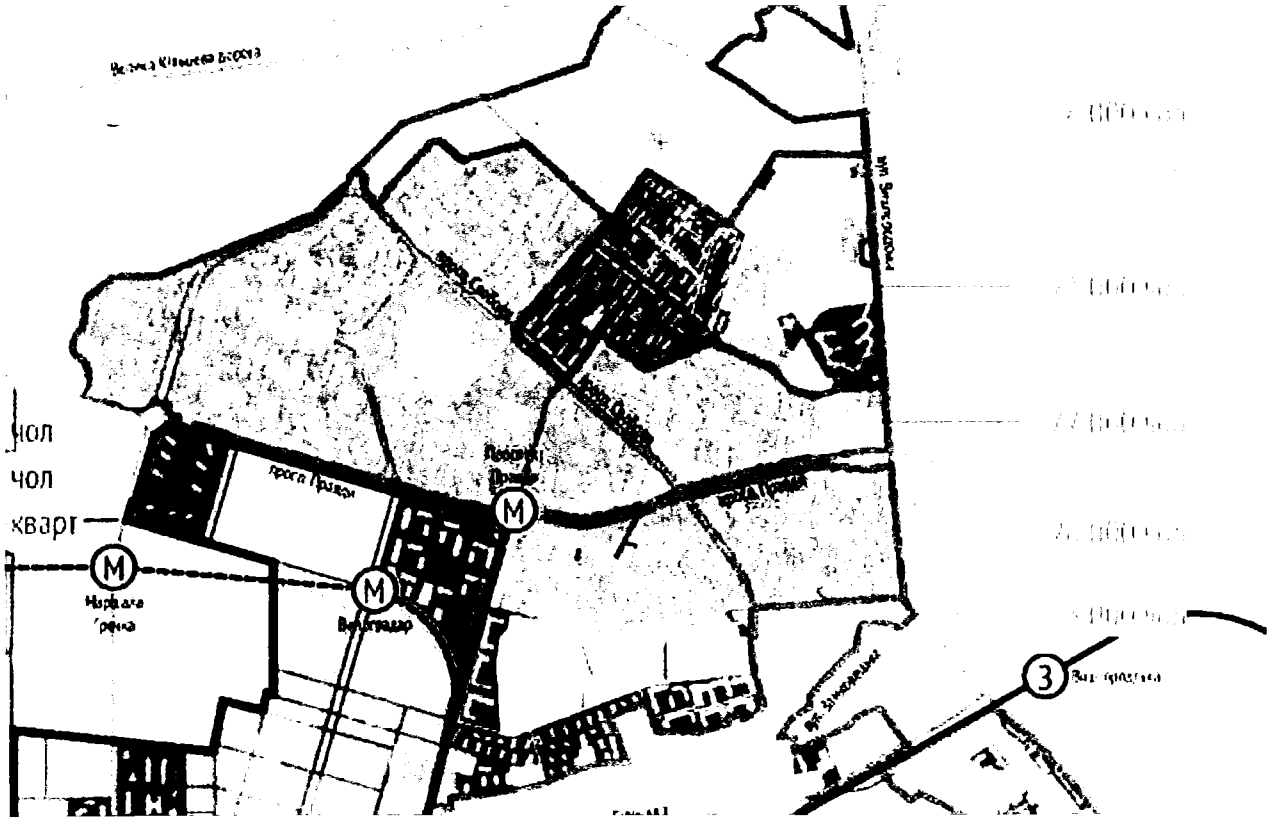

Вітряні гори, Виноградар

Це – великий мікрорайон, який має близько 100 тисяч населення; тут наявні різні типи житлової забудови – переважно, пострадянського часу (будинки 60-х та початку 70-х років), недорогі та середньої цінової категорії. Тут слід збільшити кількість комерційної забудови задля збільшення кількості робочих місць. Відкриті простори між будинками перебувають в поганому стані, захаращені сміттям та хаотичним паркуванням.

- Реорганізувати простір між забудовами, додати озеленення, подбати про кращі рішення для дитячих майданчиків та місць відпочинку, для паркінгу, для розміщення сміттєвих контейнерів;
- Вжити заходів з енергозаощадження;
- Додати квартир в будівлі змішаного призначення;
- Реновація та редизайн хрущовок на Вітряних горах.

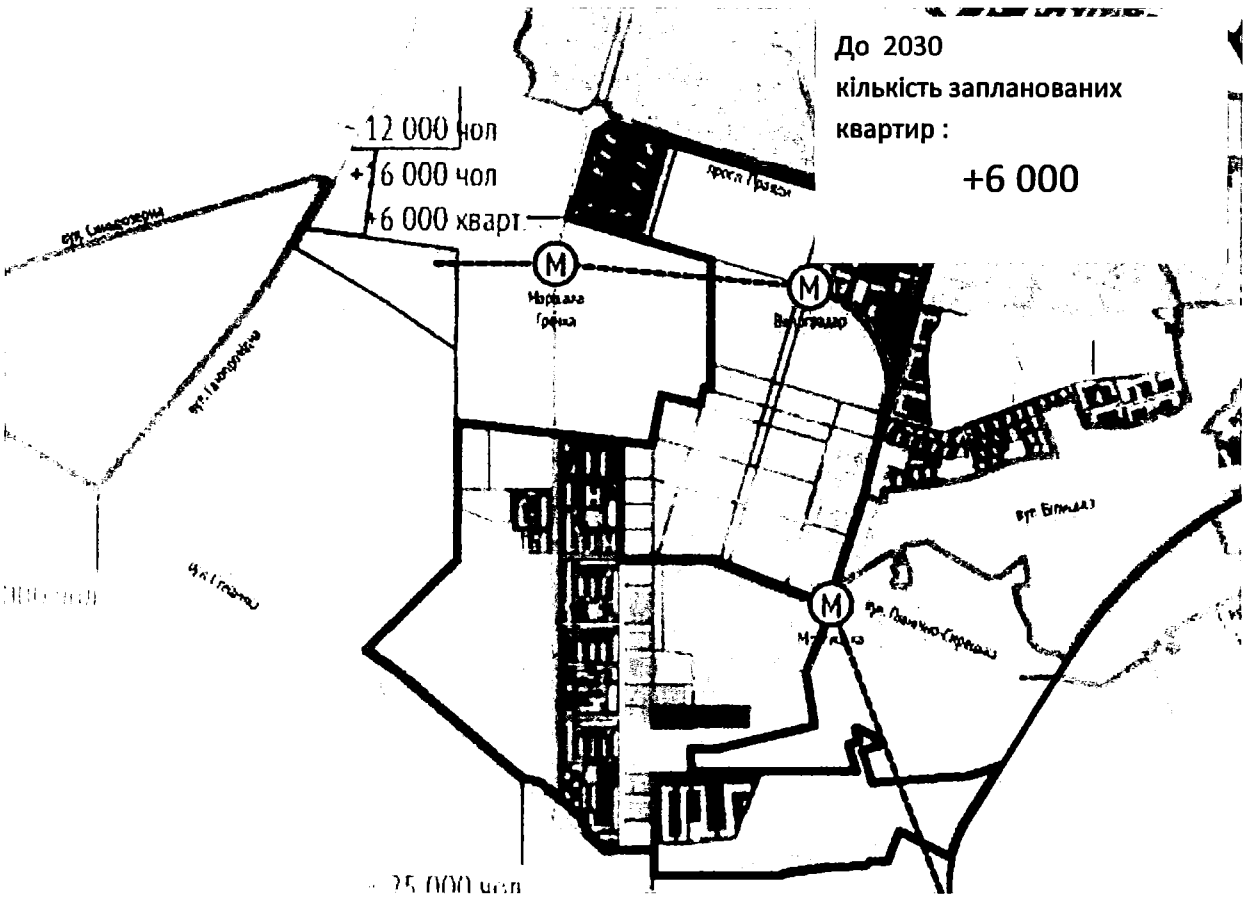

Агрокомбінат

Територія на вул. М. Гречка, на місці колишнього агрокомбінату «Пуща-Водиця» розроблено новий ДПТ, згідно якого 62 900 осіб розмістяться в 33 000 квартир. Така велика кількість нового девелопменту повністю змінить мікрорайон. Необхідно переглянути це ДПТ та міський дизайн.

- Зменшити кількість нових квартир;
- Виділити ділянку державної (комунальної) землі девелоперу, який запропонує найкращу концепцію, узгоджену з рекомендаціями КІМР;
- Адаптувати ДПТ для створення умов, коли забудова здійснюється лише внаслідок міжнародних архітектурних конкурсів;
- Підтримувати поділ на менші секції;
- Розвиток вуличного каркасу паралельно з формуванням необхідної технічної інфраструктури для забезпечення нової забудови;
- Впровадження нової соціальної інфраструктури;
- Використання наявних зелених просторів (колишні садові центри) для створення парків і садків, спонукати місцевих мешканців використовувати та підтримувати зелені простори, поєднувати їх з загальною мережею зелених насаджень в районі;
- Відкриті простори зберігаються для екологічного балансу.

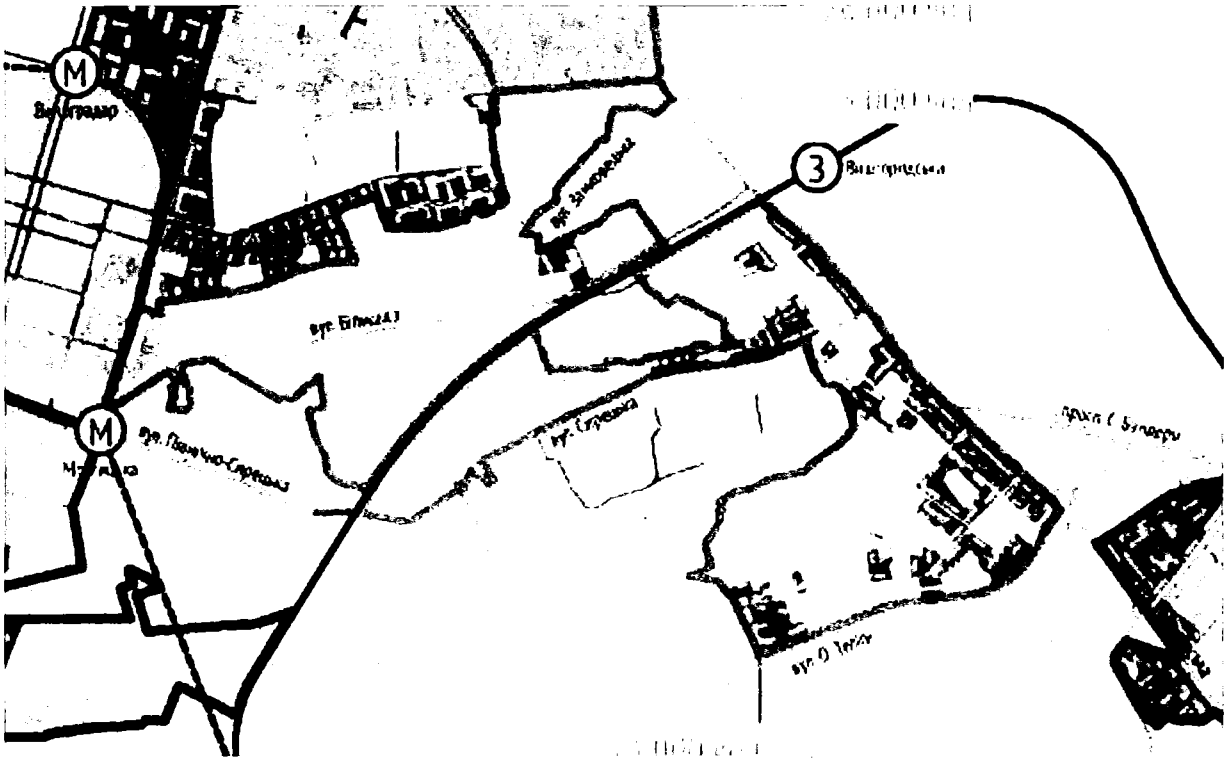

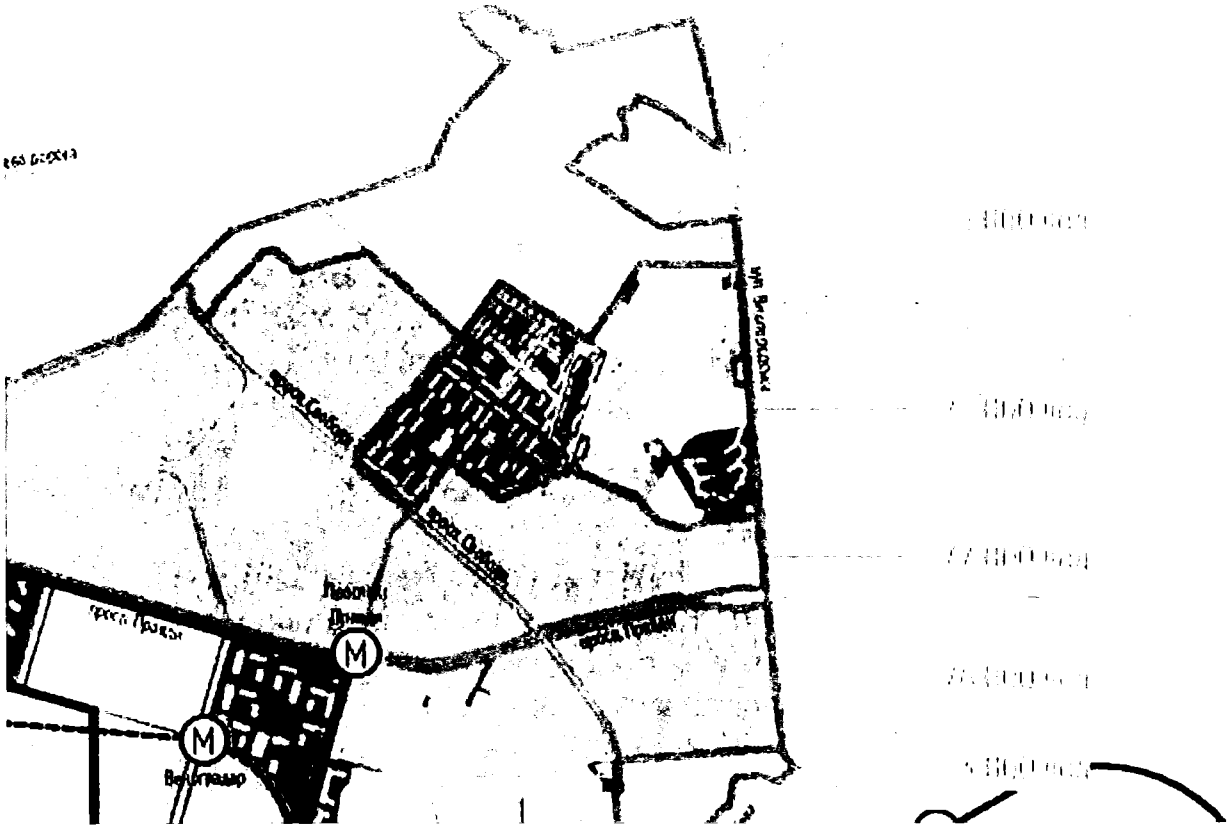

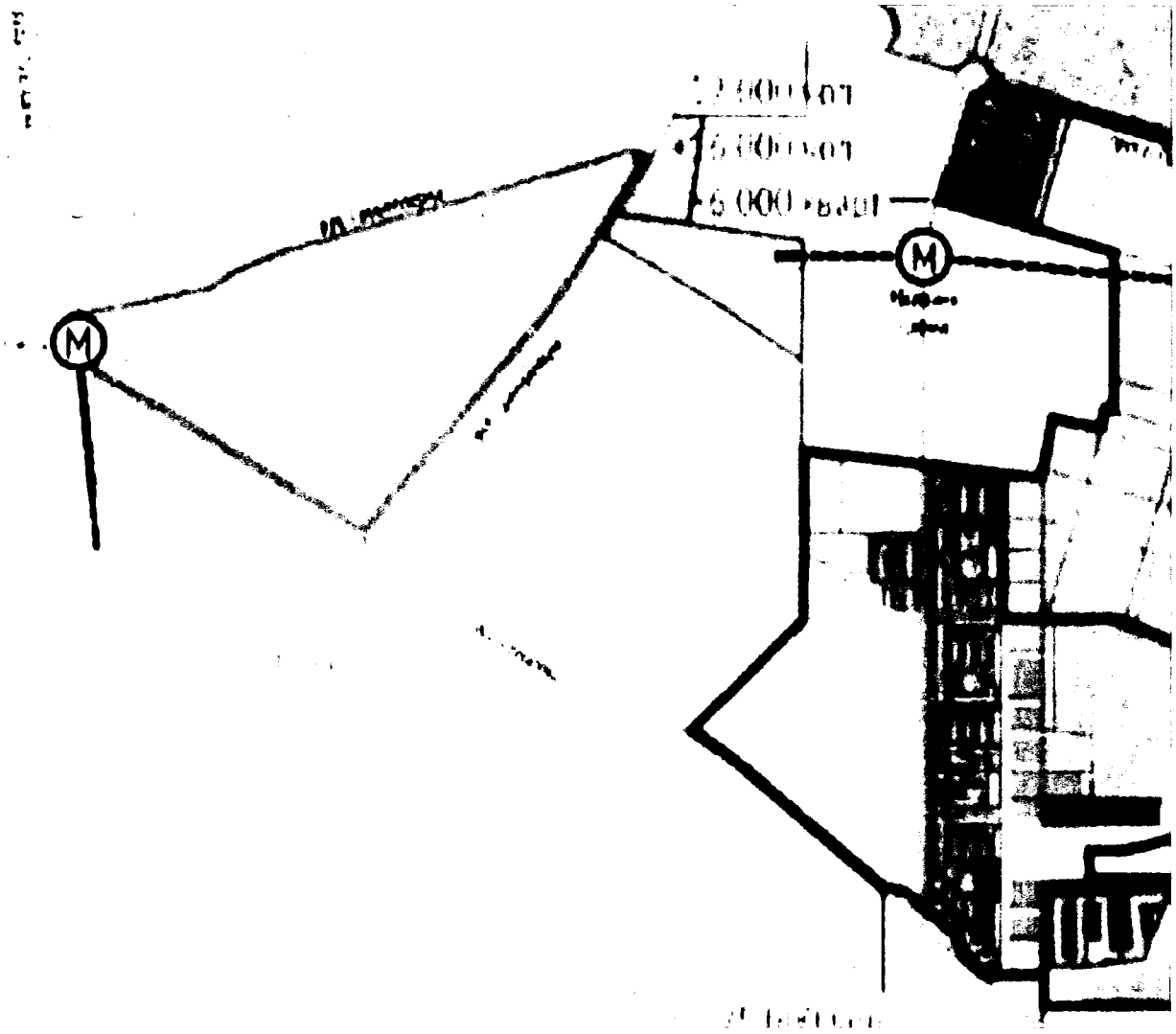

Садибна забудова: Берківці, Шевченко, Білече поле

Останніми десятиліттями ці зони з приватними будинками та високим відсотком зелені змінили структуру мікрорайону. Раніше тут були дачі, але зараз тут також є вілли і кількаповерхові будинки.

- Деякі будинки треба стабілізувати і реконструювати;
- Треба забезпечити необхідну технічну інфраструктуру (каналізація, вода, електрика);
- Слід обмежити щільність та поверховість забудови;
- Слід визначити мінімально можливий розмір ділянки;
- Вздовж вулиць слід організувати забудову змішаного типу (максимум триповерхову), для постачання товарів а також для захисту внутрішніх територій;
- Забезпечити соціальною інфраструктурою, спортивними та дитячими майданчиками в пішохідній доступності, що знизить тиск на соціальну інфраструктуру прилеглих районів;
- Близькість до цінних ландшафтів – лісу на Берківцях та Шевченко, до Сирецького та Кирилівського гаїв на Куренівці та Білечому полі, дає можливість для обережного використання як рекреаційних цими житловими районами;

- Запобігати руйнуванню стихійною забудовою цінних ландшафтів, захист річок, озер, ставків зі створенням публічних просторів навколо них: на Берківцях стежка вздовж річки, зони відпочинку біля Ставку Кулик у Шевченко.
- Забезпечити можливість дістатись цих районів громадським транспортом, якої зараз немає.
- Влаштування міських вулиць з благоустроєм дадуть можливість формувати міські якості та поєднаність цих територій.

2.3 КОНЦЕПЦІЯ ЗАГАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.3.1 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ОСВІТА

2.3.1.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

У Подільському районі мають забезпечуватись рівні освітні можливості для всіх груп населення, в тому числі з різним соціально-економічним статусом. Цей район має стати таким, в якому реалізуються освітні програми та послуги різних рівнів та форм освіти, в тому числі позашкільної та неформальної освіти, і існують пропозиції для різних вікових груп - дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, підлітків, дорослого населення, включаючи осіб третього віку.

Рішення, які стосуються освіти, базуються на основі релевантних та актуальних статистичних даних та їхнього аналізу, а планування мережі комунальних закладів освіти різних рівнів має відбуватись на середньостроковий період, враховуючи демографічні прогнози та вимоги до оптимального освітнього простору.

2.3.1.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Місцева влада відіграє ключову роль у забезпечення якості освіти на своїй території. На національному рівні визначаються державні стандарти освіти та вимоги до умов, в яких навчаються діти. Однак безпосередня реалізація освітньої політики лежить на місцевій владі. Зокрема, йдеться про призначення керівників закладів освіти, фінансування закладів (дошкільної освіти – повністю з місцевого бюджету, середньої професійної та вищої – з державного та місцевого бюджетів у різних пропорціях). Місцева влада також відповідає за методичне забезпечення та організацію підвищення кваліфікації педагогів, може встановлювати додаткові виплати і надбавки, закуповує навчальне обладнання та техніку у школи, тобто має вплив і на якість освіти.

У місті Києві ці функції розділені між міським департаментом освіти і науки та відділами освіти районів.

Міська влада у стратегічних документах визначила пріоритети розвитку освіти столиці: розвиток освітньої інфраструктури та покращення якості освіти. Ці задачі цілком відповідають національним цілям розвитку освіти, зокрема, реформи Нової української школи. Також на міському рівні здійснюється розподіл коштів між районами, зокрема, виділення коштів на капітальне будівництво у сфері освіти, і організація конкурсу на посаду директорів шкіл. Районна влада призначає директорів інших закладів освіти, які їй підпорядковані, затверджує бюджети шкіл та розподіляє ресурси між ними, займається методичною підтримкою, бухгалтерським обліком шкіл, а також здійснює координацію їхньої роботи.

Попри те, що більшість управлінських функцій у дошкільній, загальній середній та позашкільній освіті лежать саме на районних управліннях освіти, вони не мають власних документів про стратегію розвитку освіти, а просто реалізації загальноміські цілі і задачі на своїй території. Це не дозволяє врахувати специфічні потреба районів. При цьому деякі з функцій районного

управління - насамперед планування освітньої мережі - вимагає і стратегічного бачення, і можливості впливати на розподіл необхідних для розвитку мережі ресурсів. Це саме стосується і повноваження щодо розподілу капітальних видатків на закладів освіти та фінансового планування загалом. Тому відсутність плану розвитку освіти Подільського району може негативно впливати на ефективність роботу Управління освіти.

Освітня мережа Подільського району включає 38 загальноосвітніх навчальних закладів. З них 5 - це школи-дитячі садочки, які забезпечують лише початкову освіту. З 25 загальноосвітніх шкіл 15 - це спеціалізовані навчальні заклади з поглибленим вивченням окремих предметів, ліцеї або гімназії. Тобто у районі хороший доступ до профільної старшої школи. Середній розмір класів у звичайних загальноосвітніх школах Подільського району - близько 26 учнів, а у селективних школах (ліцеях, гімназіях та спеціалізованих школах) - близько 27 учнів.

Також у Подільському районі розташовано 2 приватні школи.

Закладів дошкільної освіти у районі 36. З них лише 6 заповнені менш ніж на 100% від проектної потужності.

Мешканці району, які брали участь у консультаціях, вбачають основну проблему у доступності освіти (наявності місць у дитсадках і школах), і значно меншою мірою у якості послуг (згадано лише один раз). Це може пояснюватися достатнім рівнем якості освіти, відсутністю зацікавлення у якості освіти або тим, це питання не асоціюється з міським розвитком, а отже, не спало на думку учасникам консультацій.

Вирішення проблеми нестачі місць у дитсадках і школах, в тому числі у зонах нещодавньої забудови, належить до повноважень районного управління освіти, проте воно не має необхідної інформації та ресурсів для його виконання.

SWOT-АНАЛІЗ

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
Добре розподілена територія обслуговування; Доступ до профільної старшої школи; Хороші навчальні результати; Можливості для освіти осіб з особливими освітніми потребами.	Нестача педагогічних працівників; Старі будівлі, в яких розташовано заклади освіти; Малі класні кімнати; Нерівні освітні можливості; Нестача комп'ютерної техніки у школах; Брак або низька якість даних, необхідних для планування освітньої мережі; Відсутність координації із забудовниками.
Можливості	**Загрози**
Розвиток мережі приватних закладів освіти; Залучення батьків до освітнього процесу і планування розвитку освіти; Використання ІКТ у освітньому процесі; Професійний розвиток вчителів; Розширення мережі комунальних закладів освіти (школа 114, позашкільні заклади).	Нестача місць у закладах освіти у районах нової забудови; Неефективний розподіл території обслуговування через брак даних; Посилення нерівності освітніх результатів та освітньої сегрегації; Погіршення стану приміщень закладів освіти.

Сильними сторонами освіти є хороша доступність дошкільної і середньої освіти: порівняно невелика черга у дитячі садки та практично відсутні переповнені класи у школах. Розподіл території обслуговування, який не викликав нарікань з боку батьків та шкіл, оскільки такий принцип розподілу територій обслуговування шкіл існував для більшості навчальних закладів Подільського району і до впровадження нових правил зарахування дітей до школи. Достатня кількість шкіл, які надають профільну повну загальну середню освіту і забезпечені відповідним навчальним обладнанням; досить високі навчальні результати та можливості для навчання осіб з особливими освітніми потребами як у інклюзивних класах, так і у спеціальних школах.

Слабкими сторонами освіти Подільського району є недостатня кількість вчителів деяких предметів у окремих школах: наприклад, у деяких школах працюють лише декілька вчителів з англійської мови, що може негативно впливати на якість освіти дітей з цього предмету. У Києві фахівці зі знанням іноземної мови та інформатики мають можливість знайти більш високооплачувану роботу, тож школи відчувають брак кваліфікованих працівників з цими навичками.

Також слабкою стороною є шкільні будівлі, які часто є старими. Окрім очевидних проблем, які можуть виникнути з ними в майбутньому (незадовільний стан для навчання, погіршення комунікаційних мереж будівель, або і аварійний стан), це також означає, що в цих школах достатньо малі класні кімнати. Вже зараз реформа середньої освіти "Нова українська школа" не завжди може бути повністю втілена в таких кабінетах, оскільки в них не вистачає місця для індивідуальних парт для кожного учня. Через це учні змушені продовжувати навчатись за двомісними партами. В майбутньому, з просуванням реформи, старі будівлі, а з ними і малі кабінети можуть бути непридатними для нового матеріально-технічного обладнання, яке має покращити якість освіти та буде частиною реформування системи освіти. Вже зараз однією зі слабких сторін є нестача матеріально-технічного обладнання, зокрема, комп'ютерної техніки в школах. Відбір дітей до закладів освіти з розширеними освітніми можливостям (гімназій та ліцеїв) у ранньому віці та відсутність підтримки дітей з гіршими стартовими умовами уможливлює освітню нерівність та сегрегацію учнів з різним освітнім рівнем та соціально-економічним статусом. Це, як свідчить світова практика, негативно впливає на якість освіти в цілому та особливо шкодить вразливим категоріям населення.

Також у районі не вистачає публічних закладів позашкільної освіти - лише два заклади художньо-естетичного напрямку і один спортивного, які не здатні забезпечити потреби усіх дітей у позашкільному розвитку, особливо якщо у родин немає ресурсів користуватися послугами приватних закладів. Ще одним слабким місцем освітньої системи є відсутність комунікації та координації із забудовниками, що є важливим у контексті активної забудови окремих частин Подільського району.

Можливостями для освіти Подільського району є розвиток мережі приватних закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які можуть частково перебрати на себе інфраструктурне навантаження, особливо в новобудовах. Ще однією можливістю є використання його історично-культурної спадщини у навчальному процесі, що дозволить учням краще засвоювати знання, адже вони можуть на власні очі побачити ті чи інші історичні території та пам'ятки.

Професійний розвиток вчителів, який покращить якість освіти в школах району, а також призведе до більш повноцінного втілення реформи середньої освіти також є важливою можливістю. Залучення батьків до освітнього процесу та життя закладів освіти, як дошкільної, так і середньої є можливістю для покращення якості освіти, а також для налагодження комунікації між батьками, вчителями та управліннями освіти. Реконструкція школи №114 позитивно вплине на освітню мережу району.

Загрозами для освіти Подільського району є брак місць у закладах дошкільної та середньої освіти через новобудови, поруч з якими не створюють нові заклади. Причиною цього може стати вже згадана раніше відсутність координації між управліннями освіти та забудовниками.

Ще однією загрозою, яка вже згадувалась раніше є незадовільний стан будівель шкіл, що несе загрозу не лише безпеці учнів, а також і якості освіти в таких школах. Посилення міжшкільної нерівності є ще однією загрозою освіти. Відсутність або ж низька якість даних потрібних управлінню освіти для планування мережі є загрозою оптимальності мережі освітніх закладів.

2.3.1.3 ПІД-ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Під-цілі	Сфери дій
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом освіти, щоб забезпечити дошкільні та середні навчальні заклади житловими будинками
	Покращити інфраструктуру шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах
	Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу шкільних послуг
	Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (дошкільних та загальноосвітніх шкіл) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району
	Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців району, включаючи осіб третього віку, зі сторони закладів професійної та вищої освіти

У кожному районі має бути достатня кількість закладів освіти різних рівнів та достатня кількість місць у них, для того, щоб відповідати потребам мешканців. В тому числі мають враховуватись демографічні прогнози, плани забудови та запити щодо змісту і форм освіти різних вікових, професійних та соціальних груп мешканців району. Крім цього, заклади освіти мають бути однаково забезпечені якісним матеріально-технічним обладнанням, яке буде

допомагати реалізовувати освітню реформу у школах та даватиме учням більше освітніх можливостей під час навчання.	
Усі жителі району мають однакові права та можливості	**Запроваджено підтримку для шкіл, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)**
	Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до школи: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одній школі

Усі діти, які мешкають в Подільському районі повинні мати рівні освітні можливості. Це означає, що нові правила зарахування дітей до молодшої школи виконуються, і всі діти з території обслуговування школи навчаються саме у ній, а селективні школи - ліцеї, гімназії та спеціалізовані школи з поглибленим вивченням предметів - не проводять співбесід та інших способів відбору дітей до школи до рівня ліцею. Школи з гіршими освітніми результатами мають підтримуватись Управлінням освіти районної державної адміністрації або Київської міської державної адміністрації для забезпечення однаково високої якості освіти для всіх дітей.

2.3.1.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом освіти, щоб забезпечити дошкільні та середні навчальні заклади житловими будинками.

З проведеного аналізу та громадських обговорень можна зрозуміти, що проблемним питанням для мешканців є нестача загальноосвітніх навчальних закладів та побоювання щодо ще більшого дефіциту місць у школах та дитячих садках районах з подальшою забудовою району. Саме тому дуже важливим є створення кращої комунікації та координації між девелоперами та керівництвом освіти. Це дозволить забезпечити житлові будинки - в першу чергу новобудови - дошкільними та загальноосвітніми навчальними закладами.

- Обрахунок реальної місткості (потужності) шкіл та дитячих садків відповідно до чинних санітарно-гігієнічних норм та вимог до освітнього середовища. Зараз планування розвитку мережі закладів освіти виходить з проектної потужності закладів, розрахованої на початку їх експлуатації. Ці розрахунки відбувалися відповідно до недійсних вже норм, а часто виходячи з плану навчання у дві зміни. Тому вони потребують перегляду.
- Зміни у нормативні документи, які регулюють житлову забудову, вимогу інформувати відповідні структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації щодо планованої забудови на етапі її погодження. Таким чином виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) та районна в місті Києві державна адміністрація будуть мати можливість розбудовувати мережу дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів на основі даних та потреб мешканців району та нових житлових будинків.

- Окрім внесення змін до вже існуючих нормативних документів важливо також звернутись до розробки нових нормативних документів, які будуть регулювати процес надання інформації забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць у дошкільних закладах освіти та закладах середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної в місті Києві державної адміністрації. Як і попередній крок, це забезпечить доказове прийняття рішень (evidence-based decision making), що в свою чергу призведе до більш розвитку мережі закладів. Також в поєднанні з перерахунком проектної потужності закладів такі нові нормативні документи можуть призвести до більш раціонального використання вже існуючих дитячих садків та шкіл.
- Водночас, окрім розробки, потрібно також забезпечити адвокацію нормативних документів, які регулюють процес надання інформації забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць дошкільних закладах освіти та закладах середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної державної в місті Києві адміністрації. Адже це той крок, який забезпечить саме впровадження усіх необхідних змін на законодавчому рівні.

Покращити інфраструктуру шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах.

В сфері освіти також варто звернути увагу на покращення освітнього середовища шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах. Адже не всі школи району мають все необхідне обладнання та ресурси для реалізації принципів Нової української школи. Навіть зараз, коли реформа лише почалась і стосується поки що тільки початкової школи. Надалі зміни охоплять також базову та старшу школу, а це означає, що матеріально-технічного забезпечення потрібно буде більше.

- Отже, в першу чергу, необхідно визначити реалістичні критерії освітнього середовища, яке необхідне для реалізації реформи (для початкової школи рекомендації вже існують, але вони включають лише середовище у класі, тоді як варто змінювати усю школу). Аналогічні критерії треба розробити для дитячих садків.
- Базуючись на цих критеріях, треба провести аудит закладів освіти, звернувши увагу на реалізацію принципів Нової української школи: одномісні учнівські парти, окремі ігрові зони, інформаційно-комп'ютерні технології; необхідне для вивчення окремих предметів лабораторне обладнання та навчальні матеріали, інформаційно-комп'ютерні технології; безпеку та комфорт шкільних приміщень, створення стимулюючого середовища. Особливо важливо зробити такий аудит з урахуванням майбутньої розбудови мережі профільних старших шкіл, які потребуватимуть значного матеріально-технічного забезпечення.

- Після того, як необхідні дані будуть зібрані, необхідно провести аналіз цих даних та розробити перелік шкіл, які потребують покращення інфраструктури та план заходів, зокрема обладнання необхідного для реалізації принципів Нової української школи на всіх рівнях загальної середньої освіти, скласти бюджет для реалізації цього плану.
- Ще одним важливим кроком до рівності шкіл, зокрема в аспекті матеріально-технічного забезпечення є створення та ухвалення стандарту матеріально-технічного забезпечення для шкіл міста Києва. Таким чином усі школи будуть забезпечені усім необхідним обладнанням та ресурсами, що дасть можливість усім учням мати рівні освітні можливості.
- Аби школи могли реалізовувати свою педагогічну автономію та якнайкраще задовольняти потреби учнів, їхня роль у формуванні освітнього середовища має бути провідною. Для цього варто надати школам фінансову автономію. Це не лише дасть можливість витрачати ресурси саме на те, що є найнеобхіднішим для конкретного закладу, але й дозволить ефективніше використовувати ресурси, а заощаджені кошти витрачати на подальший розвиток. Школи Києва мають подібний досвід, і важливо організувати навчання для директорів (щодо фінансового планування, організації закупівель тощо), аби вони спроможні були виконувати нові обов'язки. Крім того, керівники зможуть винагороджувати вчителів за здобутки у роботі, самостійно розподіляючи премії, і таким чином стимулювати підвищення якості освіти.

Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу шкільних послуг

Рішення, які приймаються у сфері освіти, мають базуватись на релевантних даних. Це стосується як кількості закладів освіти і місць у них, так і даних щодо розташування цих закладів, їхнього забезпечення матеріально-технічними ресурсами і посилення педагогічного і виховного складу у закладах дошкільної та загальної середньої освіти. Для цього в першу чергу необхідними є дані про загальну кількість дітей у районі, а також інші статистичні дані про діяльність усіх закладів освіти.

- Наразі деякі зі стейкхолдерів згадують про певні проблеми у роботі з даними. Тому в першу чергу необхідно зібрати інформацію щодо проблем, які бачать стейкхолдери, зокрема вчителі, адміністрація закладів освіти Подільського району та міста Києва, Освітня агенція міста Києва та Подільська районна в місті Києві державна адміністрація, які працюють з даними у сфері освіти: як зі збором таких даних та звітуванням, так і з подальшим опрацюванням та аналізом цих даних. Особливу увагу варто звертати на ті питання, які озвучувались під час зустрічей та обговорень: питання звітування загальноосвітніх навчальних закладів та Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації за різними статистичними формами і узгодженістю інформації у них, а також зі збором даних щодо кількості дітей у районі.

• На основі зібраної інформації щодо проблем у звітуванні та опрацюванні статистичних даних варто сформулювати основні потреби стейкхолдерів (вчителів, адміністрації закладів освіти, Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та Освітньої агенції міста Києва) щодо покращення системи збору даних та роботи з даними, зокрема щодо кількості дітей у районі.

• Однією з потреб, яка вже була озвучена під час зустрічей та обговорення була необхідність навчання для працівників Управління освіти з отримання необхідних даних, в першу чергу даних щодо кількості дітей, які мешкають у Подільському районі, від Центру надання адміністративних послуг Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, та подальшого використання цих даних для розподілу територій обслуговування та планування освітньої мережі. Таке навчання допоможе зробити більш ефективними процеси планування навантаженості закладів освіти, створення за необхідності нових закладів освіти – як загальної середньої, так і дошкільної. Окрім цього, таке навчання може сприяти покращенню розподілу територій обслуговування для закладів початкової освіти.

Одним з можливих способів такого навчання є семінари від Освітньої агенції міста Києва. Вони вже зараз проводять тренінги щодо роботи з даними, проте для залучення більшої аудиторії, варто, щоб інформацію про такі можливості з підвищення кваліфікації поширювали для шкіл саме зі сторони Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

• Окрім роботи з даними щодо кількості дітей у районі та мікрорайонах, важливо також провести навчання для адміністраторів шкіл щодо ведення та заповнення статистичних форм. При цьому потрібно, щоб усі залучені до процесу розуміли важливість цієї інформації, даних для системи освіти району та міста.

Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (дошкільних та загальноосвітніх шкіл) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району.

• В першу чергу потрібно проаналізувати дані щодо завантаженості дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, на основі вже перерахованих проектних потужностей закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Тобто визначити, скільки є місць в кожному закладі, а також які з закладів вже є перезавантаженими або недостатньо завантаженими.

• Результати аналізу необхідно в подальшому співвідносити з демографічним прогнозом для Подільського району щодо кількості дітей віком до 6 років та від 6 років до 18 років. Таким чином, визначити, скільки місць у дитячих садках не вистачає натепер, і скільки місць бракуватиме у середньостроковий період. Окрім цього, можна співвіднести результати аналізу завантаженості дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів з планами майбутньої забудови та кількості мешканців у них. Такий крок аналізу

сприятиме розумінню не лише кількості необхідних нових закладів освіти чи місць у вже існуючих школах та дитячих садочках, а також необхідному розташуванню, яке буде задовольняти потреби мешканців.

- На основі усіх зібраних та проаналізованих даних потрібно розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі на середньостроковий період (на 3 роки та на 5 років). При цьому варто враховувати реформу середньої освіти, яка передбачає розділення початкової, базової та старшої шкіл. Учні 10-11(12) класів навчатимуться у профільних ліцеях, маючи можливість обирати індивідуальну освітню траєкторію, тобто окремі предмети. Для цього у закладі має бути достатня кількість дітей, отже ліцеї сконцентрують старшокласників. Місто Київ вже почало підготовку до розбудови мережі профільних ліцеїв, тож Подільська районна в місті Києві державна адміністрація має враховувати при плануванні своєї мережі ситуацію у інших районах, адже учні ліцеї не прив'язані до закладів територіально.

Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців району зі сторони закладів професійної та вищої освіти

Окрім дошкільної та середньої освіти, важливою частиною системи освіти загалом є позашкільна. Якщо для дітей дошкільного та шкільного віку можна знайти деякі пропозиції, які, щоправда, варто розширювати, то для дорослих мешканців району таких пропозицій значно менше. Водночас, неформальна освіта для дорослого населення, включаючи осіб третього віку, може бути не лише дозвіллям, а й слугувати можливістю перекваліфікації для подальшого працевлаштування.

- Одним з перших важливих кроків у напрямку розширення пропозиції позашкільної освіти є налагодження співпраці між закладами професійної та вищої освіти, Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та закладам позашкільної освіти. Таку співпрацю можна створити шляхом проведення зустрічей, на яких будуть обговорені можливі напрямки кооперації: наявні освітні пропозиції та можливості у різних сторін; на якій основі Подільська районна в місті Києві державна адміністрація може співпрацювати з тими чи іншими закладами освіти; як задовольнити потреби зацікавлених мешканців.
- Для цього потрібно також провести дослідження з метою збору даних щодо освітніх потреб дорослого населення. Окрім цього, під час такого дослідження варто дізнатись пріоритетні для них напрями освіти та які функції має виконувати така неформальна освіта на думку мешканців району: підвищення кваліфікації, перекваліфікації, а також у яких форматах таке навчання було б найбільш корисним.
- На основі результатів проведеного дослідження та налагодженої співпраці варто розробити спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія», Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, закладами позашкільної та професійної освіти спеціальні програми та курси для дорослого населення району, з можливим

залученням до цього Культурно-мистецького Центру Національного університету «Києво-Могилянська академія» - як приміщення для проведення курсів, концертів, виставок.

- Окрім дорослого населення, варто також звернути увагу на пропозиції позашкільної освіти також для дітей молодшого шкільного віку та підлітків. Особливо важливо звернути увагу на навчання зі здорового харчування, сексуальної грамотності та екологічної безпеки. Це ті напрямки, які стають дедалі більш актуальними, і які не завжди забезпечуються шкільною програмою. Управління освіти Подільського району може налагодити співпрацю з Київським міським центром громадського здоров'я для посилення такого напрямку позашкільної освіти.

Запроваджено підтримку для шкіл, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)

Зараз учні з різним рівнем навчальних досягнень "розподілені" між кращими та гіршими школами. Зв'язок між освітніми результатами та соціально-економічним статусом учнів засвідчують численні міжнародні та національні дослідження.

Школи, учні з яких показують гірші освітні результати, потрібно підтримувати - особливо якщо в таких школах навчаються учні з родин з нижчим соціально-економічним статусом. Це дає змогу кожній дитині, незалежно від її походження, отримати якісну освіту та гідні життєві перспективи.

- Для того, щоб усі кроки, спрямовані на підтримку шкіл з гіршими освітніми результатами дійсно були корисними та ефективними, варто провести навчання для Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації щодо методології та інструментів проведення досліджень. Такі дослідження необхідні будуть для виявлення переваг шкіл з високими результатами навчання та проблем шкіл з низькими результатами навчання.

- Наступним кроком є проведення дослідження для виявлення переваг шкіл з високими результатами навчання та проблем шкіл з низькими перевагами навчання для кращого розуміння, яка саме підтримка необхідна школам. В тому числі під час дослідження важливо охопити потреби батьків, послуги, які надають школи з кращими освітніми результатами, вплив селективності шкіл та умов у школі на освітні результати. Збір такої інформації допоможе зрозуміти, що найбільше впливає на кращі освітні результати в школах, яку роль в цьому відіграє освітнє середовище.

- За результатами дослідження потрібно розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик в школах з гіршими освітніми результатами. Окрім цього, необхідно також вивчити міжнародний досвід з подолання нерівності між школами та розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик з міжнародного досвіду.

Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до школи: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одній школі.

- Важливим кроком до забезпечення рівності освітніх можливостей стали нові правила зарахування дітей до початкової школи, які були затверджені у 2018 році. Тому варто впроваджувати моніторинг повідомлень про порушення нових правил вступу до школи, коли, наприклад, школи проводять співбесіди чи відбори на навчання в початковій школі.
- Як уже зазначалось раніше, розподіл територій шкіл варто робити на основі даних про кількість дітей в районі загалом, а також, зокрема у мікрорайонах, чи навіть на вулицях. Ця аргументація за допомогою даних забезпечить рівномірний розподіл територій шкіл, особливо щодо селективних шкіл - ліцеїв та гімназій. Тобто, у Подільському районі не має бути шкіл, на території обслуговування яких проживає значно менше дітей шкільного віку, ніж на деяких інших.
- Окрім рівності освітніх можливостей для дітей з різним соціально-економічним статусом, потрібно говорити також про важливість інклюзивного навчання. В першу чергу потрібно провести збір даних щодо обладнання інклюзивного простору в школах району: для маломобільних дітей, для дітей з особливими освітніми потребами. Під час такого збору даних необхідно перевірити наявність безбар'єрних просторів, наявність інклюзивних класів та тьюторів у школах району.

2.3.2 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: КУЛЬТУРА, ТУРИЗМ, СПОРТ, ДОЗВІЛЛЯ

2.3.2.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Особливістю даної секторальної стратегії є розробка комплексного системного бачення - як локальні мешканці та гості Подільського району проводитимуть власний вільний, позаробочий час в публічних просторах Подільського району. Основними критеріями щодо визначення типів активності та напрямків стратегічного зростання є елементи загальнопроектної Візії:

- Збалансована структура змішаного використання міського простору;
- Хороші умови для розвитку креативного класу та індустрій;
- Пропагування статусу центру мистецтва і культури, а також точки тяжіння туризму;
- Пропозиція мереж просторів для індивідуального розвитку;
- Бенчмарк для збалансованих культурних і креативних районів України;
- Баланс між традиціями і сучасністю;
- Багатогранна співпраця між представниками різних секторів.

2.3.2.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Загальна ситуація

В рамках сучасних адміністративних меж району культура, спорт, рекреація розвиваються нерівномірно із огляду на географічну протяжність району та історично сформовані контексти мікрорайонів. Основними факторами, що вплинули на міру розвитку досліджуваних категорій в мікрорайонах на сьогодні стали: наявність історико-культурної спадщини (пам'ятки архітектури, мистецтва), характерні природні ландшафти (схили, ріки, озера), наявність комунальної інфраструктури (майданчики, бібліотеки, музеї, театри).

При більш детальному розгляді районів із точки зору туризму, культури, рекреації і спорту було виявлено сильні і слабкі сторони кожного із них, а з врахуванням Візії Концепції сформовано специфічні цілі. Такі цілі направлені на усунення існуючих проблем та визначення чіткого напрямку комплексного та інтегрованого розвитку даних галузей.

Ситуація в різних районах

Історичний Поділ – простягається від Поштової площі із виходами на набережну і Труханів острів, до вулиць Верхній та Нижній Вал і далі до станції метро Тараса Шевченка. З іншої сторони мікрорайон обмежений схилами Дніпровських пагорбів та безпосередньо виходом до річки Дніпро.

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Історичний Поділ	найбільш сконцентрована кількість формальних/ неформальних, комунальних та приватних культурних закладів	найбільш навантажений туристами район, в особливості від Поштової площі до Валів	недостатня кількість спортивної інфраструктури в кварталах району	мікрорайон із нерозкритим повним потенціалом навколишніх природних ресурсів (схили, набережна, Труханів острів, водний транспорт)

Подільсько-Куренівська промислова зона (перешийок) – територія в якій присутня велика кількість виробничо-господарських приміщень, простягається від межі Історичного Подолу до Кирилівського гаю.

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Подільсько-Куренівська промислова зона	має ряд представників креативних індустрій і є хорошою базою для розвитку неформальної культури	отримує значно менше туристів за Історичний Поділ, але має кілька точок, що можуть стати «магнітами» (наприклад, замок Ріхерта)	недостатня кількість спортивної інфраструктури та інфраструктури для базової фізичної активності	територія дуже забруднена за рядом показників (див. розділ екології) і не є привабливою наразі до рекреації і відпочинку

Куренівка і Антифіївка (до залізниці)

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Куренівка і Антифіївка	основною домінантою району є Кирилівська церква (спадщина ЮНЕСКО), також є комунальна культурна інфраструктура	за рахунок Кирилівської церкви та частково стадіону Спартак цей район отримує, але неповну увагу туристів. Цей потенціал може розкриватися ще	враховуючи тип забудови мікрорайону кількість об'єктів може бути трохи вищою, але якість і доступність має суттєво покращитися (реконструкція і відкриття стадіону Спартак)	на території присутні кілька парків і скверів, ревіталізації підлягають струмки і озера

Замковище, Мостицький масив, Сирецький дендропарк

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Замковище і Мостицький масив	наразі присутні лише громадські ініціативи та комунальні культурні заклади. Цієї кількості і якості для мікрорайону недостатньо	майже відсутній	через нерівномірний розподіл та незадовільний стан спортивної інфраструктури спортивні сервіси обмежені	значну частину району займає дендропарк Сирець та парк Сирецький гай. Мають потенціал до спортивного використання

Виноградар, Вітряні гори

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Виноградар і Вітряні гори	досить багато комунальних культурних установ. Необхідне якісне програмне наповнення та мережування із центральними установами	мінімальний, в мікрорайоні є урочище Крістерів, що може бути локальним туристичним «магнітом»	мікрорайон має значну кількість спортивних комунальних майданчиків, але їх стан більше ні на 40% незадовільний	в мікрорайоні є різноманітні локальні рекреаційні об'єкти – парки, сквери, урочища і озера. Їх благоустрій покращить забезпеченість мешканців якісним рекреаційним ресурсом

Північно-західна частина Подільського району межує із лісо-парковими зонами і сполучається за межами району із Пущею-Водицею. Цей зв'язок є стратегічним із точки зору туризму, спорту та рекреації. За сприятливого сценарію в цьому районі також можуть реалізовуватися культурні проекти такі як фестивалі під відкритим небом, арт-резиденції.

2.3.2.3. ЦІЛІ ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Основні цілі концепції інтегрованого розвитку Подільського району по відношенню до культури, спорту, туризму та рекреації це «Прогресивний район» та «Висока якість життя». За умови виконання такого сценарію весь

район має бути охоплений мережами спортивних і культурних об'єктів, що працюють міжсекторально. В районі наявна розгалужена мережа природних об'єктів із необхідною відпочинковою інфраструктурою і підходами до них. Гості району із легкістю знаходять сценарій відпочинку до душі і легко пересуваються між мікрорайонами.

Під-ціль	Сфера дій
Запроваджено сталий міжнародний туризм	Створити стратегію управління місцями туристичного тяжіння.
	Диверсифікація туристичних сценаріїв у Подільському районі.
	Включення культурної та подієвої стратегій Подільського району до дискурсу міжнародного співробітництва і мережування.
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Розвиток бібліотек як ком'юніті/культурних центрів для інтеграції громади.
	Регулярна та близька мережа спортивної інфраструктури.
	Промоція приватно-публічних партнерств в сферах спорту, культури і рекреації.

2.3.2.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Відповідно до цінностей проекту, Подільський район культивує рівні можливості для мешканців, дбає про спадщину та примножує культурні ініціативи.

З огляду на ряд мікро і макротрендів (України і західних сусідів) у сферах спорту, культури, туризму, рекреації було зафіксовано ряд висновків і необхідних дій, що лежать в основі успішного, збалансованого району.

Туризм

У туристичних і трендових районах європейських столиць, як Берлін, Осло, Відень, Хельсінкі розвиток стратегії щодо «відпочинкових» галузей (туризм, рекреація, спорт, культура) не ділиться для туристів та для містян – вона має відповідати вимогам обох.

Із точки зору просторового вираження дій щодо туризму, то вибудовуються сценарії для різних соціальних груп, а також для мікрорайонів із власними особливостями. Так вдається розосередити наплив туристів по різноманітним точкам тяжіння: пам'яткам, паркам, набережним, стадіонам, театрам, тощо.

Для підтримання мобільності туристів між різними мікрорайонами необхідно організувати мережу сталої мобільності, яка включає в себе не тільки туристичний і громадський транспорт, а також і систему байк-шерінгу, «зелених коридорів», пішохідних «коротких шляхів». Це дасть змогу і маломобільним групам населення діставатися бажаної точки в короткий час.

Важливо встановити і підтримувати ефективні механізми статистики і моніторингу кількості туристів та із самого початку сфокусуватися на створенні доданої вартості туризму, аніж на збільшенні кількості туристів «короткої ланки».

В рамках розвитку району туризм має бути не окремою індустрією, а інтегрованим каталізатором розвитку району. Туризм – це можливість швидше переформувати район у відповідності до візії проекту.

Великою мірою успіх туристичної стратегії Подільського району буде полягати у віднайденні балансу між локальними мешканцями і туристами. Тому підхід в створенні умов для локальних мешканців як тестувальників туристичних сервісів є ефективним.

В основі стратегії туристичного розвитку Подільського району має бути полівекторність. Тому необхідно зафіксувати ряд тематичних сценаріїв, що мають потенціал до розвитку:

- Історико-культурний (популярні пам'ятки мистецтва і архітектури);
- Подієво-культурний (події, що відбуваються або в закладах, або в публічних просторах, що пристосовані до цього і мають чіткий регламент до подій);
- Бізнес туризм (організація і проведення міжнародних та національних подій, конгресів, конференцій – потребує відповідної інфраструктури);
- Пізнавальний туризм (тематичні, авторські, кураторські екскурсії, що знайомлять не лише із найбільш давніми частинами району);
- Мистецький туризм (відвідування експозицій, галерей, приватних зібрань);
- Рекреаційний туризм (зелений – ліси, сквери, парки; водний – водні види активностей);
- Спортивний туризм (проведення змагань, спортивних фестивалів, дитячих та юнацьких ігор).

Ці сценарії можуть бути застосовані відповідно до контексту мікрорайону, наявної інфраструктури та природнього ландшафту.

Для реалізації концепції про створення доданої вартості для туристів з метою підвищення якості відпочинку та середнього чеку і контролем кількості туристів необхідно зосередитися на сформованих під кожен сценарій розгалужених ланок споживання.

В той самий час необхідно розробити, ввести і підтримувати комплексну систему збору первинної та вторинної інформації про туристів із метою моніторингу динаміки ринку. Це дозволить тримати під контролем бажане число туристів і не допускати критичних та кризових сценаріїв, які сьогодні можна спостерігати на вулицях Венеції, Барселони, Дубровника, Амстердаму і багатьох міст, які починають страждати від туристів, та можуть втратити власну первинну ідентичність і привабливість через них.

З точки зору розвантаження історичного Подолу і переведення потоків туристів до:

- креативних постіндустріальних зон,
- зелених схилів над Дніпром,
- важливих рекреаційних зелених зон Куренівки,
- водних просторів навколо затоки Гавань,
- природніх озер та далі до Пущі-Водиці.

Необхідно створити умови для сталої мобільності, безбар'єрного переходу через Нижній і Верхній Вал, проходу через промислову Подільсько-

Куренівську зону, переходу через залізницю на Куренівці та виходу через Антифіївку до озер Виноградаря. За таких умов переміщення туристів буде безбар'єрним. Також всі соціальні групи гостей отримають рівні можливості пересування.

Заходи що підтримки сталого розвитку туризму в Подільському районі:

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Облаштування інклюзивного центру туристичної інформації.
Поштова площа	Реорганізація публічного простору, враховуючи те, що локація буде вузловою відправною точкою для ряду пішохідних/бігових/велосипедних маршрутів в напрямках Труханового острову, Володимирської гірки, набережної, історичного Подолу, нових пізнавально-розважальних річкових маршрутів.
вулиця Сагайдачного	Регулювання максимально дозволеної гучності вуличної музики для кафе, дизайн гайдбуку подій для вулиці, повна пішоходизація.
вулиці Верхній і Нижній вал	Облаштування людиноорієнтованих пішохідних переходів через Вали для подовження наявних туристичних маршрутів з історичного Подолу. Обмеження швидкісного режиму для збереження чистого та привітного міського середовища до користувачів.
	Додатково облаштована система навігації та вказівників для нових історико-культурних та туристичних маршрутів.
Музей Чорнобиля – Контрактова площа	Закінчення реалізації проекту інклюзивного простору Контрактової площі, надання Гостинному двору змішаного використання (соціальна, комунальна, економічна функції).
	Посилення складової музею Чорнобиля через просторові та непросторові рішення: діджиталізація ресурсів, навігація в просторі, багатомовність матеріалів, підхід сторітелінгу.
Замкова гора, Пейзажна алея, алея художників	Ревіталізація занедбаних ділянок для кращого сполучення між вернім та нижнім містами із особливою увагою до збереження зелених насаджень та екосистеми.
	Підтримка та подальший розвиток існуючої ініціативи «туристичний маршрут Коло Подолу» в межах Історичного Подолу.
Гавань	Влаштування водної спортивної станції в зоні устя затоки Гавань для надання доступу до води туристам і локальним мешканцям, продовжуючи концепцію активної і доступної набережної.
вулиця Нижньоюрківська, гора Юрковиця	Підтримка контрольованого та безпечного розвитку локального хабу андерграунд культури відповідною інфраструктурою (комунікації, транспорт), подієвими майданчиками.
	Облаштування вузлового субцентру – Музею сучасного мистецтва // мультифункціонального центру на базі Заводу Ріхерта
Куренівсько-Подільська промислова зона	Підтримати доступні до оренди робочі місця/майстерні для майстрів, людей з креативного класу, які фокусуються на мистецтві, пост-промисловій ревіталізації. Запровадження канікул на податок на землю.
Кирилівський гай	Розвиток хабу спадщини ЮНЕСКО – церква в комплексі з парком: - діджиталізація, двомовність, навігація, сторітелінг в дизайні, проведення тренінгів для персоналу - паркова інфраструктура, що доповнює ансамбль пам'ятки ЮНЕСКО, але також яка слугує атракцією сама по собі (функції прогулянкової зони, активного відпочинку). В такий спосіб можливо розширити аудиторію комплексу серед локальних мешканців.

Куренівська індустріальна зона (вулиця Сирецька)	Влаштування постіндустріального природного парку (приклад Gleisdreiecke у Берліні), як субцентру минулої індустрії у районі.
Парк Дубки, Дендропарк Сирець	В рамках дозволених регламентами об'єктів додати нову спортивно-рекреаційну інфраструктуру (для бігу, лижного відпочинку, велоруху, скандинавської ходьби) – пункти прокату, покриття/треки, навігація, комунікація/дизайн/маркетинг.
Парк Кинь-Грусть, резиденція Крістера	Створення і підтримання мережі природно-історичних об'єктів – озера, парки, садиба із метою створення території із власним наративом. Такий субцентр активуватиме дослідження і відкриття незнайомих куточків Подільського району серед місцевих і туристів.
	Облаштування «зелених діагоналей» від Поштової площі до парку Кинь-Грусть та Берковецького кладовища, як основної туристичної, чистої пішохідно-велосипедної артерії через район.
Виноградар	Спільний концептуальний розвиток Синього та Блакитного озер в рамках ідеї «острів природи у місті», включаючи територію між ними, яка наповнюється об'єктами відпочинку та рекреації.
	Розвиток зони озер, як стартового пункту для спортивної активності в напрямку територій Пуща-Водиця.

Для досягнення цілі високого рівня життя мешканців району в частині культури, спорту та відпочинку слід враховувати такі моменти, які забезпечують наступні стандарти.

Культура

Культурну програму Подільського району необхідно формувати, враховуючи різні вікові та зацікавлені групи. Це в свою чергу вказує на необхідність комплексного бачення «карти» культурних гравців району. Тобто розглядати комунальні установи в комплексі із громадськими та приватними в рамках ширшого розуміння культурної діяльності.

Застосування принципу міської гнучкості (urban resilience) дозволить уникнути виключно додаткового будівництва нових об'єктів і сконцентруватися на заповненні критично недоукомплектованих районів, а також на проектній кооперації різнопрофільних ініціатив із різних мікрорайонів.

Створення єдиної мережі культурних об'єктів дозволить пожвавити культурні зв'язки не тільки між «провідними» організаціями району, але і із культурними організаціями мікрорайонів. Таким чином, планується знизити рівень маргіналізації в окремих «порожніх» з культурної точки зору районах (Куренівка, Антифіївка).

В рамках моніторингу Українського культурного фонду було виявлено присутність українських учасників лише у 16 із 28 європейських культурних мереж. Це вказує на необхідність промоції локального культурного продукту на міжнародній арені. Таким чином в районі із часом будуть з'являтися нові проекти міжнародного співробітництва, що зав'язані саме на прямих зв'язках із культурним партнером, а не на підтримці виключно посольств або фондів.

Вже сьогодні серед усіх районів Києва Поділ виділяють, як один із найбільш креативних і прогресивних із точки зору сучасної культури. Це відбувається на тлі іншого факту, що в межах Подільського району друга за

кількістю серед районів Києва пам'яток архітектури. На Поділ йдуть за старовинною, традиційною київською історією. Додатково до цього Поділ має ряд культурних локальних установ, що працюють і обслуговують саме локальних мешканців.

Керуючись обраним принципом розвитку культурного вектору, виникає необхідність у:

- формуванні якісного культурного продукту, що використовує як минуле так і сьогодення Подільського району,
- донесенні цього продукту до мікрорайонів в доступній і інтерактивній формі,
- підтримці кращих лідерів культурного сектору в міжнародній кооперації з метою нанесення Подолу на культурну карту Європи.

Ці основні цілі можуть бути досягнуті через чотири основні кроки:

1. Мережування культурних установ Подільського району – відбувається із метою донесення якісного культурного продукту через колаборації і партнерства на місцях у мікрорайони (із трендового історичного Подолу донести до Виноградаря, Антифіївки тощо)

Приклад

Кілька незалежних мистецьких центрів об'єдналися в рамках спільного культурного проекту, що відбувався на території Історичного Подолу. Цей проект називався «Коза» - від традиції «водити козу» із місця на місце. Шлях Кози проходив визначеним маршрутом через культурні установи де на відвідувачів чекала та чи інакша культурна активність. До маршруту було включено не тільки приватні заклади культури, але й муніципальні, що дозволило встановити нові зв'язки між гравцями сектору і адресувати події ширшій аудиторії, включаючи літніх людей, дітей, людей низького матеріального достатку.

Через створення єдиної платформи культурних ініціатив Подільського району і впровадження програмних напрямків її дії буде можливо досягнути через обміни ефекту «вирівнювання» культурного фону або наявності культурних сервісів для локальних мешканців. Показовим прикладом актуалізації муніципальної культурної установи через якісно новий підхід є Бібліотека імені Валі Котика, що на базі покращених інфраструктурних умов приміщення можуть запропонувати ширший спектр послуг для різних вікових груп аніж інша середньостатистична бібліотека району.

Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва, бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

2. Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва, бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

Основні лінії культурної стратегії:

- *культивація різноманіття культурних проявів із постійним підвищенням їх якості,*
- *відповідність програмного наповнення подій світовому контексту кожного із секторів,*
- *культура доступна кожному.*

3. Промоція власного потенціалу – розробка комплексної культурної стратегії Подільського району, що допоможе прокомунікувати саме із необхідною цільовою аудиторією ключові повідомлення.

4. Для збільшення подій на районі пропонується сформувати комітет культурних радників при департаменті району, до якого увійдуть фахові представники вітчизняного культурного сектору.

До переліку тих локацій, на яких має відбуватися відбір пропонується включити:

1) Поштова площа та Контрактова площа;
2) Рибальський півострів – парк Моряків, нова сцена;
3) Дніпровська набережна;
4) Юрковиця і промисловий радіус – регуляція гучності, організація потоків відвідувачів, заходи безпеки;
5) Кирилівський гай – зона пам'ятки ЮНЕСКО // події відповідного спокійного та класичного форматів.

Нової комплексної культурної функції на базі мікрорайонів можуть набувати в першу чергу бібліотеки. Із метою ефективного менеджменту і комунікації всередині району може бути доцільним створити 2-3 ключових ком'юніті центри (історичний Поділ, Виноградар, Куренівка) навколо яких буде далі відбуватися радіальна комунікація і менеджмент прилеглих культурних установ.

Локація	**Захід/активність**
Набережна	Забезпечити 1-2 подієвих майданчиків, що поєднуватимуть пішохідну частину із водою, та відповідатимуть загальній концепції набережної для пішоходів.
Гавань – парк Моряків	Створення подієвого майданчику «трансформера» що протягом року слугуватиме як комунальною сценою для локальних мешканців, так і для знакових культурних подій району.
Воздвиженка	Активація приватного культурного осередку через пожвавлення пішохідного сполучення між верхнім та нижнім містом. Завершення реконструкції комплексу Пейзажна алея та сходи.
Верхній та Нижній вали	Підтримка локальних низових ініціатив в процесі переосмислення будівлі автостанції Поділ.
вулиця Нижньоюрківська	Підтримка розвитку кластеру нічної андерграунд культури.
Завод Ріхерта	Створення сучасного центру сучасного мистецтва на Подолі з допоміжними функціями – громадські простори, конференц зали, заклади харчування тощо.
Куренівсько-Подільська промислова зона	Створення умов для ревіталізації промислових об'єктів в інфраструктуру для культурних, корпоративних, соціальних подій.
Житловий масив Куренівка	Створення 2-3 сучасних міждисциплінарних культурних центрів, враховуючи нерівномірне покриття культурних установ і бібліотек.

Спорт

Спорт і фізична активність в більшості країн Європейського Союзу вже не є виключно дисципліною в шкільній програмі. Натомість зайняття спортом мешканців є індикатором здорового міста. Тому загальнодоступна можливість займатися спортом є запорукою базової цінності – здоров'я.

Різноманітне представлення видів спорту в публічних просторах, зелених зонах, вулицях є основою для збалансованого спортивного району. Додатково можуть бути передбачені загальноміські об'єкти за умови їх завантаження локальними користувачами у періоди вільні від офіційних подій. Ціноутворення і дизайн мають відповідати умовам інклюзивності для малозабезпечених та маломобільних груп населення.

Пов'язаність спортивної інфраструктури із природнім контекстом району (парки –лижі, біг, туризм, орієнтування, фітнес; озера і ріки – плавання, водний спорт) дозволить створити сталу і нешаблонну спортивну модель району.

Із метою створення умов для достатньої фізичної активності відвідувачів і мешканців району необхідно реалізувати три ключові принципи:

- насичення мікрорайонів мало- та середньогабаритною спортивною інфраструктурою (воркаут зони, столи для настільного тенісу, ігрові мінімайданчики),
- мережування спортивних точок для циклічних видів спорту (біг, плавання, лижі, велосипед, ролери, ролики), що веде до створення сітки маршрутів в районі,
- створення ключових спортивних субцентрів, що ведуть до створення спеціалізованих осередків у мікрорайонах. З огляду на інтегрований аналіз із представниками інших секторів (економіка, містопланування) було встановлено можливі варіанти таких проектів:

• станція водного спорту в затоці Гавань,
• розширення і відновлення спортивного комплексу Спартак,
• створення локального спортивного центру, що покриє радіус схилів над Дніпром і Труханового острова,
• легкоатлетичний манеж в районі вулиці Маршала Гречка,
• поліспортивний центр на одній із зелених зон – Сирецький парк, Виноградар, урочище Кинь-Грусть

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Інтегрування спортивний об'єктів малої та середньої форми у публічні простори, що розміщені у шаховому порядку у кварталах.
Поштова площа	Влаштування відповідної інфраструктури вузловій точці із якої розходитимуться різного роду спортивні маршрути.
Гавань, територія набережної, зона валів	Облаштування зони водного спорту, плавучої станції в якій локальні мешканці і туристи можуть практикувати в цих видах.
Набережна	Резервування ділянок під гнучкі сценарії вуличного спорту без капітальних втручань у конструкції.

Юрковиця	Розвиток осередку вуличного та андерграунд спорту (стрітбол, паркур, воркаут, хіп-хоп)
Подільсько-Куренівська промислова зона	За прикладом заводу Тетрапак культивувати створення ігрових майданчиків, танцювальних студій, скейтпарків на базі старих промислових зон.
стадіон Спартак	Ревіталізація стадіону, як головної спортивної арени району, що може приймати ігрові, атлетичні змагання національного та міжнародного рівнів.
Кирилівський гай	Додання охайної інфраструктури, що не суперечить стилю зони спадщини ЮНЕСКО, але культивує активне використання даної зеленої зони (біг, скандинавська ходьба, лижі, прокат роликів).
Куренівська промислова зона	Активний парк (за аналогією до проекту Gleisdreiecke у Берліні), що з'явився на місці промзони.
житловий масив Куренівка	Створення 2-3 поліспортивних центрів із відкритими і доступними майданчиками для усіх груп населення (див. карту).
ДПТ Гречка	Зведення накритого легкоатлетичного манежу для любительського локального та міського спорту.
озера Блакитне і Синє	Розміщення вузлової спортивної станції в якій стартують в фінішують різноманітні маршрути активності (фітнес, кросс, вело, лижі, біг)

Рекреація і відпочинок

Для більш збалансованого і неспішного проведення часу в районі важливо використовувати весь наявний природній потенціал і ресурс. Прогулянкові і фітнес маршрути мають проходити наскрізь район і створювати доступну мережу із необхідною інфраструктурою.

Створення мережі зелених зон і встановлення типів активності у них із відповідною інфраструктурою дозволить надати усім мешканцям і гостям району рівні можливості рекреації без залежності від місця проживання.

Комплексний підхід до теми рекреації в Подільському районі передбачає вирішення наступних питань:

1. Відкриття доступу до закритих природних зон (якщо це не суперечить охороні особливих зон).
2. Мережування рекреаційних зон і метою надання можливості вільно переміщуватися із однієї зони в іншу або за допомогою елементів вуличної сітки із відповідними зеленими вкрапленнями.
3. Розробити ієрархію можливого втручання і влаштування благоустрою для відвідувачів у природніх рекреаційних зонах.

Тип А – виключно акуратне втручання у вигляді різнопрофільних мощень для різних видів відпочинку (прогулянки / біг / скандинавська ходьба / велодоріжка) в об'єктах особливого природного режиму.

Тип Б – насичення невеликих парків і скверів додатковими стаціонарними спортивними майданчиками помірної активності (настільний теніс / воркаут зони / мотузкові парки / зона барбекю / альтанки).

Тип В – ключові природні об'єкти, що мають найвищу можливу ступінь активності і відіграють важливу роль в житті району

4. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

5. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

2.3.3 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

2.3.3.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

В Подільському районі мають бути впроваджені принципи "Здорового міста".

Здорове місто — це місто, де постійно створюються нові та розвиваються старі фізичні та соціальні простори, розширюються способи використання цих спільних ресурсів.

Здорове місто має на меті: створити сприятливе для здоров'я середовище, досягнути високої якості життя, забезпечити основні санітарно-гігієнічні потреби, забезпечити доступ до медичної допомоги (WHO).

Реалізація цілей здорового міста відбувається шляхом впровадження 5 основних принципів планування та управління здоровими містами (Шанхайський консенсус щодо здорових міст, WHO, 2016)

1. Інтегрувати охорону здоров'я як основний аспект у всіх політиках: визначити пріоритетні політики, що створюють синергію між політиками охорони здоров'я та іншими міськими політиками та залучити усіх відповідних суб'єктів до містобудівного планування на основі партнерства;

2. Націлитись на всі — соціальні, економічні та екологічні — детермінанти здоров'я: впровадити принципи інтегрованого розвитку територій та політики, які зменшують бідність та нерівність, захищати права людини, розвивати соціальний капітал та інклюзію, просувати стале використання міських ресурсів;

3. Сприяти сильній громадській активності: впроваджувати інтегровані підходи до промоції здоров'я в школах, на робочих місцях та в інших містах масового чи постійного користування; підвищити грамотність в питаннях здоров'я; використовувати знання та пріоритети мешканців за допомогою соціальних інновацій та інтерактивних технологій;

4. Переорієнтувати медичні та соціальні послуги на рівність: забезпечити справедливий доступ до публічних сервісів та впровадити концепцію універсального доступу до охорони здоров'я;

5. Впровадити систему збору даних та оцінки рівня добробуту, факторів, що впливають на стан здоров'я: використовувати цю інформацію для покращення як політик, так і їх впровадження, з особливим акцентом на нерівність — та підвищити прозорість та підзвітність.

Тягар хвороб

Першість у хворобах ("Burden of disease", WHO) в Україні несуть серцево-судинні захворювання (ССЗ) — 35,4% від суми потенційних років життя мешканців, втрачених з причин передчасної смертності або непрацездатності. (DALYs, "Global Burden of Disease Study 2017").

Головні інструменти профілактики ССЗ — перш за все фізична активність (від 8000 кроків на день, WHO) а також відмова від паління та вживання алкоголю, збалансоване харчування та співпраця з лікарем первинної допомоги.

Лікування випадків серцево-судинних захворювань складає близько 30% питомої ваги всіх госпіталізацій і суттєво навантажує систему стаціонарного лікування. Смертність від ССЗ, яку можливо було б уникнути при доведенні показників до середньоєвропейських — мінімум 760 мешканців Подільського району на рік, 2 подолянина в день. Ефективна профілактика може скоротити кількість випадків смертності по ССЗ до 4 разів.

Простір що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки

Сьогодні весь вуличний простір Подільського району стримує фізичну активність містян, аж до повної недоступності для найменш мобільних груп. Простір спроектовано за застарілими радянськими будівельними нормами. Пішохідні маршрути та житлові масиви району розірвані підземними переходами (12 на території, 3 на межі району), довгими ділянками вулиць без пішохідних переходів, залізничними шляхами та промисловими зонами, публічні простори не мають інфраструктури для довгого перебування протягом дня.

Пониження бордюрного каменю на пішохідних переходах в районі точкове. До існуючих понижень не підведена зливова каналізація, що створює восени та взимку наповнені водою додаткові перепони для руху.

Система планування тротуарів та відведення дощової води з дахів, низька якість поверхні тротуарів та відсутність ефективної системи прибирання сприяють ожеледиці на поверхні тротуарів взимку. Це робить простір небезпечним для пішоходів та знижує фізичну активність містян до можливого мінімуму.

Спортивно-розважальна інфраструктура району представлена інфраструктурою для спорту високих досягнень (стадіон "Спартак"), спортивними комплексами в школах, закритими для користування мешканцями та типовими спортивними майданчиками різних періодів у дворах.

Інфраструктура дозвілля для дітей обмежена формами дитячих майданчиків. Підлітки виключені з користування публічними просторами, немає інфраструктури фізично-розважальної активності та вуличних видів спорту та соціальної активності, на яку є запит (велодоріжки, столи для малого тенісу, майданчики для баскетболу 3x3, мініфутболу, рампи для велосипедистів та ролерів, майданчики для соціальних танців).

Модель мобільності в місті сприяє автомобілізації, що призводить до суттєвого зниженню рівня фізичної активності автомобілекористувачів, сприяють збільшенню ваги та підвищенню тягарю ССЗ.

Якість життя

Базовими параметрами оцінки якості життя в районі є чистота повітря, питної води, ґрунту та локальні температури на території району.

Погану якість питної води в кранах вважає гострою особистою проблемою 33% мешканців Подільського району (KANTAR, 2019);

41% мешканців району вважають, що повітря стало гірше, 22% вважають, що це є для них особистою проблемою (KANTAR, 2019).

Головним джерелом забруднення повітря є автомобільний транспорт, насамперед затори на дорогах. Не впроваджується стратегія сталої мобільності міста — основний інструмент зниження автомобільних викидів шляхом пріоритизації велопішохідного руху та обмеженню автомобілекористування в місті.

Вся територія публічних просторів району має локальні джерела пилезабруднення:

- газони, розташовані вище рівня тротуарів, що призводить до змивання землі на тротуари і далі на дороги;
- ділянки відкритого ґрунту, не захищеного газоном, мульчою або грунтопокривними рослинами.

Використання піскосуміші для очищення доріг взимку призводить до піщаного поземку навесні. Робота з джерелами пилезабрудненням в районі не ведеться.

Збір даних про локальну температуру на території району не ведеться. Стратегії пониження температури в публічних просторах на території району немає. Підвищення середньодобових та пікових температур є глобальним трендом з прогнозом на подальше зростання.

Систематичне вивезення опалого листя з зелених зон веде до виснаження ґрунту та негативно впливає на стан дерев та інших зелених насаджень.

Промоція здоров'я

Промоція здорового образа життя в районі ведеться шляхом публікації інформаційних матеріалів в закладах охорони здоров'я. Навчальний курс "Основи здоров'я" в школах є обов'язковим предметом з 1 по 9 клас.

Організовані оздоровчі активності в публічному просторі не проводяться. Приватні компанії та організації до промоції здоров'я не залучені.

Доступ до систем санітарії та гігієни

На території району розташовано 17 бюветних комплексів КП "Київводфонд" (16 працює). Інших джерел доступу до безкоштовної питної води в районі немає.

На всій території району розташована одна працююча безкоштовна публічна вбиральня КП "Київводфонд" — в Куренівському парку. Функцію публічних вбиральнь виконує приватний бізнес: кафе та ресторани.

Житло району забезпечено централізованим водопостачанням. Централізовані каналізація та постачання гарячої води забезпечені на 100% території з багатоповерховою забудовою.

Доступ до системи охорони здоров'я, лікування та паліативної допомоги

Згідно із Законом України 2168-VIII "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" в Україні запроваджується модель фінансування закладів охорони здоров'я з єдиним національним закупівельником та універсальним фінансовим доступом. Реформа скасовує модель утримання закладів охорони здоров'я органами місцевого самоврядування за кошти субвенції з державного бюджету; відбувається перехід на прямі контрактні відносини між автономними муніципальними закладами охорони здоров'я (у формі комунальних некомерційних підприємств) та Національною службою здоров'я України в обсязі згідно наданих медичних послуг.

Зміни вже відбулись на рівні первинної медичної допомоги, з 2020 року за Законом зміни вступають в дію для всіх ланок медичної допомоги.

Функція органів місцевого самоврядування — забезпечувати доступність та наявність обладнання в закладах охорони здоров'я, що їм належать.

Мережа закладів охорони здоров'я в районі характеризується надлишковими площами приміщень та земельних ресурсів.

Первинна медична допомога (ПМД, сімейні лікарі, терапевти, педіатри)

Головними KPI ПМД для міста є доступність до лікаря та можливість його вибору.

Майже половина населення Подільського району не має жодного закладу ПМД в радіусі 500 м від місця проживання. Найбільшу відстань до медичних закладів доводиться долати жителям приватного сектору в західній частині району, Мостицького масиву, Старого Подолу та Воздвиженки.

Найзабезпеченішими у медичних закладах є жителі Нового Подолу (ст. м. «Тараса Шевченка»), а також Виноградаря вздовж вулиці Вишгородської. Деякі з них мають доступ до трьох закладів.

Спеціалізована та стаціонарна медична допомога

На території району розташовані: 4 поліклініки, один клініко-діагностичний центр, 2 дорослих стоматологічних поліклініки та одна дитяча, шкірно-венерологічний і психоневрологічний диспансери, 3 клінічних лікарні (включно з однією для дітей) та 2 національних медичних інститути в підпорядкуванні Національної академії медичних наук України.

Всі ці заклади, окрім 2 центрів ПМД та клініко-діагностичного центру, не знаходяться у підпорядкуванні району. Стратегія розвитку мережі закладів стаціонарної допомоги та розробка перспективного плану інтегрованої мережі закладів охорони здоров'я є загальноміською задачею.

Ключовими організаційними KPI закладів амбулаторної допомоги є забезпеченість всім необхідним обладнанням згідно вимог МОЗ України та НСЗУ, наявність можливості планувати пацієнтами візити та мінімізація терміну перебування пацієнта в медичному закладі

Екстрена медична допомога

На території району немає лікарні з приймальним відділенням, обладнаним згідно сучасних медичних технологій та маршрутів пацієнта.

Доступність екстреної медичної допомоги залежить від завантаженості дорожньої мережі, час доїзду карети екстреної допомоги неконтрольовано підвищується під час пікових навантажень.

Паліативна медична допомога

На території району немає ані закладів охорони здоров'я, що надають паліативну допомогу, ані системи мобільних бригад паліативної допомоги.

SWOT-аналіз

Сильні сторони

Достатні наявні земельні ресурси для створення публічних просторів що підтримують здорові та оздоровчі моделі поведінки: двори, озера, наб. Дніпра, малі річки включно з підземними, схили на Старому Подолі;

Безкоштовний доступ до туалету в місцях масового харчування;

Обов'язковий предмет в школах "Основи здоров'я";

Легкий доступ до артезіанського водного басейну;

50% населення має 500 м доступ до закладів ПМД;

Наявна базова інфраструктура первинної та амбулаторної медичної допомоги, підстанції (міста базування карет) екстреної допомоги;

Наявна базова інфраструктура та земельні ресурси лікарень.

Слабкі сторони

Відсутність інтеграції принципів «здорового міста» в практики планування території;

Відсутність публічних просторів, що задовольняють вимогам до простору, що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки;

Відсутність доступу до питної води на вулицях;

Недоступність території публічних просторів для ММГ;

Низька якість питної води, забрудненість повітря;

Нерегулярність вивозу сміття;

Відсутність системи організації та стимулювання публічних оздоровчих активностей на рівні району;

Низький рівень вакцинації;

Низький доступ до послуг ПМД на територіях приватної садибної забудови;

Застарілість інфраструктури і обладнання та неорганізованість роботи закладів первинної та амбулаторної допомоги;

Надлишок площ закладів охорони здоров'я (до 50%), великі витрати на утримання;

Відсутність закладів та мобільних бригад паліативної допомоги;

Відсутність сучасних приймальних відділень в лікарнях на території.

Можливості

Можливість розгортання системи зелених велопішоходних коридорів в місті;
Можливість швидких рішень: тимчасова інфраструктура здоров'я в дворах, зниження бордюрних каменів на пішохідних переходах;
Демонополізація послуг з утримання територій;
Запуск оздоровчих активностей: клуби вуличного бігу, руханок, йоги та ін;
Відкриття доступу до оздоровчої інфраструктури шкіл та інших комунальних закладів в час, коли немає навчання;
Впровадження системи роздільного збирання сміття ;
Розвиток наявних ЦПМСД та КДЦ як медичних хабів для приватного бізнесу;
Запуск мобільних паліативних бригад як основного інструменту паліативної допомоги;
Можливість використання надлишкових площ закладів охорони здоров'я.

Загрози

Глобальний тренд на підвищення температури, що негативно впливає на обсяг зелених насаджень та витрати на полив;
Тренд на підвищення автомобілізації;
Негативний вплив глобального потепління на обсяг водного ресурсу Дніпра та Десни;
Зношеність системи централізованої каналізації та водопостачання;
Переповненість сміттєвих полігонів;
Відтік медичного кадрового ресурсу;
Спалахи інфекцій з недостатнім рівнем колективного імунітету.

2.3.3 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО ЦІЛЕЙ

"Здорове місто" — у всіх політиках	Налагодити комунікацію між Київським центром громадського здоров'я, районною та міською владою. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження розпорядчих актів району та міста. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження технічного завдання на проектування публічних просторів. Розробити план впровадження принципів «Здорового міста» в існуючі розпорядчі акти району та міста.
Доступність публічного простору на всій території району	Розробити інтегровану карту перепонів різного типу в публічному просторі району *(підземні переходи, місця відсутності понижень бордюрного каменю, довгі ділянки вулиць без пішохідних переходів тощо)* а також під'їздів будинків, де мешкають містяни з інвалідністю. Скласти районний план усунення перепонів у публічних просторах, пріоритезований за кількістю користувачів території. Розробити план будівництва інклюзивних публічних вбиралень з доступом до питної води в публічних просторах на всій території району.
Рівний доступ до оздоровчих активностей для всіх мешканців	Розробити інтегрований план розвитку інфраструктури для оздоровчих активностей всіх типів в публічних просторах для мешканців будь-якого віку (вуличні види спорту, соціальні танці тощо). Створити муніципального закупівельника організації вуличних активностей оздоровчого характеру.
Забезпечене право на чисте середовище для всіх мешканців району	Розгорнути систему контролю якості повітря, води, пилезабруднення та локальної температури на всій території району Впровадити вплив на якість повітря, води як частину KPI для всіх проектів територіального розвитку району

	Створити мапу джерел постійного пилезабруднення та розробити план їх усунення. Впровадити нові стандарти утримання територій, демонополізувати надання послуг з утримання територій.
Обсяг і стан зелених насаджень контролюється на всій території району	Впровадити нові правила озеленення, оцінки та утримання зелених насаджень. Створити Зелений кадастр з інформацією про кожну багаторічну рослину в публічних просторах району. Впровадити систему регулярної оцінки дерев окремими рослинами та ділянками ґрунту. Розробити план озеленення публічних просторів району з пріоритезацією згідно середніх локальних температур.
Доступні всі рівні послуг медичної допомоги для мешканців району	Забезпечити рівний доступ до оренди медичної інфраструктури первинної та амбулаторної допомоги району (2 ЦПМСД та КДЦ) для комунальних і приватних закладів ОЗ — модель "медичних хабів" Розробити та впровадити план забезпечення доступності всієї інфраструктури будівель первинної та амбулаторної допомоги для мешканців будь-якого ступеню мобільності. Впровадити системи муніципального безоплатного медичного таксі для найменш мобільних мешканців та мобільних паліативних бригад. Впровадити оцінку зменшення часу доставки пацієнтів каретами екстреної допомоги як один з KPI в плані впровадження системи сталої міської мобільності.
Рівень вакцинації в районі забезпечує колективний імунітет	Впровадження системи контролю недопуску невакцинованих дітей в заклади освіти (з наданням альтернативи у вигляді домашньої освіти).

2.3.4 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО НОВИХ ЖИТЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ

На мапі відображена стратегічна концепція розвитку технічної інфраструктури Подільського району міста Києва на період до 2030 року. Ця концепція розроблена у відповідності з загальною концепцією міського планування та з урахуванням актуального стану інженерних мереж, прогнозних

показників щодо змін структури та типів використання земельних ділянок району, міграції та приросту населення.

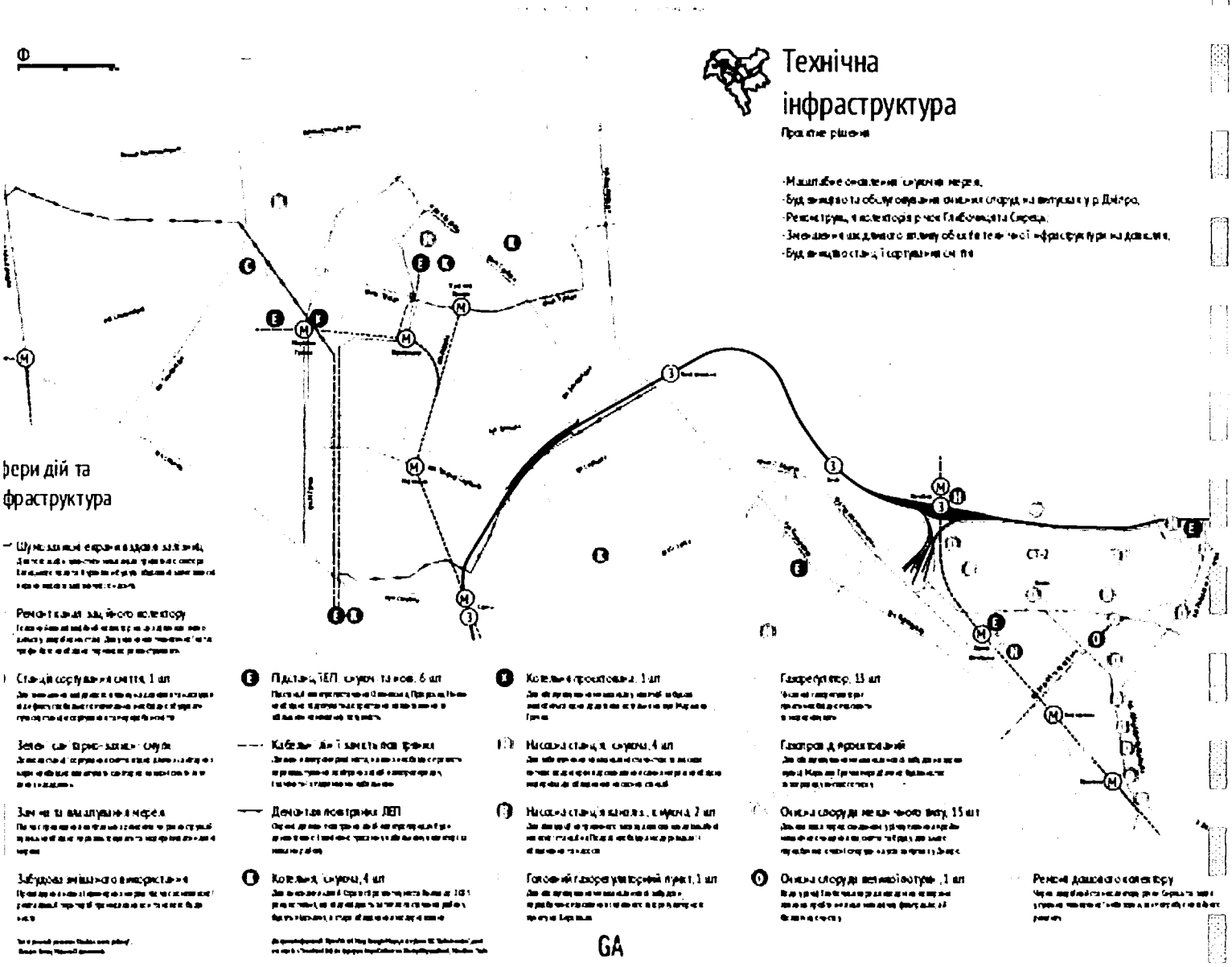

Електро- та теплопостачання

Розвиток систем електро- та теплопостачання спрямовується в першу чергу на реконструкцію існуючих мереж та збільшення пропускної спроможності окремих її ділянок. У зв'язку з тим, що ступінь амортизації об'єктів та мереж теплопостачання на території району складає більше 60%, в період найближчих 10 років повинна бути здійснена повна реконструкція магістральних мереж теплопостачання, реконструкція станції теплопостачання СТ-2 та інших об'єктів мережі. З метою забезпечення найвищої якості послуг з теплопостачання, досягнення цілей інтегрованого розвитку та забезпечення високої ефективності використання коштів, під час реконструкції повинні бути запроваджені сучасні енергозберігаючі технології. Додатково, під час детального планування подальших проектних робіт з реконструкції об'єктів та

мереж має бути досліджено можливість створення нових джерел, які будуть використані для генерації теплової енергії для потреб району. Реалізація цих заходів призведе до скорочення втрат при транспортуванні тепла, підвищення безпеки населення та зменшення негативного впливу теплоенергетичних підприємств та мереж на навколишнє середовище.

Водопостачання

Система водопостачання є вкрай важливою для забезпечення потреб населення та промисловості. Однак, станом на сьогодні, 25% мереж водопровідних мереж є повністю зношеними, що призводить до аварій та втрат питної води. Водопровідні насосні станції мають знос більш 50% і потребують реконструкції, технології та обладнання системи водопостачання морально та фізично застаріли, що окрім за інші наслідки, обумовлює надмірне споживання електроенергії. Відповідні заходи з реконструкції та модернізації об'єктів та мережі водопостачання увійшли до Концепції інтегрованого розвитку.

Водовідведення

Мережа водовідведення в Подільському районі, як і у всьому місті, побудована більше 50 років тому, має значний знос, використала свій технічний ресурс і потребує реконструкції. Близько 45 % каналізаційних мереж відслужили свій амортизаційний термін та знаходяться в незадовільному або аварійному стані. Застосування застарілих технологій очищення стічних вод та перекачування каналізаційними насосними станціями, насосно-силове обладнання яких вичерпало свій ресурс, є потенційно небезпечним для екологічного стану міста. З метою вирішення зазначених проблем до концепції включено напрями дій щодо реконструкції та розбудови мережі водовідведення, в тому числі в місцях неканалізованої забудови на території району.

Газопостачання

Розвиток мережі газопостачання в Подільському районі запланований у відповідності до стратегії розбудови житлових зон району. Концепцією передбачена необхідність модернізації об'єктів та споруд системи газопостачання, розташованих на території Подільського району.

Дощова каналізація

Система дощової каналізації в Подільському районі перебуває в аварійному стані. Основні колектори, в котрих протікають струмок Сирець та річка Глибочиця, потребують негайної реконструкції, оскільки наявний стан не дозволяє їм забезпечити відведення поверхневих вод в період злив високої інтенсивності. Окремої уваги заслуговує питання облаштування очисних споруд на випусках води у р. Дніпро.

Розділ «**Комплексні заходи**» (Додаток 2) включає активності, які об'єднують декілька пріоритетних напрямів розвитку.

Оскільки, завдяки вдалому плануванню інженерних заходів в минулі роки, основні магістральні інженерні мережі пролягають вздовж або під основними транспортними магістралями міста, в тому числі на території

Подільського району, реконструкцію та капітальний ремонт цих мереж доцільно запланувати під час реконструкції вулично-дорожньої мережі району. На схемі ці ділянки виділені зоною з косим штрихуванням. Заходи з розбудови дублюючих мереж дозволять створити комфортні умови для проведення профілактичних, планових та аварійних ремонтних робіт, оперативної ліквідації аварійних наслідків.

В рамках ревіталізації промислової зони Подільського району, в першу чергу, необхідно здійснити детальну інвентаризацію наявних мереж, оскільки кожне підприємство, яке функціонувало на цій території, мало власну інженерну мережу, під'єднану до центральних міських мереж. У випадку недостатньої потужності або незадовільного стану виявлених резервів, нові інженерні мережі будуть прокладені відповідно до нових вулиць, затверджених детальними планами територій.

Разом з цим, під час розроблення дизайну вулиць необхідно враховувати можливість облаштування мереж відведення дощової води сучасними рішеннями для озеленення з метою утримання вологи у повітрі та зменшення навантаження на колектори під час злив та танення снігу. Те ж саме стосується опрацювання питань використання земель, які будуть вивільнені в результаті демонтажу повітряних ЛЕП.

У період реалізації Концепції також передбачаються заходи щодо визначення розташування та облаштування станції сортування та переробки відходів у Подільському районі.

2.4 КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ

2.4.1 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Міська політика у сфері мобільності визначена наступними документами:

- на національному рівні
  - Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року[7].
- на міському рівні
  - Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року[8];
  - Генеральним планом розвитку м. Києва та його приміської зони до 2025[9];
  - Планом сталого розвитку міського транспорту Києва[10];
  - Програмою економічного і соціального розвитку м. Києва на 2018-2020 роки[11];

[7]Джерело відкритих даних: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80
[8] Джерело відкритих даних: https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf
[9]Джерело відкритих даних: https://kga.gov.ua/generalnij-plan/genplan2025
[10]Джерело відкритих даних: http://documents.worldbank.org/curated/en/640531472066198963/pdf/107108-REVISED-PUBLIC-Sustainable-Urban-Transport-for-Kyiv-June-27-2016-REV.pdf
[11] Джерело відкритих даних: https://dei.kyivcity.gov.ua/content/programa-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvytku-m-kyieva-na-20182020-roky.html

- галузевими концепціями:
  - Концепцією розвитку велосипедної інфраструктури в місті Києві[12],
  - Концепцією розвитку паркувального простору в місті Києві та іншими.

Загалом, можна зробити висновок що зазначені документи (крім Генерального плану та Програми економічного і соціального розвитку) відповідають принципам сталої міської мобільності, проте, для досягнення визначених в них цілей, необхідно пришвидшити динаміку реалізації запланованих заходів.

Мобільність у Києві:

Ріст рівня автомобілізації. Соціологічне опитування КМІС 2015 року показало, що рівень автомобілізації Києва станом на 2015 становив 213 авт./1000 жителів. За соціологічним опитуванням КМІС 2017 було встановлено рівень автомобілізації вже 254 авт./1000 жителів.

Збільшення рівня автомобілізації для Києва - явище невідворотнє. При оптимістичному прогнозні станом на 2025 рік рівень автомобілізації буде становити 300 авт./1000 жителів, при песимістичному - 450 авт./1000 жителів.

Середньодобовий коефіцієнт мобільності. Середньодобовий коефіцієнт мобільності киян, в тому числі мешканців Подільського району, становив 1,59 поїздок в будній день за даними соціологічного опитування КМІС 2015 року[13] та 2,19 поїздок за опитування КМІС 2017 року[14]. Коефіцієнт мобільності європейських міст є вищим (2,5-3,0). Вищий коефіцієнт мобільності є латентним індикатором соціально-економічної активності в місті - люди мають бажання/можливість кудись вийти крім рутинних задач. Наприклад, маломобільні люди схильні мати робочі завдання вдома аби уникати проблем низької адаптованості міста до їх умов мобільності. Загалом, динаміка виглядає позитивно і збільшення показника в недалекому майбутньому цілком вірогідне.

---

[12] Джерело відкритих даних: https://drive.google.com/file/d/1HVhQihvyJiBioII8RJSPyO8MCckgq5-W/view

[13] Опитування мобільності, аналогічне німецькому SrV, було проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у період з 12.12.2014 по 27.02.2015 у форматі телефонного опитування (CATI) за методологією компанії А+С Україна і для розробки транспортної моделі міста Києва та його приміської зони. Було опитано вибіркову сукупність у кількості 1% від кількості мешканців Києва, що склало більше 30 тис. респондентів.

[14] Опитування мобільності, тотожне опитуванню 2015 го року за інструментарієм та квотами, було проведено Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) з 5 по 25 грудня 2017 року у форматі телефонного опитування на замовлення компанії А+С Україна для уточнення загальних показників мобільності містян. Загалом було отримано 3015 успішних анкет.

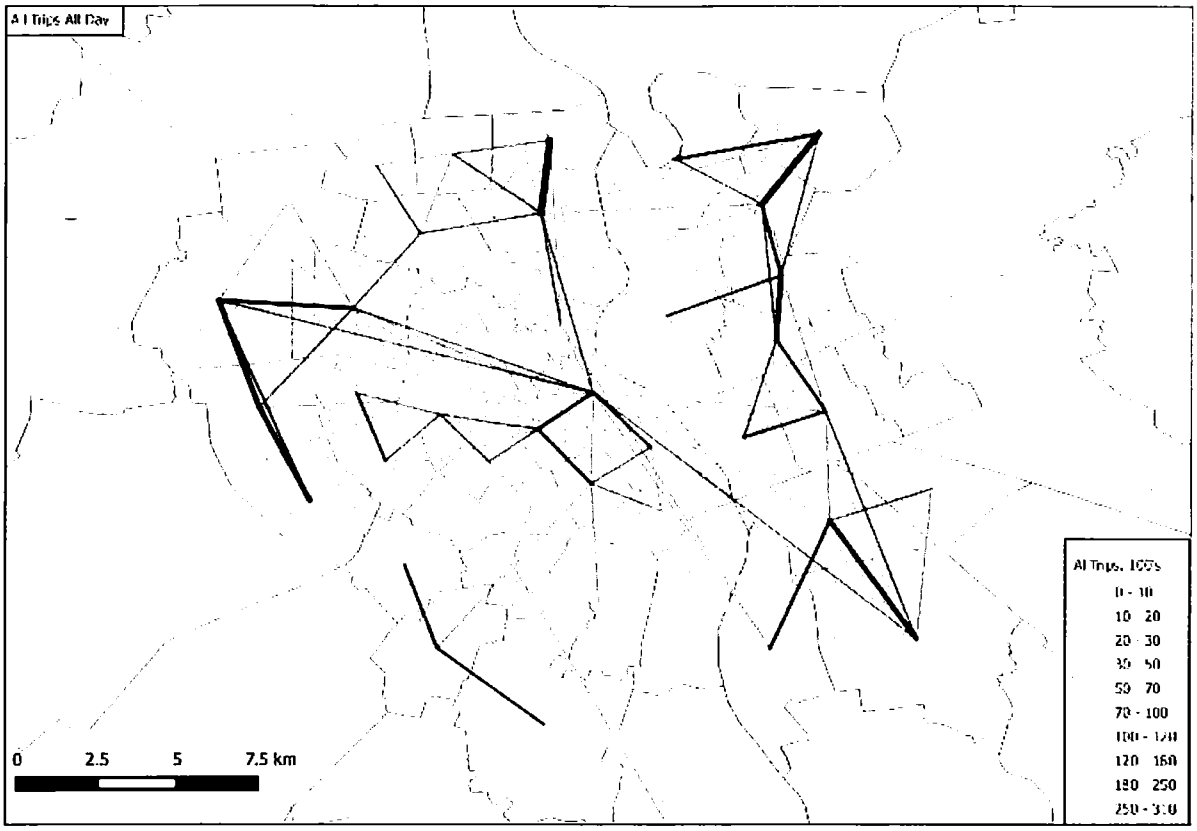

На Рис.2.1. зображені поїздки з пункту відправлення в пункт призначення в Києві протягом доби[15].

Маршрути, що сходяться на Подолі та в районі Майдану Незалежності, свідчать про високий попит сполучення різних районів з центром міста. Найбільша кількість поїздок спостерігається на Оболоні, Троєщині та у Святошинському районі.

Мостові переходи є найбільш перевантаженими автомобільним транспортом ділянками вулично-магістральної мережі міста. Добовий попит на північні мостові переходи перевищує їх нормативну пропускну спроможність у 2,3 рази.

Мала кількість мостових переходів, їх перевантаженість автомобільним транспортом, та відсутність у складі найважливіших з них (ім. Патона та Північний), систем масових пасажирських перевезень, призводить до утворення значних транспортних втрат на кореспонденціях між ліво- та правобережною частинами міста. Отже, Подільський мостовий перехід – важливий інфраструктурний об'єкт, який при ефективному включенні в магістральну мережу та пріоритизації систем масових пасажирських перевезень і велосипедного транспорту може суттєво покращити транспортну ситуацію міста Києва.

Мобільність у Подільському районі

На Рис. 3.1. та Рис.3.2. зображено розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2015 та 2017 рік.

[15] Джерело відкритих даних: https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf

Кількість поїздок на автомобільному транспорті залишилась незмінною, проте жителі Подільського району почали користуватись громадським транспортом на 7% більше. Перехід людей з режиму пішки на режим ГТ може бути спричинений не лише розвитком інфраструктури ГТ. Цей перехід також може бути наслідком деградації пішохідної інфраструктури.

Проте, дійсно, в рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва (SUTP) в 2015 році були розроблені практичні рекомендації щодо оптимізації та реорганізації послуг громадського транспорту. Частина з них були втіленні. Наприклад, нові маршрути ГТ, що проходять в Подільському районі: автобус 119,114, маршрутки 500,502, виділені смуги ГТ, оновлення рухомого складу.

Рис.3.1. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2015 рік

Рис.3.2. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2017 рік

Пішохідна мобільність

Найчастіше обирають переміщення пішки мешканці Подільського району віком 7-18 років та віком 61-70+ років. Зазвичай, середньостатистична дистанція, яку люди долають пішки - 500 м. На цю відстань впливає ряд факторів, основними з яких є стан пішохідної інфраструктури та безпека руху.

На всій території Подільського району спостерігається незадовільна якість покриття тротуарів, що ускладнює рух маломобільних груп населення (які за різними джерелами становлять 30-50% всього населення[16]), а в зимовий час стає небезпечним через незадовільну якість прибирання криги, буруль та снігу. Паркування автомобілів на тротуарах суттєво зменшує ширину пішохідної зони та погіршує безпеку руху. Це явище поширене на всій території Подільського району.

Однією з проблем є відсутність програми розвитку пішохідної мобільності - документи, розглянуті в пункті 1 в більшості орієнтовані на моторизовані види мобільності.

[16] Джерело відкритих даних : http://ud.org.ua/statti/299-malomobilni-grupi-naselennya-khto-tse

Варто зауважити, що історичний Поділ - дуже привабливий для пішоходів за рахунок точок притягнення і активних фасадів (кафе, магазини, бари), змішаних функцій будівель (офіси, житло, комерція), що в свою чергу забезпечує перехресне використання території району.

Велосипедна мобільність

За даними соціологічних опитувань КМІС 2015 р. та 2017 р., рівень велосипедизації в м. Київ збільшився з 161 вел./1000 жителів до 184 вел./1000 жителів відповідно. Проте, коефіцієнт велокористування - ймовірність, з якою власник використає велосипед для щоденних кореспонденцій, - залишається меншим 1%.

Основні перешкоди у використанні велосипедного транспорту: небезпечний дорожній рух, не розвинена мережа велосипедних шляхів, недостатність велосипедних парковок, погана інтегрованість велосипедного транспорту з громадським транспортом, відсутність необхідних зручностей на робочих місцях (душ, парковки, роздягальні тощо) стереотипи та культурні обмеження, упереджене мислення, культура автомобілізму. Тим не менше велосипедний транспорт може стати дуже комфортним для подолання відстаней до 7 км за умови створення безпечної і ефективної інфраструктури.

Концепція передбачає, що за умови її впровадження, до 2025 року 5% поїздок будуть відбуватись велосипедним транспортом. А викиди CO2 зменшаться з 676 до 541 тон/тис мешканців. На першому етапі реалізації Концепції передбачено прокладання велодоріжки Виноградар-Центр, на другому - Куренівка-Центр.

Громадський транспорт

У рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва було проведено аналіз доступності послуг громадського транспорту та проведено оптимізацію мережі громадського транспорту.

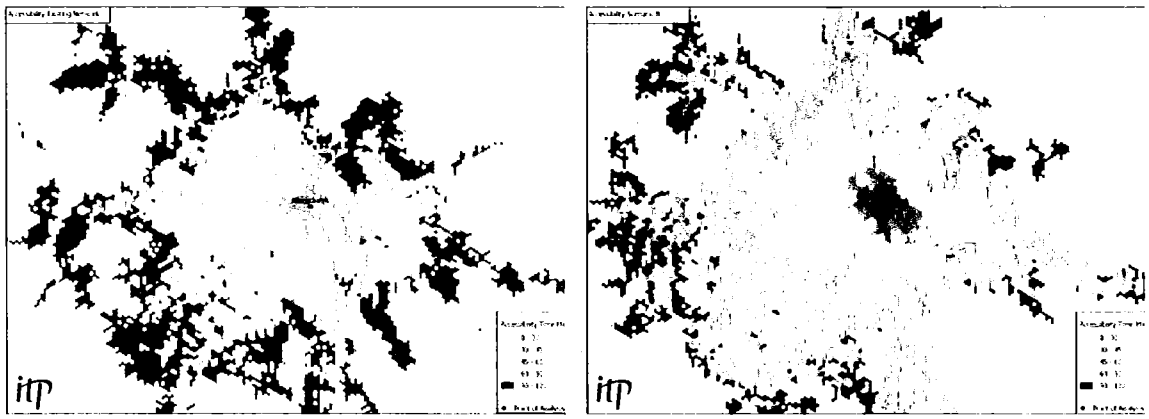

Рис.3.3. Доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації

На Рис. 3.3 зображено доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації. До оптимізації Виноградар та Вітряні гори знаходяться в доступності 60-90 хвилин, Поділ та Воздвиженка в більшості мають доступність 0-45 хвилин. Після оптимізації більша частина

Виноградаря має доступність 45-60 хвилин. У короткостроковій перспективі було передбачено створення 16 нових маршрутів та зміну 35 маршрутів, 15 з них проходять в межах Подільського району.

На Рис. 3.4. зображено збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно 7:00. Кольором на схемі позначено на скільки збільшився час проїзду о 8:00 відносно 7:00 у відсотках, товщиною - кількість транспортних засобів на даному перегоні. У ранковий "пік" найбільш завантаженими є вул. Кирилівська, вул. Олени Теліги, Набережно-Хрещатицька, вул. Олени Теліги, Подільський узвіз та вул. Маршала Гречка.

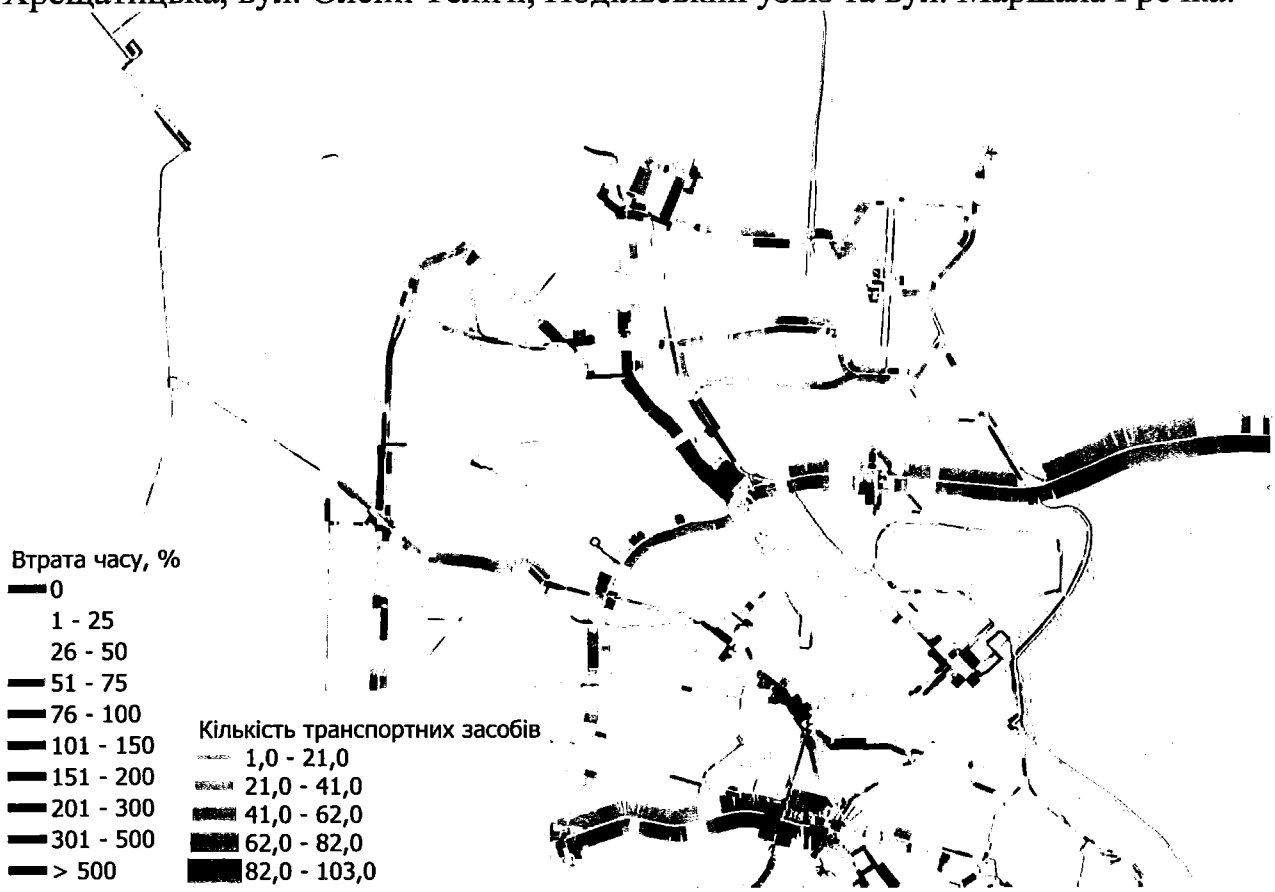

Рис.3.4. Збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно завантаженості доріг о 7:00

Автомобільний транспорт

Найчастіше обирають переміщення на автомобільному транспорті жителі Подільського району віком 24-61 роки.

Організація дорожнього руху на території Подільського району є автомобілецентричною, що значно погіршує безпеку руху, якість життя в районі, негативно впливає на ефективність роботи громадського транспорту, соціально-економічне життя району, і є причиною заторів. В 2017 році на історичній частині Подолу році було реалізовано проект пішоходизації в південній частині Подільського району на території від Поштової площі до Верхнього і Нижнього Валів зі створенням пішохідної зони на вул. Сагайдачного від Контрактової площі до вул. Андріївської, а від Андріївської

до Поштової площі. Проте в результаті реалізації проекту загальна транспортна ситуація в районі не поліпшилася.

Паркування

При аналізі забезпеченості території Подільського району легальними паркувальними місцями (за даними КП «Київтранспарксервіс»), було виявлено, що більше 90% потреби не забезпечено.

Слід зазначити, що місто потребує управління паркувальними просторами, спрямоване на зниження автомобілекористування, адже використання міського простору для паркування автомобілів є найменш ефективним з точки зору землекористування. Місто не може і не повинно забезпечити всіх можливістю пересуватися на автомобілях і безкоштовним паркуванням, це не можливо. А рух в цьому напрямку створює колосальний негативний вплив на економіку міста і навколишнє середовище. Проте офіційні паркувальні місця мають бути створені.

SWOT-аналіз мобільності Подільського району

SWOT-аналіз мобільності Подільського району був складений із врахуванням звіту першої хвилі громадських обговорень.

Виноградар

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
• Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Перевищення нормативного часу поїздки до центрально-ділового ядра; • Нерівномірне розселення населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі; • Відсутність пішохідної доступності до ліній метро і трамваю.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Будівництво станцій метро; • Створення інклюзивного простору.	• Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Куренівка, Пріорка, Мостицький, Замковище

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
• Доступність до декількох станцій метрополітену; • Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	• Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Поділ, Воздвиженка

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Квартальна забудова середньої поверховості; • Доступність до всіх видів ГТ; • Близькість до центрально-ділового ядра міста; • Наявність рекреаційних територій; • Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	• Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Неефективне включення Подільського мостового переходу в магістральну мережу; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

2.4.2 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

1) Легкорейковий транспорт Троєщина - Поділ - Вокзал

Ціль 6. Гармонія із навколишнім середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту

Один з варіантів швидкісного транспорту для Троєщини як альтернатива важкому метрополітену, найбільш вірогідний. Два варіанти траси:

- через ПМП з виходом на Рибальський міст і Вали;
- через новий міст поруч з Петрівським мостом, далі через Рибальський півострів із виходом через Рибальський міст на Вали.

Далі лінія має пройти по Валах з подальшою інтеграцією із ТПВ на станції метро "Контрактова площа". У перспективі необхідна реконструкція з пріоритезацією трамваю на вулицях Глибочицькій та Дмитрівській до вулиці Старовокзальної.

2) Легкорейковий транспорт Мінський масив (+ Виноградар) - Поділ - Видубичі

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту.

Існує великий відкладений попит на швидкісний трамвай з Мінського масиву та Пріорки на Поділ, який наразі задовольняє підвозка до станції метро "Мінська" - автобус 99, найбільш частий маршрут наземного транспорту в Києві. Для наближення зупинок до основної забудови необхідно прокласти лінію вглиб Мінського масиву по вулиці Кондратюка або Рокосовського. На вулицях Автозаводській і Кирилівській (від Петропавлівської площі до стадіону Спартак) є виділена під трамвай зона між напрямками руху або збоку дороги.

На Плоському і Подолі необхідна часткова пріоритезація - смуга ГТ (+ делініатори), камери, пріоритет на світлофорах, виділення секцій вулиць лише для ГТ без руху автомобілів (квартали невеликі, тому колапсу не буде).

Окремо важливо зробити відгалуження від лінії по вул. Автозаводська на проспект Правди до Виноградаря. Лінія має пройти всередині мікрорайону, куди не буде доходити метро після станції "Проспект Правди" - два варіанти:

- Проспект Правди - проспект Свободи до проспекту Гонгадзе;
- Проспект Правди - проспект Порика до проспекту Свободи або по ньому до проспекту Гонгадзе.

Другий варіант передбачає пересадку на станцію метро "Проспект Правди", проте викривлює трасу лінії, додаючи час у дорозі. У перспективі це може стати частиною сучасної трамвайної лінії до Пуща-Водиці, яка пройде навпростець через ліс до вулиці Міської, а далі за існуючою трасою.

Проект має передбачати у будь-якому разі повну реконструкцію рейкового полотна і закупівлю сучасного багатосекційного рухомого складу. Також для підвищення маршрутної швидкості руху необхідно збільшити відстань між зупинками до понад 500 м. Наприклад, у бік площі Тараса Шевченка ліквідації підлягають зупинки "Вулиця Ярославська", "Вулиця Оболонська", "Фармак", "Куренівський парк" або "Стадіон "Спартак"", "Інститут імені Бакуля", "Вулиця Миколи Гулака".

3) Концепція паркування

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

На Подолі: Зважаючи на негативний вплив запаркованого особистого автотранспорту, необхідно реалізувати політику паркування, спрямовану на зменшення об'ємів паркування в результаті маятникових переміщень. Пропонуємо наступні принципи паркування у цьому районі від Поштової площі до вулиці Оленівської:

- Дороге платне паркування з обмеженою кількістю і з чітко визначеними місцями для паркування;
- Великі штрафи за порушення правил паркування;
- Обмежений час паркування (1-2 години) для відвідувачів або експоненційне зростання вартості паркування за кожну наступну годину;
- Спеціальні умови для мешканців району;
- Громадські парковки-стоянки мають знаходитися на периферії Подолу. Обмеження часу паркування 4-8 год.;
- Приватні парковки мають розміщуватися всередині кварталів на приватній території.

З метою уникнення перепробігів і додаткового трафіку в результаті пошуку паркувальних місць, ціни на паркування повинні бути такими, щоб завжди було вільно до 15%-20% відсотків паркувальних місць.

Вулиці з чітко вираженою комерційною та громадською функціями, що мають багато активних фасадів та значний пішохідний потік, а також вулиці з громадським транспортом мають бути без місць паркування.

У житлових масивах: Для основних житлових районів основна мета – звільнити їх від трафіку маятникової міграції та забезпечити місцевих жителів необхідною кількістю паркувальних місць, що конкретно має на увазі наступні принципи:

- Визначення місць для паркування вздовж вулиць;
- На основних міських магістральних вулицях перевага віддається смугам руху громадського транспорту та велосмугам/велодоріжкам. Якщо простору достатньо, передбачити місця для паркування;
- Паркування вздовж вулиць безкоштовне, але обмежене за часом до 4 г. (для мінімізації маятникового трафіку);
- Для місцевих жителів паркування без обмеження за часом;
- Створення більш ефективних з точки зору землекористування паркінгів замість гаражів у дворах та гаражних кооперативів.

Суворі правила для нових парковок при новому будівництві. Розмір і вид таких парковок залежить від функції, розташування і доступності громадського транспорту. Заходи забезпеченості можуть бути наступні:

- 1 машиномісце на житлову квартиру;
- 0.2-0.6 машиномісця на робоче місце;
- 1.5-3 машиномісця для покупців на 100 м2 комерції.

4) Трансформація Набережної

Річка Дніпро є важливим соціо-економічним і екологічним ресурсом, тому варто переосмислити вулиці Набережно-Хрещатицька і Набережно-Лугова для перетворення їх з автомобільного швидкісного шосе на вулиці із забезпеченням зв'язку забудови із набережною за допомогою наземних пішохідних переходів. Це, в свою чергу, позитивно вплине на соціально-економічні процеси на Подолі.

Така трансформація передбачатиме заспокоєння трафіку на вулиці задля поліпшення соціальних зв'язків по обидві сторони дороги. Необхідним є озеленення набережної, звуження смуг руху транспорту та використання надлишкової пропускної здатності для всіх учасників руху (автобусні та велосипедні смуги), запровадження суворого швидкісного режиму (див. п. 13). Для порівняння, після такої трансформації провізна спроможність вулиці досягне 101 000 - 109 000 осіб на годину проти 50 000 - 54 000 осіб на годину за наявного стану[17] (див. рис. 5.1).

[17] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

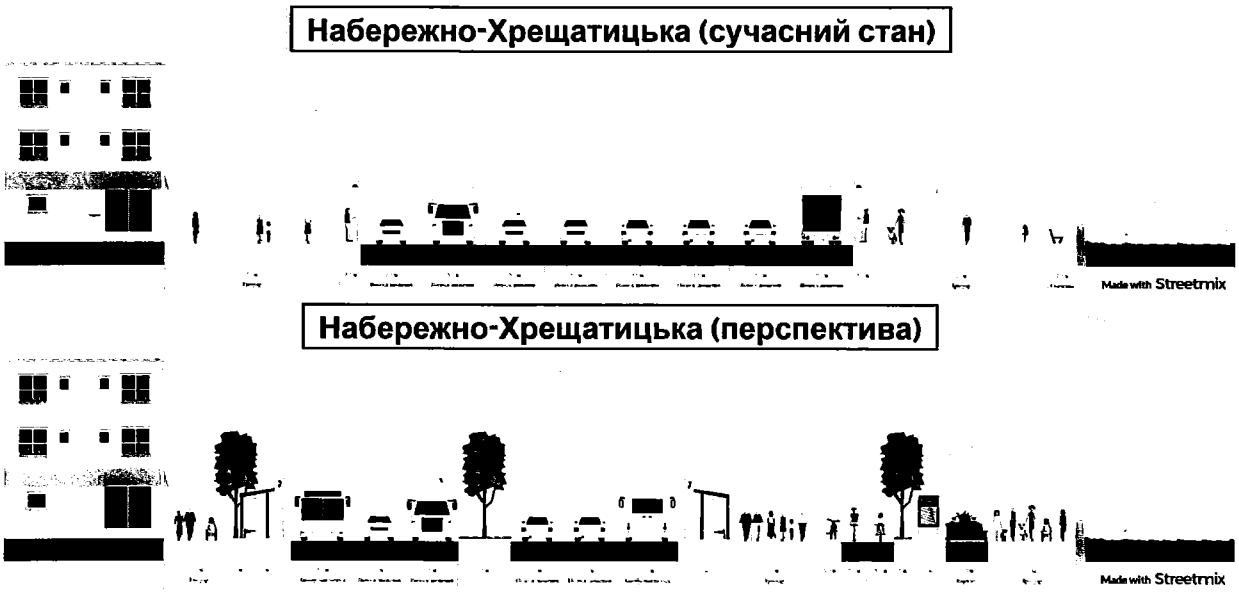

Рис.5.1. Перспектива трансформації вулиці Набережно-Хрещатицька *Розроблено за допомогою сервісу streetmix.net*

4) Регульовані з'їзди з Подільського мостового переходу на Вали з трамваєм

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.4. Моторизований транзитний рух мінімізується, щоб не знищити історичні зв'язки - Сфера дій 7.4.1. Гармонійне включення Подільського мосту;

Необхідно провести міжнародний архітектурно-містобудівний конкурс щодо визначення найменш загрозливого для історичного Подолу та найбільш ефективного щодо перевезення людей варіанту з'їздів з Подільського мостового переходу. Техніко-економічне обґрунтування проекту має бути спрямоване не на збільшення кількості автомобілів та зменшення часу подорожі в них, а на збільшення загальної кількості подорожей на всіх видах транспорту з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедистів і пішоходів.

Багаторівнева розв'язка на з'їзді з Подільського мостового переходу на Вали – це можливість додатковим десяткам тисяч автомобілів щодня проїжджати Подолом. Це призведе до серйозних заторів і вкрай негативно вплине на соціально-економічні процеси, якість міського середовища та екологічну ситуацію на Подолі і на вулицях Верхній Вал і Нижній Вал, зокрема. Для обмеження автомобільного трафіку на цей напрямок необхідно створити виділені смуги руху ГТ і завантажити їх для забезпечення мобільності містян. Пропонуємо обмежити автомобільний трафік наступним чином:

- Дозувати автомобільний трафік за допомогою інтелектуального світлофорного регулювання та системи інформування водіїв з метою уникнення заторів на Подолі;
- Організувати смуги руху громадського транспорту на Подільському мостовому переході і активно завантажити, щоб створити більш дешеву і

передбачувану альтернативу для користувачів власного автомобільного транспорту;

- Організувати трамвайний рух мостом (проект Troieshchyna Rapid Transit від World Bank) для створення додаткової потужної альтернативи автомобільному транспорту;
- Спрямувати з'їзд приватних автомобілів на Набережно-Хрещатицьку і заборонити з'їзд на Вали і транзитний рух територією Подолу і Плоського.

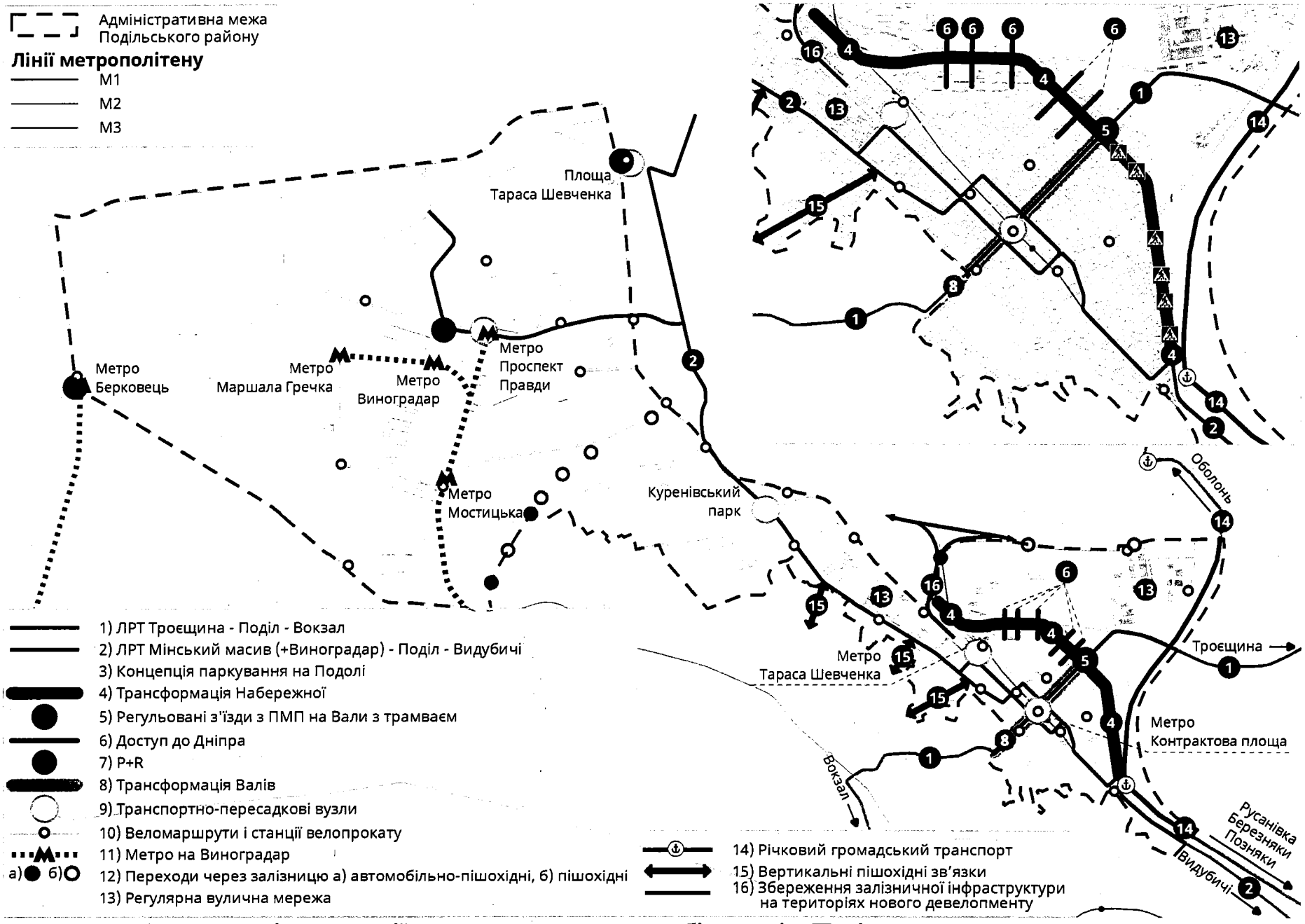

Рис. 5.2. Експертні пропозиції щодо вдосконалення мобільності у Подільському район

Не менш важливо забезпечити на мосту магістральний веломаршрут із безпечною інфраструктурою, а також зручний доступ для пішоходів. Цього можна досягти за рахунок коригування проекту із звуженням смуг руху автомобілів з 3,75 м до 3 м і смуги громадського транспорту до 3,5 м.

6) Доступ до Дніпра

Новий Поділ вздовж вулиці Набережно-Хрещатицької повинен мати безпосередній доступ до Старого Подолу, з яким він межує. Мається на увазі наявність наскрізних проїздів з вулиць Старого Подолу через перехрестя з вулицею Набережно-Хрещатицькою та наявність наземних пішохідних переходів. Це покликано зменшити перепробіги транспорту та перетворити Набережно-Хрещатицьку з шосе на вулицю, на якій можна влаштувати бульвар (адже у цій частині району є крайній дефіцит зелених зон). Водночас, основний потік з Набережного шосе йтиме на Гаванський міст, що дозволяє зменшити ширину проїжджої частини на Набережно-Хрещатицькій.

7) P+R: Площа Тараса Шевченка, станція метро "Проспект Правди", станція метро "Берковець"

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

У проект Генплану-2025 закладена схема перехоплюючих парковок, де Подільському району виділено лише один такий пункт біля ТРЦ Lavina Mall, поруч з перспективною станцією метро "Берковець". Проте, після відкриття першої черги метро на Виноградар (2021-2022 рік) з'явиться попит на таку інфраструктуру біля кінцевої станції "Проспект Правди". Також важливо за умови модернізації трамвайної лінії Поділ - Площа Тараса Шевченка у легкорейковий транспорт, передбачити на останній зупинці перехоплюючу парковку для мешканців півночі та північного заходу київської агломерації, тим більше, що біля площі наразі закінчується київська окружна дорога.

8) Трансформація Валів

Важливими завданням є пріоритезація громадського транспорту, забезпечення зручної велосипедної та пішохідної інфраструктури, обмеження автомобільного руху (особливо транзитного).

При цьому постає питання про транзитний рух по Валам. Варто розглянути варіанти щодо реорганізації руху за двома частинами вулиць: від вул. Набережно-Хрещатицької до вул. Межигірської та від вул. Глибочицької до вул. Костянтинівської. Так, щодо східної частини Валів розглянуті наступні варіанти:

1. Транзитний автомобільний трафік;
2. Дозвіл на в'їзд лише громадському транспорту та екстреним службам;
3. Організація автомобільного руху лише в бік мосту (з організацією руху лише громадського транспорту по вул. Нижній Вал).

Для західної частини розглянуті такі варіанти:

1. Транзитний автомобільний трафік;
2. Дозвіл транзитного руху лише з вул. Костянтинівська на вул. Нижній Вал (із забороною руху між вулицями Костянтинівська та Межигірська) і з вул. Верхній Вал на вул. Межигірська;
3. Аналогічно до варіанту 2, проте рух із вул. Верхній Вал на вул. Межигірська через вулиці Костянтинівська і Хорива.

Обирати варіант необхідно на основі техніко-економічного обґрунтування, що має бути спрямоване на збільшення загальної кількості подорожей з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедного і пішохідного руху. Автомобільний транспорт повинен мати мінімальний пріоритет.

У свою чергу, між вулицями Костянтинівська та Межигірська пропонується організувати транспортно-пересадковий комплекс (див. рис. 5.4), який включатиме метрополітен, трамвай, автобус, а також розвинену пішохідну та велосипедну інфраструктуру. На цій ділянці Валів варто закрити рух особистого автотранспорту.

Нинішня провізна спроможність вулиць Нижній Вал і Верхній Вал на відрізку між вулицями Костянтинівська та Межигірська складає 62 000 - 66 000 осіб на годину. За умови збереження транзитного руху автомобілів і організації пріоритетного проїзду для громадського транспорту та велоінфраструктури, цей показник має збільшитися до 118 000 - 130 000 осіб на годину. А у разі заборони транзитного руху автотранспорту та повного пріоритету громадського транспорту провізна спроможність досягне 122 000 - 138 000 осіб на годину[18] (див. рис. 5.4).

9) Транспортно-пересадкові вузли (ТПВ)

Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.2. Публічна транспортна система оптимізована - Сфера дій Зручні транспортно-пересадкові вузли.

Необхідне облаштування існуючих та перспективних транспортно-пересадкових вузлів у комплекси для зручного здійснення пересадок між різними видами транспорту та використання супутньої інфраструктури.

Станція метро "Контрактова площа" (Вали), станція метро "Тараса Шевченка", Куренівський парк (перетин вулиць Теліги і Кирилівської), площа Тараса Шевченка, станція метро "Проспект Правди". Проектом Сталий розвиток міського транспорту Києва (SUTP) були визначені основні заходи для поліпшення ТПВ :

1. удосконалене планування, організація і сполучення зупинок транзитного транспорту;
2. переміщення зупинок автобусів, трамваїв і тролейбусів ближче до входів у станції метро;
3. створення спеціалізованих місць стоянки ТЗ та зручностей для водіїв (наприклад, туалетів);

---

[18] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

4. поліпшення системи навігації, карт маршрутів і прилеглої території та інформації про розклад руху у режимі реального часу для пасажирів;

5. створення автобусних смуг у місцях під'їзду до транспортних розв'язок і виїзду з них для забезпечення відповідності тривалості рейсів розкладу;

6. поліпшення пішохідних шляхів і доріжок на розв'язках за рахунок демонтажу малих архітектурних форм, а також поліпшення/додавання пішохідних мостів, підземних і пішохідних переходів;

7. підвищення рівня безпеки пішоходів, включаючи створення чітких переходів із хорошим кутом огляду прилеглої території, добре освітленими вночі, широкими тротуарами для безпечного руху пішоходів (принаймні 3 м завширшки), без зайвих структурних елементів;

8. підвищення рівня безпеки пасажирів, включаючи створення зон очікування з прозорих матеріалів без внутрішніх перегородок;

9. заборона паркувань на вулицях і тротуарах навколо зупинок транзитного транспорту.

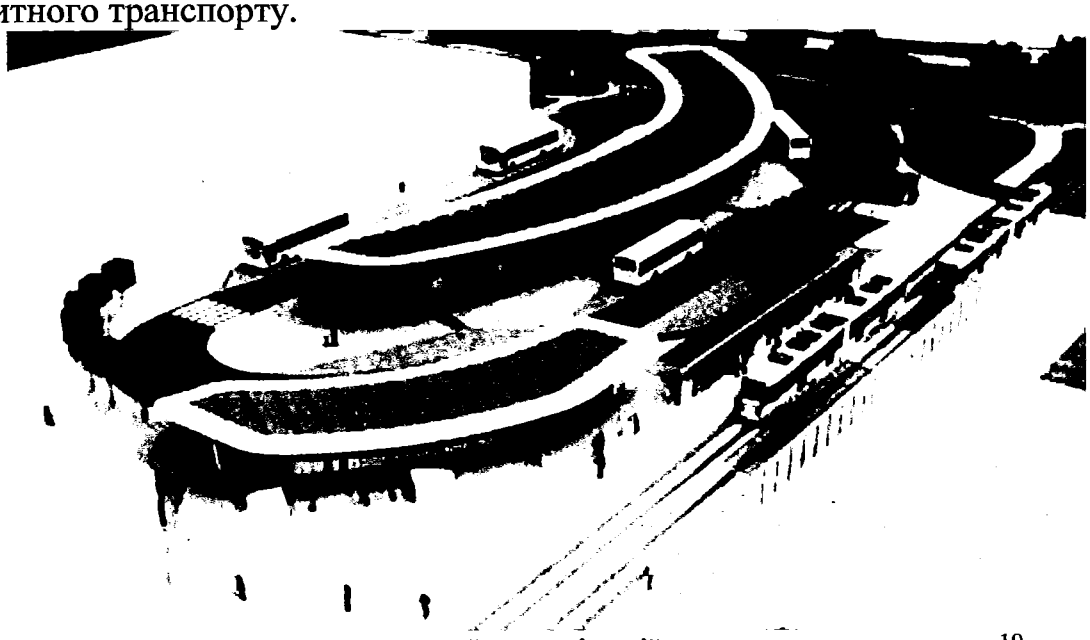

Рис.5.3. Приклад комплексної організації транспортного вузла[19]

[19] Джерело: Transport for Greater Manchester (TFGM), Транспортний вузол Візеншо, Манчестер, Велика Британія

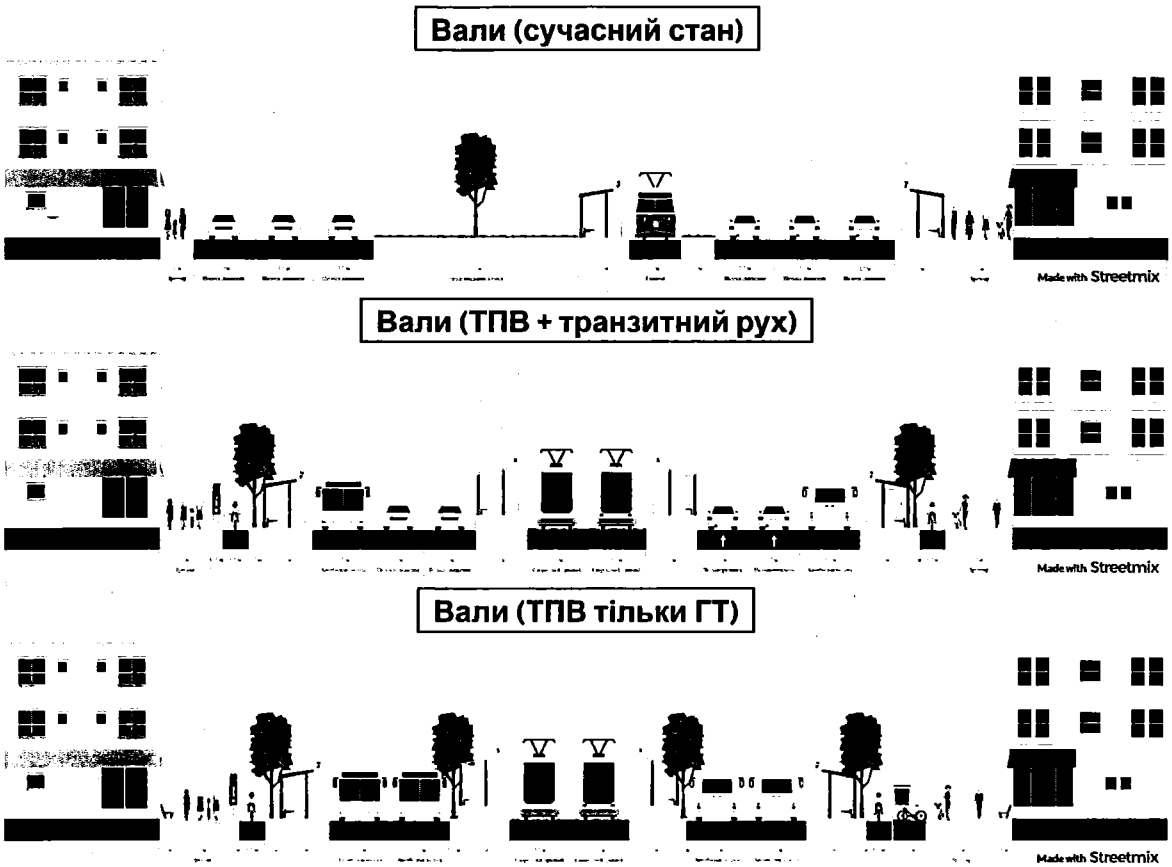

Рис.5.4. Приклад організації транспортно-пересадкового вузла на станції метро "Контрактова площа" (вулиці Верхній та Нижній Вал) *Розроблено за допомогою сервісу streetmix.net*

Крім того, п. 10.5.2 ДБН Б.2.2-12:2018 "Планування та забудова територій" встановлює наступні вимоги:

1. дальність пішохідних підходів до зупинних пунктів ТПВ не повинні перевищувати 100-150 м;
2. витрати часу на здійснення пересадок у ТПВ не повинні перевищувати 10 хвилин з урахуванням часу на очікування.

10) Імплементація Концепції розвитку велосипедної інфраструктури у місті Києві, розвиток мережі станцій громадського велосипедного прокату

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.2 Покращений мікроклімат - Сфера дій 6.2.3 Пріоритезація розвитку сталих режимів мобільності; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.1 Рух немоторизованого трафіку врівноважується з моторизованим рухом - Сфери дій Збільшити різноманітність та кількість інтегрованих транспортних альтернатив (міжмодальність) та організація доступного громадського простору (+ велосипедний та пішохідний транзит) до та вздовж річки.

Якісна, щільна та зв'язна мережа велосипедної інфраструктури є необхідною для підвищення безпеки велосипедистів та упередження конфліктів з пішоходами і моторизованим транспортом. Крім того, рівень користування велосипедами у Києві щороку зростає, зокрема, за рахунок виникнення масової мікрологістики (сервіси доставки їжі тощо). За Концепцією розвитку

велосипедної інфраструктури в м. Києві, прийнятої рішенням Київради від 8 лютого 2017 року пропонуються наступні впровадження для Подільського району:

- Магістральні веломаршрути 1 категорії: вулиці Межигірська, Кирилівська, Костянтинівська, Новокостянтинівська, Набережно-Лугова, Набережно-Хрещатицька, Набережно-Рибальська, Сагайдачного, Петропавлівська, Стеценка, Теліги, Вишгородська; проспекти Правди і Свободи, Велика Окружна дорога;
- Веломаршрути 2 категорії: вулиці Волоська, Оболонська, Юрківська, Нижньоюрківська, Електриків, Ярославська, Кирилівська, Костянтинівська, Заводська, Хвойки, Сирецька, Північно-Сирецька, Білицька, Мостицька, Ужвій, Косенка, Сошенка, Маршала Гречка, Газопровідна, Пуща-Водицька; проспекти Порика і Гонгадзе.

Окрім того, згідно розпорядження ВО КМР (КМДА) №1170 від 27.06.2019[20] передбачені до реалізації станції міського велопрокату NextBike у Подільському районі на 17 локаціях. Також, є перспективи залучення бізнесу прокату електросамокатів та електровелосипедів, які уже стали частиною транспортної системи у містах сусідніх країн (Мінськ, Варшава тощо).

11) Метро на Виноградар (станції "Мостицька", "Проспект Правди", "Виноградар", "Маршала Гречка")

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту.

Під час першої черги будівництва Сирецько-Печерської гілки планують спорудити станції «Мостицька» та «Проспект Правда», а також відгалуження у бік станції «Виноградар» для подальшого продовження лінії. Роботи триватимуть до 2021 року. У Київському метрополітені зазначають, що вперше в Києві планують використати технологію вертикальних тунелів. Станції передбачено споруджувати відкритим способом, як неглибокі. Відгалуження на Виноградар складатиметься лише зі станції "Виноградар". Третьою чергою передбачено спорудження станції "Маршала Гречка" та електродепо за нею. Також є плани щодо продовження лінії метро від станції "Проспект Правди" до станцій «Вітряні гори» і «Площа Тараса Шевченка», які наразі не підтверджені.

Станції першої черги передбачені на видаленні від основної багатоповерхової забудови масиву, а розрахунковий пасажиропотік в бік Печерську та Лівого Берега є незначним, що було виявлено на основі транспортної моделі Києва. Перспектива трамваю на Виноградар з боку Подолу і Куренівки обговорюється експертами і громадою та отримала підтримку в ході громадських обговорень.

---

[20] Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 04.03.2019 № 362 «Про проведення інвестиційних конкурсів із залучення інвесторів до реалізації проекту «Створення велосипедної мережі «bike-sharing» в місті Києві»

Проблема полягає у будівництві станції "Проспект Правди" відкритим способом, що фактично унеможливлює прокладення лінії далі вглиб мікрорайону з причини недостатнього місця для заглиблення тунелів після станції.

12) Переходи через залізницю між Сирцем і Біличим Полем

Ціль 3. Компактне місто - Підціль 3.2. Створена більш досконала вулична мережа - Сфера дій 3.2.1. Створити добре пов'язану вуличну мережу без бар'єрів та перешкод; Ціль 4. Гарна якість життя - Підціль 4.4. Запроваджено інклюзивне, безбар'єрне, безпечне оточення для всіх жителів - Сфера дій 4.4.1. Забезпечення якісних умов для мобільності для всіх категорій жителів району (відправна точка – моніторинг безбар'єрності та інклюзивності); Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.5. Необхідність нульового рівня смертності при аваріях (Vision Zero) - Сфера дій 7.5.1. Планування та впровадження безпечної транспортної інфраструктури.

Між районами садибної забудови на Сирці та Біличому Полі відсутня пішохідна інфраструктура на переходах через залізницю, проте є багато "народних стежок". Ці стежки жодним чином не відповідають вимогам безпеки на залізничному транспорті, тому є необхідність їх облаштувати. Роботи мають включати покриття підходів (значною мірою вони зараз є грунтовими), їх освітлення та встановлення на переходах огорож перильного типу для викривлення траєкторії руху пішоходів і своєчасне убезпечення їх від поїздів, що рухаються лінією. Доречними також будуть звукові сигнали наближення поїздів.

Також пропонується зробити переїзд через лінію залізниці між вулицями Сирецька і Північно-Сирецька, а також по вулиці Тираспольській для підвищення зв'язності вулично-дорожньої мережі та зменшення перепробігів транспорту.

13) Регулярна вулична мережа

При здійсненні нової забудови в ході ревіталізації Плоського та Рибальського півострова важливим є розробка регулярної вуличної мережі (яка поєднуватиме інфраструктуру для всіх видів мобільності), яка вписуватиметься у квартальний характер забудови та її змішаного функціонального призначення та відповідатиме концепції нового урбанізму.

Крім того, варто передбачити максимально можливе пов'язання існуючої вулично-дорожньої мережі на Подолі - розблокування тупиків, з'єднання житлових вулиць з Набережно-Хрещатицькою та Набережно-Луговою, запровадження велосипедного руху та двостороннього автомобільного руху на односторонніх вулицях, де ширина проїжджої частини це дозволяє.

14) Річковий громадський транспорт

Використання природної транспортної інфраструктури є перспективним з огляду на перевантаженість мостів через Дніпро у Києві. Мається на увазі регулярний зв'язок між житловими масивами та одним з центральних ділових районів - Подолом.

Пілотний маршрут річкового трамвая пропонується від Русанівського бульвару до Поштової площі. Аналіз такої траси на транспортній моделі Києва показав, що попит складе близько 3000 пасажирів на добу. При цьому передбачається, що інтервал руху складе 15 хвилин з курсуванням лише у години-пік (7.00-10.00 та 17.00-20.00). Для мешканців Русанівки, які працюють на Подолі, такий режим мобільності стане оптимальною альтернативою нинішнім маршрутам. Наприклад, поїздка від кінцевої до кінцевої річковим трамваєм складатиме 20 хвилин, що швидше, ніж на метро (35 хвилин) або автобусом через міст імені Патона (35 хвилин без урахування заторів).

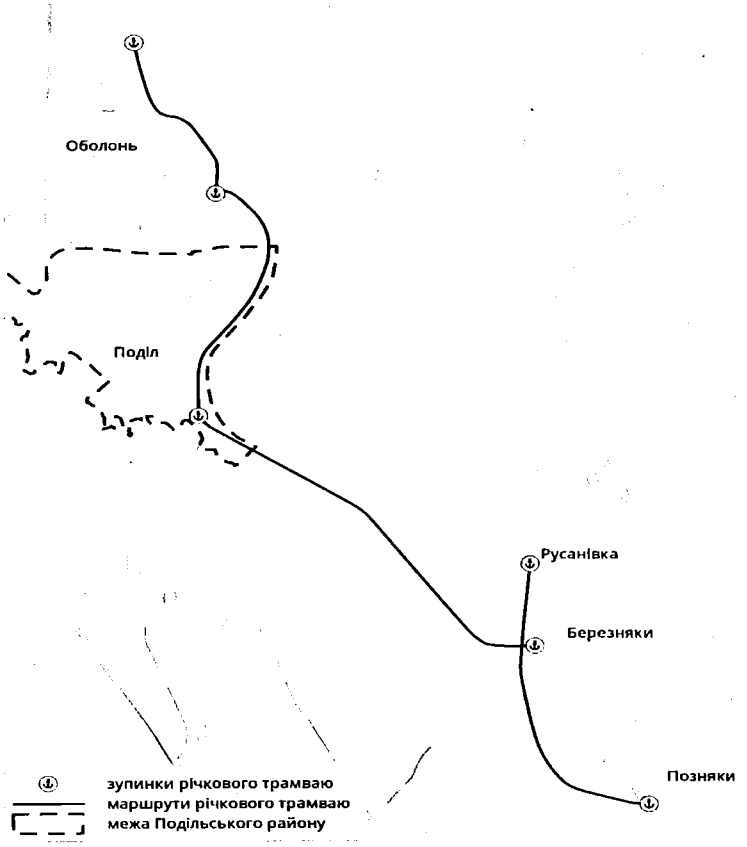

Рис. 5.5. Пропоновані маршрути річкового громадського транспорту

Другою чергою реалізації проекту має стати продовження першого маршруту або організація додаткових до причалу на Березняках (Дніпровська набережна, 9) та Позняках (затока Берковщина, орієнтовно біля ТРЦ River Mall). Також є перспектива попиту населення Оболоні вздовж проспекту Героїв Сталінграду (причали "Парк Наталка" та "Оболонь"). Ці рішення підлягають моделюванню.

У рамках таких маршрутів необхідно облаштувати нові причали на Русанівці, Березняках та Позняках, а також задіяти існуючі на Оболоні, у парку Наталка та на Поштовій площі.

15) Вертикальні пішохідні зв'язки

Варто розглянути перспективи належного облаштування "народних стежок", що поєднують Поділ з Татаркою. Особливу увагу варто приділити інклюзивності інфраструктури для можливості зручного використання її для рекреації та пішохідного руху всіма категоріями населення. Мається на увазі територія вздовж вулиці Кирилівської між вул. Нижній Вал та Подільським узвозом.

16) Збереження залізничної інфраструктури на територіях нового девелопменту

За розвитку систем рейкового транспорту найбільш вартісною складовою є землевідведення. Тому, з метою подальшого вивчення перспектив

транспортного сполучення Подолу з північними районами Києва ефективним громадським транспортом, ми пропонуємо збереження під'їзних залізничних колій станції Почайна у місцевості Плоське. Крім того, для розвитку альтернатив автомобільній логістиці, ці колії можуть використовуватися для створення логістичного терміналу на периферії Подолу, послугами якого зможуть користуватися підприємства найближчих районів. Крім того, наближення логістичної інфраструктури до ділового Подолу та промислової Куренівки може стати каталізатором розвитку мікрологістики з використанням велосипедів (електровелосипедів), скутерів тощо.

17) Зміна функціональної ієрархії вулиць

Є потреба визначити функціональну ієрархію вулиць (транзитна, комерційна, житлова, змішана) для планування відповідної інфраструктури і організації дорожнього руху на них. Також важливим питанням є зниження швидкісного режиму на вулицях в залежності від ієрархії, відповідно до європейських стандартів:

- Основні міські магістралі - 50 км/год;
- Основні і другорядні під'їзні дороги - 40 км/год;
- Житлові вулиці - 30 км/год;
- Внутрішньоквартальні проїзди - 20 км/год.

Для контролю за дотриманням швидкісного режиму необхідно встановити прилади автоматичної фіксації перевищення швидкості, а також вуличні спідометри для інформування водіїв про їх швидкість.

18) Оптимізація схеми руху на Подолі

Вулична мережа на Подолі має бути реорганізована (без вулиць з одностороннім рухом, але із зоною спокійного трафіку (30 км/год).

Зараз весь місцевий автомобільний трафік поєднується в декількох пунктах, що викликає об'їзди та перевантаження в житлових районах. Це також викликає збільшення паркування на тротуарах через заборону (неможливість) парковки вздовж вулиць. Через намір обмежити рух транспорту погіршилась ситуація для місцевих користувачів автомобілів і пішоходів.

Більш доречно обмежувати швидкість на житлових вулицях (не більше 30 км/год), але місцеві жителі повинні отримати можливість добратися до місця призначення без продовження їх маршрутів. Двосторонній рух на вулицях сприятиме зниженню швидкості та підвищенню безпеки руху. У свою чергу, для транзитних автомобілів менш привабливо їхати в таких умовах, тому це рішення діє також як протидія транзиту через Поділ (див. п. 6, 8).

19) Заходи з підвищення безпеки руху

(Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.5. Необхідність нульового рівня смертності при аваріях (Vision Zero) - Сфера дій 7.5.1. Планування та впровадження безпечної транспортної інфраструктури)

Вулиці, на яких відбувається найбільше ДТП з загиблими і травмованими (Рис. 5.5), необхідно визначити як пріоритетні для впровадження заходів з

підвищення безпеки дорожнього руху. Заходи можуть бути реалізовані в рамках реконструкції, капітального ремонту, або точково. Пропоновані заходи:

- облаштування безпечних пішохідних переходів (світлофор, освітлення, антикишені, острівці безпеки, підняті переходи, тактильна плитка, звукові сигнали, звуження смуг руху тощо);
- звуження смуг руху і приведення їх до нормативних;
- впровадження ОДР, що мінімізуватимуть основні фактори ризику ДТП (каналізація потоків, звуження смуг руху, зменшення радіусів поворотів, організація безпечного руху велосипедистів.

20) Пішохідна інфраструктура

Ціль 3. Компактне місто - Підціль 3.2. Створена більш досконала вулична мережа - Сфера дій 3.2.1. Створити добре пов'язану вуличну мережу без бар'єрів та перешкод

Вкрай важливо забезпечити утримання пішохідних маршрутів у належному стані, особливо всередині мікрорайонів. Забезпечити комфортне і безпечне використання пішохідних маршрутів під-час дощу, ожеледі, після снігопадів та в темний час доби. Також необхідною є пріоритезація першочергового розчищення тротуарів після снігопадів спеціальною технікою, а також перехід від використання для цього солі та піску до гравійної крихти (яку можна використовувати повторно).

Також необхідно забезпечити максимально можливу прямолінійність і безбар'єрність існуючих шляхів, зокрема "народних стежок". Поновити зв'язки, що були розірвані, ускладнені або подовжені штучними бар'єрами, такими як будівельні паркани, підземні та надземні переходи, пішохідні огородження. Важливою проблемою є використання принципів універсального дизайну та безбар'єрного середовища для реконструкції існуючої та будівництва нової пішохідної інфраструктури.

ВУЛИЦІ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ЗАХОДІВ ІЗ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ РУХУ

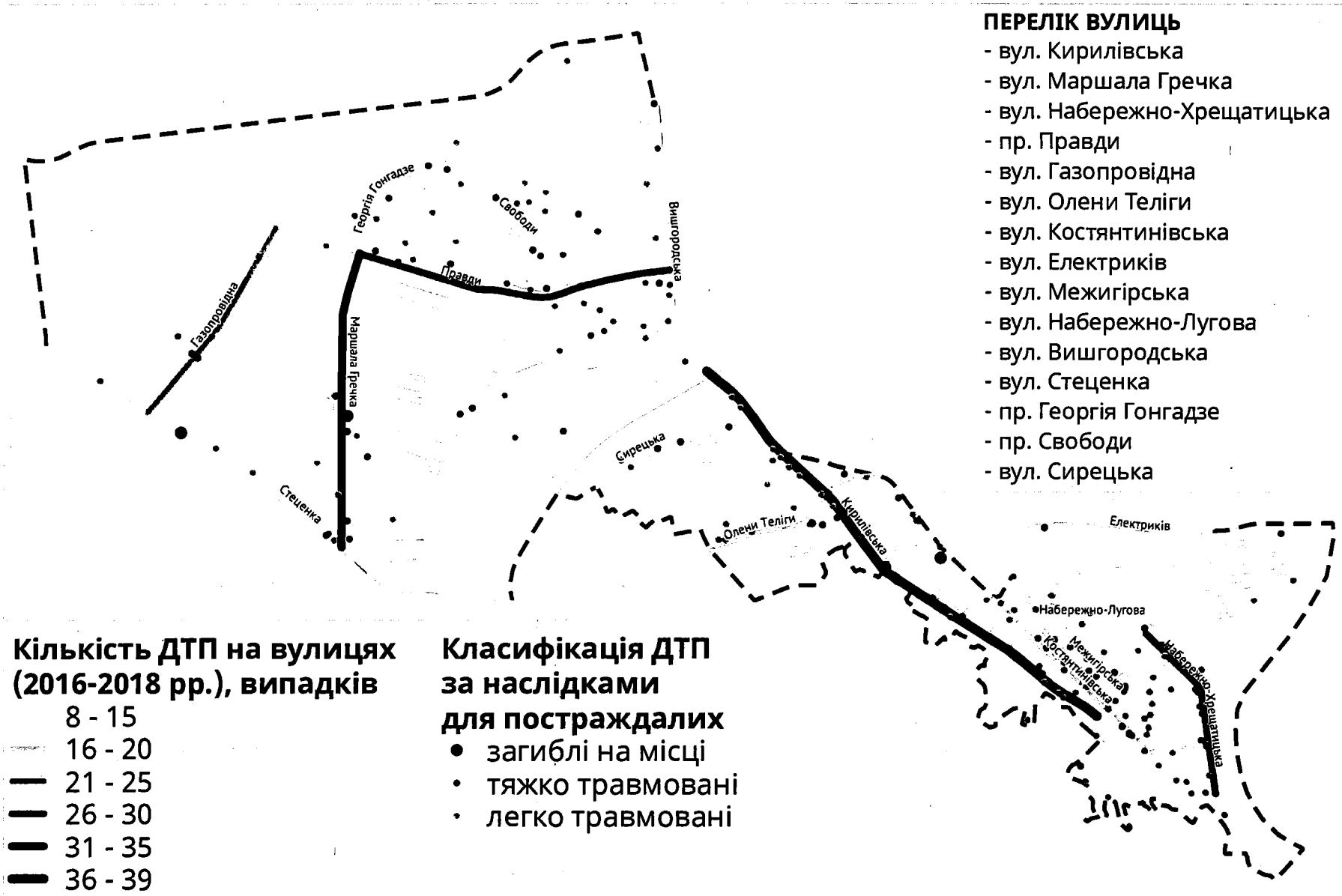

ПЕРЕЛІК ВУЛИЦЬ

- вул. Кирилівська
- вул. Маршала Гречка
- вул. Набережно-Хрещатицька
- пр. Правди
- вул. Газопровідна
- вул. Олени Теліги
- вул. Костянтинівська
- вул. Електриків
- вул. Межигірська
- вул. Набережно-Лугова
- вул. Вишгородська
- вул. Стеценка
- пр. Георгія Гонгадзе
- пр. Свободи
- вул. Сирецька

Рис. 5.6. Вулиці, які потребують заходів із підвищення безпеки руху